

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ליום 30 בספטמבר 2009

חלק א'

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1	תיאור החברה	.1
1	1.1 בעלי מניותיה של החברה	
1	1.2 תחומי פעילותה של החברה	
1	התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון	.2
1	2.1 הון אנושי	
2	2.2 הליכים משפטיים	
2	2.3 מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד	
13	2.4 התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית	
14	המצב הכספי	.3
14	3.1 נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים	
16	תוצאות הפעילות	.4
16	4.1 ריכוז תוצאות הפעילות (באלפי ש"ח):	
17	4.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות:	
23	גילוי בדבר שווי הוגן של נכסים ושל התחייבויות פיננסיות	.5
24	גילוי בדבר ירידת ערך של נכסים פיננסיים	.6
24	6.1 מכשירי חוב	
24	6.2 מכשירים הוניים	
25	6.3 סה"כ מכשירי חוב ומכשירים הוניים	
25	פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד	.7
25	תזרים מזומנים	.8
25	מקורות מימון	.9
25	דיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם	.10
25	10.1 חשיפה לסיכוני שוק	
25	10.2 שינויים בחשיפות בתקופת הדיווח	
26	10.3 חשיפה לסיכון מניות (Equity Risk)	
26	10.4 חשיפה לסיכון מרווח אשראי (Spread Risk)	
26	10.5 חשיפה לשינויים במחירי הנדל"ן (Property Risk)	
26	10.6 חשיפה לסיכון בסיס (Basis Risk)	
26	10.7 חשיפה לסיכון אשראי (חדלות פרעון) (Credit Default Risk)	
26	10.8 מבחני רגישות לגורמי סיכון עיקריים	
25	דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים	.11
27	גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה	.12
28	הערכת בקרה פנימית על הדיווח הכספי ונהלים לגבי הגילוי	.13
28	אירועים לאחר תאריך המאזן	.14

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוח הדירקטוריון ליום 30 בספטמבר 2009

דוח הדירקטוריון שלהלן סוקר את פעילותה של מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן: "החברה") לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009 (להלן: "תקופת הדוח").

דוח הדירקטוריון סוקר את השינויים העיקריים בפעילות החברה בתקופת הדוח. הדוח נערך בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, ומתוך הנחה שבפני המעיין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנת 2008.

ביחס לתיאור עסקי המבטחים המאוחדים בדוחות החברה, נערך הדוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998.

1. תיאור החברה

1.1 בעלי מניותיה של החברה

החברה הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. עיקר פעילותה הינה החזקת חברות הפעילות בתחומי הביטוח, הפנסיה, הגמל, הפיננסים והנדל"ן. בעלי מניותיה העיקריים של החברה הינם ניידן אסטבלישמנט ופלמס אסטבלישמנט (תאגידי זרים) המוחזקים בנאמנות עבור מר מנחם גורביץ והמחזיקים בכ- 61.86% ממניות החברה. משנה למנכ"ל החברה, המכהן גם כמנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (חברה בת של החברה, להלן: "מנורה ביטוח") מחזיק, נכון למועד הדוח, בכ- 2.72% ממניות החברה. יתרת מניות החברה מוחזקות בידי הציבור.

1.2 תחומי פעילותה של החברה

לתיאור תחומי הפעילות ראה פרק תיאור עסקי התאגיד בדו"ח התקופתי לשנת 2008.

2. התפתחויות מאז הדוח השנתי האחרון

2.1 ביקורת מפקח – חברה בת

בחודש ספטמבר 2009, הודיע המפקח על הביטוח להנהלת מנורה ביטוח על כוונתו לערוך ביקורת בקשר להעברות רטרואקטיביות בין מסלולי השקעה שבוצעו במהלך שנת 2008 וכן בנושא הלוואות שניתנו על ידי מנורה ביטוח, לפני מספר שנים, ללא בטחונות מספיקים במועד מתן הלוואה, לרבות תפקוד האורגנים הרלבנטיים.

יצוין, כי בכל הנוגע לנושא ההעברות הרטרואקטיביות מדובר בסכומים לא מהותיים. באשר למשמעויות הכספיות הנוגעות להלוואות נשוא הבדיקה, ובהמשך לדיוחי החברה בדו"ח התקופתי לשנת 2008, יצוין, כי נכון ליום 30.09.09 יתרת הלוואות בקבוצה עמדה על כ- 125 מלש"ח; כנגד הלוואות נצברו ערכי פדיון בפוליסות בסך של כ- 22 מלש"ח; ויתרת ההפרשה לחובות מסופקים בגין הלוואות עמדה נכון למועד האמור על סך של כ- 65 מלש"ח. נכון למועד פרוסום דוח זה, טרם נמסרה למנורה ביטוח טיוטת דוח הביקורת הנ"ל.

2.2 הצגה מחדש (Restatement)

במסגרת תהליך בקרה פנימית יזום במנורה ביטוח, התגלתה בחודש ספטמבר טעות בזקיפת תשואה למבוטחים בחלק מפוליסות ביטוח חיים משתתף ברווחים, אשר אירעה בחודש יולי 2005. מנורה ביטוח פועלת לתיקון הטעות ופיצוי המבוטחים בהתאם והבטחת מניעת תקלה דומה בעתיד (ראה גם ביאור 22 לדוח הכספי).

2.3. הון אנושי

בחודש מאי 2009 ובהמשך להודעת מר ירון דוויק, משנה למנכ"ל מנורה מבטחים ביטוח ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות על רצונו לפרוש מתפקידו, מונה מר יהודה בן-אסאייג כמשנה למנכ"ל ומנהל אגף ביטוח חיים ובריאות בחברה האמורה.

בחודש מאי 2009, ובמקביל למינוי כמפורט לעיל, פרש מר יהודה בן-אסאייג מתפקידו כמנכ"ל מנורה מבטחים פיננסים. מר בן-אסאייג מונה ליו"ר דירקטוריון החברה האמורה.

בחודש מאי 2009, ובמקביל למינויים לעיל, מונה מר יעקב רוזן ליו"ר דירקטוריון מנורה מבטחים גמל.

המינויים הנ"ל משתלבים בתהליך הארגוני של הקבוצה ליצירת מערך חסכון ארוך טווח.

2.4. הליכים משפטיים

לעניין התפתחויות בדבר חשיפה לאישור תובענות שהוגשו כנגד החברה בת מנורה ביטוח וחברה מאוחדת שומרה חברה לביטוח בע"מ כייצוגיות, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

2.5. מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

2.5.1. כללי

- בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **התיישנות בפוליסה הכוללת כיסוי ביטוחי לנכות**, לרבות פוליסות לביטוח נכות מתאונה ופוליסות לביטוח תאונות אישיות. על פי הטיוטה, מועד תחילת מרוץ ההתיישנות יחל ממועד התגבשות הנכות עקב התרחשות תאונה או גילוי מחלה ולא ממועד התרחשות התאונה או גילוי המחלה. החוזר מורה כי פוליסות המשוקות החל מיום 1 במאי 2010 יתוקנו בהתאם, עד ליום 15 במרץ 2010.

- בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **מדיניות תגמול בגופים המוסדיים**. על פי החוזר, על מבנה התגמול בגופים המוסדיים להיות מושתת על איזון ראוי בין הרצון לתגמול נושאי משרה ועובדים על הצלחותיהם לבין הצורך להבטיח שמבנה התגמול עולה בקנה אחד עם טובת החוסכים ועם האסטרטגיה הכלל ארגונית של הגוף המוסדי, לאורך זמן. החוזר קובע את הליך קביעת המדיניות וקווים מנחים לעניין גיבוש מדיניות תגמול של נושאי משרה בגופים המוסדיים וכן של נושאי משרה ועובדים המועסקים במערך ההשקעות של הגוף המוסדי. תחילת החוזר, לעניין מי שעוסקים בפועל בניהול השקעות נקבע ליום 1 ביולי 2010 ולעניין נושאי משרה אחרים, ליום 1 בינואר 2011.

- בחודש נובמבר 2009 פורסם תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) (תיקון), התשס"ט-2009 (להלן: "התיקון" או "תיקון תקנות ההון"). במסגרת התיקון, נדרש להוסיף לדרישות ההון הקיימות דרישות הון בגין הקטגוריות הבאות: תוכניות מבטיחות תשואה בביטוח חיים שאין כנגדן או כנגד חלקן אגרות חוב מיועדות; סיכונים תפעוליים; סיכונים אשראי לפי מידת הסיכון המאפיינת את הנכסים השונים; סיכונים קטסטרופה בעסקי ביטוח כללי; סיכונים בגין ערבויות; החזקות בפעילות קופות גמל ובחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה. תחילתו של תיקון זה 30 ימים מיום פרסומו. ראה גם ביאור 4 לדוחות הכספיים. כמו כן, במסגרת התיקון שונו הגדרות ההון הראשוני וההון המשני וכן התווספה הגדרת הון שלישוני, המהווה רובד נוסף להון העצמי. בהמשך לאמור, פרסם המפקח הוראת שעה בדבר הרכב הון עצמי של מבטח הקובעת כי בתקופה שמיום תחילת התקנות ועד למועד עליו יודיע המפקח אין שינוי בהגדרות, במבנה וחישוב ההון הקיים של חברות ביטוח.

- בהמשך לתיקון תקנות ההון כנ"ל, ועל רקע כוונת הפיקוח לאמץ בעתיד את דירקטיבת Solvency II, פורסמה בחודש נובמבר טיוטת חוזר שעניינה הרכב הון עצמי

מוכר של מבטח. הטייטה קובעת כללים למבנה הון העצמי המוכר של מבטח, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי הון השונים.

- בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **קבלת תמורה או טובת הנאה בידי סוכן מנותן שירות או מגוף מוסדי.** מטרת החוזר הינה למנוע חשש לניגוד עניינים בין האינטרס האישי של הסוכן לאינטרס של הלקוח ומחייב את סוכן הביטוח המפנה לקוח לנותן שירות ו/או ממליץ עליו ו/או מעורב בבחירתו, לפעול לטובת הלקוח בלבד ולפי שיקול דעתו המקצועי. בהתאם, החוזר מרחיב את האיסור אשר נקבע בחוזר ביטוח 2007-1-8 "שמאות ביטוח רכב (רכוש וצד ג') ואוסר על סוכן ביטוח לקבל תמורה או כל טובת הנאה אחרת, בין במישרין ובין בעקיפין, לרבות מגוף מוסדי, בשל הפניית לקוח לנותן שירות, כגון: עו"ד, שמאים, רופאים, מוסכים, סוקרים ומתקיני או ספקי מערכות מיגון. יצוין, כי לעניין לחוזר זה, גוף מוסדי איננו נחשב לנותן שירות. תחילתו של החוזר מיום פרסומו.

- בחודש ספטמבר 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **איסוף מידע סטטיסטי לגבי יישוב תביעות.** החוזר קובע את אופן איסוף ושימור נתוני התביעות, המפורט בחוזר ונספחיו, אשר ידווחו למפקח ויפורסמו באתר האינטרנט, בכל שנה קלנדארית ביחס לשנה שחלפה, וזאת ביחס לתביעות שהוגשו בארבע השנים האחרונות. החוזר מחייב את הגופים המוסדיים בפרסום מדדים ביחס לאופן בו הם מיישבים תביעות, על מנת שיהוו כלי נוסף למבוטחים ולעמיתים הפוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי עימו יתקשרו. החוזר ייכנס לתוקף ביום 1 לינואר 2011 וקבועות בו הוראות מעבר שונות.

- בחודש ספטמבר 2009 פרסם דוח ביניים להערות הציבור של הוועדה לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אג"ח לא ממשלתיות ("דוח חודק" ו-"הוועדה") אשר בעקבותיו פרסם המפקח, בחודש ספטמבר 2009, טיוטת חוזר שעניינה הוראות לעניין השקעת גופים מוסדיים באג"ח לא ממשלתיות. מטרת הוועדה הייתה להמליץ על הפעולות הנדרשות בכדי לשפר את התהליכים הפנימיים הקשורים להשקעה של גופים מוסדיים באיגרות חוב ואת היקף המידע שיהיה על התאגיד המנפיק למסור לגופים המוסדיים, עובר להשקעה. כאמור, בהמשך לכך, פרסם המפקח טיוטת חוזר שמטרתה ליישם את הדוח ולקבוע הוראות שיחולו על הגופים המוסדיים בעת תהליך ההשקעה באיגרות חוב לא ממשלתיות, החל משלב בחינת ההשקעה ועד לפירעונו הסופי של החוב. הטייטה קובעת, בין היתר, הנחיות לעניין אופן הכנת אנליזה של איגרת חוב (סחירה ולא סחירה) טרם רכישה בשוק ראשוני; החובה לאישור ועדת ההשקעות לרכישת אגרות חוב (סחירה ולא סחירה) מעבר לסכום מינימאלי שנקבע בטייטה; המועד לקבלת מידע לפני הנפקה של איגרת חוב (סחירה ולא סחירה); היקף המידע המתקבל טרם הנפקה מתאגיד שאינו מדווח (אשר הנפיק איגרת חוב לא סחירה); היקף קבלת המידע השוטף והמידי במהלך חיי החוב מתאגיד שאינו מדווח (אשר הנפיק איגרת חוב לא סחירה); והגבלת השקעה באיגרות חוב, בהתאם לתניות חוזיות ואמות מידה פיננסיות מינימאליות. הוראות הטייטה משלימות את הוראות חוזרי אשראי שפורסמו במהלך שנת 2007.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור.** החוזר מורה לגופים מוסדיים לקבוע מערכת כללים לבירור ויישוב תביעות (כל תביעה למימוש זכויות לפי תנאי פוליסת הביטוח) וטיפול בפניות ציבור, בכפוף להוראותיו המפורטות של החוזר, העוסקות, בין היתר, בחובת מסירת והצגת מסמכים, הודעות ומידע אחר לתובע, החל משלב בירור התביעה ועד לסיומה; קביעת לוחות זמנים למענה על תביעות ועל פניות; כללים לשמירת מידע ומסמכים; והוראות לעניין פרסום ומסירת מערכת הכללים, בין היתר, באתר האינטרנט של החברה. כמו כן, על הכללים להיות אחידים לכל סוגי התביעות (אלא אם יש הצדקה לשונות עקב מאפייני התביעה) ולכל סוגי התובעים (להלן: "מערכת הכללים"). כלל שיקבע לא יסטה באופן בלתי סביר מהכללים הקבועים בחוזר, אך המועדים והתקופות שייקבעו במערכת הכללים, לא יעלו על אלו הקבועים בסעיף 9 לחוזר, והם יוצגו בטבלה נפרדת, בהתאם לנספח המצורף לחוזר. עוד נקבע בחוזר, כי על חברה מנהלת לכלול את מערכת הכללים בתקנון הקופה או הקרן שהיא מנהלת, ולעניין חיובי חברת ביטוח יראו את מערכת הכללים כחלק מתנאי פוליסת הביטוח. החוזר קובע את הפעולות שעל הדירקטוריון

וההנהלה לנקוט לצורך יישומו. תחולת הוראות החוזר על כל גוף מוסדי לרבות קרנית הפול ותחילתו ביום 1 בינואר 2010.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **מעריך התפעול והבקרה בתחום ההשקעות של גוף מוסדי**. מטרת החוזר הינה להבטיח את קיומה של תשתית ארגונית לתפעול נכסי ההשקעה של גופים מוסדיים ובקרה על ניהולם, המאופיינת בהגדרת פעילויות חובה ותחומי אחריות ובהפרדה מבנית שעניינה ניגוד עניינים. תחילתן של ההוראות מיום ב-1 לינואר 2010.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **עבודה באמצעות חשבון מפצל ומניעת הטרמה**. הטיטה קובעת נהלים לעניין אופן פעילות גופים מוסדיים באמצעות חשבון מפצל אשר מאפשר מתן מענה תפעולי לניהול ההשקעות בחשבונות ההשקעה השונים במקביל לשמירה על אי אפליה בין החשבונות ומניעת מצב של הטרמה (Front Running).

- ביום 1 ביולי, 2009 פורסם ברשומות **צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ועל מוסדות כספיים) (הוראת שעה) התשס"ט-2009** אשר העלה את שיעור מס השכר ומס הרווח החל על מוסדות כספיים ל-16.5%.

- בנוסף, ביום 23 ביולי, פורסם **חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009**, אשר קבע בין היתר, הפחתה הדרגתית של המס על הכנסתו החייבת של חבר בני אדם עד ל-18% בשנת 2016 ואילך. ראה גם ביאור 6 לדוחות הכספיים.

- בחודש יוני 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים**. על פי הטיטה, הליבה העסקית והתפעולית של גופים מוסדיים העוסקים בתחומי הביטוח והפיננסים נתמכת בצורה מהותית על ידי מערכות טכנולוגיות שונות. לפיכך, על גופים מוסדיים חלה חובה לנהל את תחום טכנולוגיות המידע על פי תקנים מקצועיים מקובלים ועל בסיס עקרונות ממשל תאגידי נאותים הכוללים התייחסות לשיטות לתהליכים ולבקורות הנדרשים בניהול תחום טכנולוגיות המידע, וזאת במטרה להבטיח את ניהולן התקין ואת תמיכתן בפעילות העסקית והוראות הדין, תוך הקפדה על שמירת זכויות המבוטחים. הטיטה קובעת, בין היתר, הוראות ממשל תאגידי לעניין טכנולוגיות מידע, אחריותם של הדירקטוריון והנהלת החברה לפיקוח אקטיבי ובקרה על יישום ההוראות, לרבות הקמת וועדת דירקטוריון ייעודית לנושא והבטחת ציות וניהול סיכונים בתחום טכנולוגיות המידע. הטיטה צפויה להיכנס לתוקף באופן הדרגתי עד סוף שנת 2010.

- בחודש יוני 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **הסדרת אופן התנהלותם של הגופים המפוקחים במסגרת בירור תלונות ציבור**. מטרתו של החוזר הינה להגדיר את אופן ההתנהלות של הגופים המפוקחים במהלך טיפול בתלונות אשר הוגשו בעניינם למפקח. החוזר מנחה את הגופים המפוקחים כיצד לפעול עם קבלת הודעה מהמפקח על הגשת תלונה לרבות לעניין המצאת מסמכים רלוונטיים ולוח זמנים לביצוע פעולות בנושא התלונה. תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 בספטמבר 2009.

- בחודש יוני 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שנייה שעניינה **דרישות הון מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה**. במסגרת הטיטה השנייה נוספו מספר שינויים, בין היתר, אפשרות להחזקת ההון העצמי המזערי הנדרש באמצעות נאמן. מטרת הטיטה הינה לעדכן את דרישות ההון מחברות מנהלות באופן שיעניק מענה מספק לסיכונים להם הן חשופות. הטיטה קובעת את אופן חישוב דרישות ההון העצמי המינימאלי ואת החלופות השונות להחזקת ההון העצמי הנדרש. ראה גם ביאור 4 לדוחות הכספיים.

- בחודש יוני 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי**. חוזר זה בא בהמשך לחוזרים קודמים בנושא ובו מפורטות הוראות שמטרתן דחיית מועדי יישום דרישות סעיף 404 של ה-Sox Act, באשר לאחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי וחוות דעת רואה החשבון המבקר לגבי הביקורת של הבקרה הפנימית על דיווח כספי. החוזר קובע לוח זמנים לשלבי ביניים

בביצוע ההוראות וכן קובע כי הצהרות ההנהלה על הבקרה הפנימית וחוות הדעת של רואה החשבון המבקר יצורפו לדוחות הכספיים של הגופים המוסדיים החל מתקופת הדיווח המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2010.

- בחודש מאי 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **פרסום תרומת מרכיבי ההשקעה של תיק הנוסטרו של חברות הביטוח**. החוזר קובע כי חברות הביטוח יפרסמו אחת לרבעון את מרכיבי התשואה של תיק הנוסטרו שלהן, בציון תרומתו של כל אפיק השקעה לתשואה של כספי הנוסטרו שבניהולן, בחלוקה לפי סוגי התחייבות וידווחו על כך למפקח באמצעות אתר האינטרנט שלהן. בחוזר נקבע כי הדיווח הראשון בגין מרכיבי התשואה יימסר עם פרסום הנתונים בגין הרבעון השלישי לשנת 2009.

- בחודש מאי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **התקשרות גוף מוסדי עם בעל רישיון**. מטרת הטיוטה להחיל את הוראות חוזר ביטוח 2004/14 בעניין התקשרות מבטח עם סוכן ביטוח, בשינויים המחויבים, על כל התקשרות בין יועץ פנסיוני וסוכן ביטוח עם גוף מוסדי, ובין היתר – חובת קיום הסכם בכתב בהתקשרות בין גוף מוסדי לבעל רישיון, שבין תנאיו חיוב הסוכן להחזיק כספים שגבה ממבוטחים בחשבון נפרד שינוהל על ידו כנאמן של המבטח, כפי שיוורה המפקח.

- בחודש מאי 2009 פרסמה הרשות לניירות ערך טיוטה לתיקון **תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התשס"ט – 2009 (להלן – "התיקון")**. התיקון המוצע משקף את המלצות ועדת גושן לבחינת קוד ממשל תאגידי בישראל, לעניין הערכת האפקטיביות של הבקרה הפנימית (ברוח הוראות סעיפים 302 ו-404 ל-SOX) על הדיווח הכספי ועל הגילוי של תאגידים מדווחים. בחודש נובמבר אישרה ועדת הכספים את התיקון לתקנות.

- בחודש אפריל 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **טיפול בחובות בעייתיים ופעולות גופים מוסדיים לגביית חוב**. מטרת החוזר הינה להבטיח כי גופים מוסדיים יפעלו לגביית חובות, באופן עצמאי או במשותף עם מלווים אחרים, וכן להגדיר מסגרת להיערכות גוף מוסדי לצורך מעקב ובקרה שוטפים אחר חוב שבניהולו וטיפול בחוב בעייתי, לרבות גיבוש החלטה בדבר אמצעים לגביית החוב. החוזר קובע כי דירקטוריון גוף מוסדי יאשר מסגרת קווים מנחים באשר לקיומה של בקרה שוטפת אחר מצב חוב ולקיומו של תהליך עבודה מובנה, שיתקיים בגוף המוסדי לזיהוי מוקדם של ירידה באיכות האשראי, זיהוי מוקדם של כשלים במשך חיי חוב, זיהוי איתור וסיווג חוב בעייתי וכן לפעולות שיינקטו לטיפול בחוב כאמור. כמו כן, על הנהלת הגוף המוסדי למנות צוות בעלי תפקידים רלבנטיים ("פורום חוב"), בעלי מומחיות וניסיון מוכחים בתחום האשראי או ההשקעות, אשר יהיה אחראי על ביצוע תהליך הערכת מצב חוב, לרבות הבחנה בין חוב בעייתי לחובות אחרים, וכן הבחנה בין סוגים שונים של חובות בעייתיים – חוב בהשגחה מיוחדת, חוב בפיגור וחוב מסופק. פורום החוב יגיש דיווחים שונים לוועדת האשראי וועדות ההשקעה. ועדת האשראי תדון בדרכים ובאמצעים לגביית חוב אשר זוהה כחוב בעייתי ואשר נמצא בתחום טיפולה, על פי החוזר ותמליץ לוועדת ההשקעות. החוזר קובע כללים נוספים לעניין פעילות גוף מוסדי לגביית חוב בעייתי, מימון הסדר חוב ונקיטת אמצעים לגבייתו, קבלת החלטות בדבר אמצעים שיינקטו על ידי גוף מוסדי ובדבר השתתפותו בנציגות בעלי חוב, אישור תנאי הסדר חוב, רכישה חוזרת של אג"ח קונצרניות שהנפיק הלווה, תיעוד וחובת פרסום.

- בחודש אפריל 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **עמלות סוכני ביטוח מנותני שירותים**. הטיוטה מרחיבה את האיסור החל על סוכן ביטוח לקבל תשלום עמלה או כל טובת הנאה אחרת בקשר לבחירת נותני שירותים שונים, כגון – מוסך, עו"ד, שמאי ורופא, אך למעט גוף מוסדי, וזאת על מנת למנוע ניגוד עניינים.

- בחודש אפריל 2009 פורסמה הוראה שעניינה **איסור השקעה של גופים מוסדיים באגרת חוב אם לא התקבל לגביה מידע רלוונטי חמישה ימי עסקים לפני מועד ההזמנה על ידי הגוף המוסדי**. מטרת ההוראה להבטיח כי הגופים המוסדיים יבחנו בצורה מהימנה ומעמיקה את פרטי ההנפקה ולמנוע השקעה באגרת חוב, סחירה או בלתי סחירה, אלא אם קיבל הגוף המוסדי את נוסח התעודה, שטר נאמנות וכל מסמך נלווה אליהם, לפחות חמישה ימי עסקים לפני מועד ההזמנה.

- בחודש מרס 2009 שלח המפקח מכתב המורה למנהלי חברות הביטוח, מנהלי החברות המנהלות של קרנות פנסיה ומנהלי החברות המנהלות של קופות הגמל, כי החל מהדוחות הכספיים לשנת 2008, ועד ליום 30 לדצמבר 2010, חברת ביטוח וחברה מנהלת לא תחלק דיבידנד אלא באישור המוקדם של המפקח. כן ציין המפקח, כי ככלל, לא תאושר חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 25% מהרווח המותר לחלוקה.
- בחודש מרס 2009 פרסם המפקח נייר עמדה, אשר הנחיותיו צפויות להיות מוסדרות במסגרת חוזרים עתידיים, בדבר **צעדים בשוק החיסכון הפנסיוני בעקבות אירועי המשבר הכלכלי העולמי**. במסגרת נייר העמדה פירט המפקח בעיקרי דברים את הצעדים שבכוונתו לנקוט, ובין היתר – התאמת סיכון ההשקעות למאפייני הלקוח, צמצום מספר מסלולי ההשקעה, מעבר לפרסום תשואה שנתית של מוצרי החיסכון הפנסיוני, חיוב בדיווח על דמי הניהול בדוח הרבעוני לחוסך, קביעת סטנדרטיים למערכי שירות הלקוחות, פרסום מדיניות השקעה צפויה, הפעלת קופות גמל אישיות, התאמה בין תגמול מנהלי ההשקעות לבין ביצועי הגופים בטווח הארוך, השקעות הגופים המוסדיים באג"ח הקונצרני, גיבוש שטר נאמנות לדוגמא שישמש בהנפקת אג"ח, הטלת חובת מעקב שוטפת על יכולת ההחזר של אג"ח סחירות, מתן כלים להגברת מעורבות הגופים המוסדיים בהסדרי חוב, חיזוק מנגנוני הבקרה והפיקוח בתחומי השקעות וניהול הסיכונים, הגדלת דרישות ההון העצמי לחברות ביטוח לרבות בחינת מדיניות חלוקת דיבידנדים, הגדלת דרישות הון עצמי מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה, איחוד והחמרת תקנות ההשקעה של הגופים המוסדיים והחמרת כללי ההשקעה לכספי הנוסטרו של חברות הביטוח.

2.5.2. ביטוח כללי

- בחודש אוקטובר 2009 פרסם המפקח עדכון לחוזר שעניינו **שימוש במאגרי המידע לאיתור הונאות בענף ביטוח רכב חובה**. על פי העדכון לחוזר, תחילת החובה הקבועה בחוזר המקורי, לבצע שאילתא לפני כל הפקת תעודת ביטוח רכב חובה - נדחתה, והיא תיושם באופן מדורג החל מחודש דצמבר 2009, ועד ליישום מלא בחודש פברואר 2010.
- בחודש ספטמבר 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **תעריפי הביטוח השיורי החל מיום 1 בנובמבר 2009**. מטרת החוזר הינה עדכון תעריפי הביטוח השיורי ("הפול") אשר נקבעים על ידי המפקח על הביטוח, בהתאם למנגנון הקבוע בתקנה 5 לתקנות ביטוח רכב מנועי (הסדר ביטוח שיורי ומנגנון לקביעת התעריף), התשס"א-2001, באופן שבו הדיפרנציאציה בתעריפי ביטוח חובה לאופנועים תגדל, כך שנהגים מבוגרים בעלי וותק נהיגה רב וללא היסטוריית תאונות והרשעות ישלמו פרמיות נמוכות יותר מנהגים צעירים בעלי וותק נהיגה נמוך עם היסטוריית תאונות והרשעות. תחולת החוזר הינה על תעריפי חוזים לביטוח רכב חובה בביטוח השיורי, אשר תחילתה של תקופת הביטוח הקבועה בהם היא ביום 1 בנובמבר 2009 או במועד מאוחר יותר.
- יחד עם זאת, בחודש נובמבר 2009 פורסם עדכון לחוזר, אשר קבע כי לעניין אופנועים, יונהגו בחוזים לביטוח רכב חובה בביטוח השיורי, אשר תחילתה של תקופת הביטוח הקבועה בהם היא ביום 15 בנובמבר 2009 או במועד מאוחר יותר, ועד לאותו מועד יונהגו לגביהם התעריפים והדמים הקבועים בחוזר ביטוח 8-1-2008 "תעריפי הביטוח השיורי החל מיום 2 בנובמבר 2008".
- כמו כן, בחודש נובמבר 2009 פורסם עדכון נוסף לחוזר, אשר על פיו, במקרה של רכישת ביטוח עם תניית השתתפות עצמית, יעלה סכום ההשתתפות העצמית לסכום של 25,000 ₪ (לעומת 10,000 ₪ טרם העדכון), בגין נזק שאינו ממון, אך מנגד, הועלה שיעור ההנחה בפרמיה מ- 10% ל- 20%. באופן דומה, עודכן בחודש נובמבר 2009 חוזר בעניין **השתתפות עצמית בביטוח חובה** (משנת 2008), המאפשר למבטח לכלול בחוזה הביטוח תניה בדבר השתתפות עצמית, בתנאים הקבועים בחוזר.
- בחודש אוגוסט 2009 פרסמה חברת ISO, המפעילה את מאגר המידע בביטוח רכב חובה, המלצה לחברות הביטוח להעלות את תעריפי ביטוח החובה בשיעור של 7.8% על התעריפים החדשים שייכנסו לתוקף בדצמבר 2009. לפרסום המלצה כאמור תיתכן השפעה על הערכת התביעות התלויות בענף ביטוח רכב חובה במנורה ביטוח ובשומרה.

● במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009 (בפסקה זו- "החוק") הוחלט על העברת האחריות הכלכלית לטיפול רפואי בנפגעי תאונות דרכים לקופות החולים. על פי החוק, מאחר וחברות הביטוח אחראיות למימון הטיפול בנפגעי תאונות דרכים ואילו קופות החולים הן ספקיות השירותים העיקריות לנפגעים אלו, תוך שהן גובות בדיעבד את הוצאות הטיפול מחברות הביטוח, תוך הפעלת מערך מינהלי כבד, הוחלט להעביר את האחריות לטיפול בשירותי בריאות, הנכללים בתוספת השנייה לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד – 1994 ("חוק ביטוח בריאות") ורשימת התרופות הכלולות בצו לפי סעיף 8(ז) לחוק האמור, לטיפול קופות החולים, ככל שמדובר בנפגע תאונת דרכים. לשם כך, נקבע בחוק מנגנון להעברת סכומים, שיקבעו על ידי משרד האוצר, מחברות הביטוח לקופות החולים (דרך הקרן לפיצוי נפגעי תאונות דרכים והמל"ל). שירותים שאינם כלולים בסל שלפי חוק ביטוח בריאות והשתתפויות עצמיות ששילמו הנפגעים עבור השירותים בסל יישארו באחריות חברות הביטוח. לצורך כך בוצעו במסגרת החוק תיקונים בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל – 1970, בחוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה – 1975 ובחוק ביטוח בריאות. התיקונים ייכנסו לתוקף החל מיום 1.1.2010.

● בחודש יוני 2009 פרסם המפקח טיוטת תיקון שנייה של תקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן – "הפוליסה התקנית"). התקנות המקוריות מפרטות תנאים מינימאליים לפוליסה התקנית לביטוח נזקי רכוש לרכב פרטי. לאחר שניתנו פסקי דין רבים לגבי התנאים שנקבעו בפוליסה התקנית ולאחר שנצבר ניסיון רב בנוגע אליה, מציע המפקח לערוך שינויים בפוליסה התקנית ולהסדיר בה נושאים שונים לרבות ובכלל זה לעניין רכב באובדן, ביטוח כפל, הרחבות, אופן חישוב הפיצוי.

● בחודש מאי 2009 הגישו איגוד שמאי ביטוח בישראל, המועצה הישראלית לצרכנות ואיגוד המוסכים בישראל, לבית המשפט העליון, בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, עתירה למתן צו על תנאי כנגד המפקח על הביטוח ושוק ההון ואיגוד חברות הביטוח בישראל. במסגרת העתירה, מתבקש בית המשפט העליון ליתן צו על תנאי המורה למפקח על הביטוח ליתן טעם מדוע לא יעשה שימוש בסמכותו ויורה על תיקון ההסדר הקבוע בחוזר ביטוח 8-1-2007 בעניין שמאות ביטוח רכב (רכוש וצד ג'), יעדיף את עמדת הוועדה המייעצת לשמאי הרכב שמונתה על ידי שר התחבורה, אגף הרכב במשרד התחבורה והעותרים, ויורה על ביטולה של רשימת שמאי החוץ הקבועה בסעיף 4 לחוזר הנ"ל – אשר לשיטת העותרים מעמידה כל אחד מן הרשומים בה במצב של ניגוד עניינים מובנה - ועל החלפתה ברשימה הכוללת את כלל השמאים הרשומים בפנקס השמאים כמשמעותו בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (שמאי רכב), התש"ם – 1980. יצוין, כי החוזר הנ"ל פורסם בהמשך לעתירה קודמת שהוגשה בסוגיה זו בבג"צ 7721/96 איגוד שמאי הביטוח בישראל ואח' נ' המפקח על הביטוח ואח', פ"ד נה(3) 625, אשר במסגרתה, תחת להחליף את שיקול דעתו של המפקח, הורה בית המשפט העליון על העברת התיק לדיון בפני שלושה שופטים.

2.5.3. ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (כולל בריאות)

● בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר בעניין תיקונים בדיווח השנתי ובדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים, המתקן חוזר קודם מחודש ינואר 2007 ואשר מרחיב את היקף המידע הניתן לחוסכים במסגרת הדיווח השנתי, הדיווח הרבעוני ושירות אחזור המידע ברשת האינטרנט, בעיקר המידע הניתן לגבי דמי הניהול והתשואות. תחולתו של חוזר זה החל בדיווח לרבעון הראשון של שנת 2010.

● בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר בעניין מנגנון גביית דמי הניהול. על פי החוזר, על גוף מוסדי לגבות את דמי הניהול בתשלומים רצופים בסוף כל חודש או בסוף כל יום עסקים, לפי בחירת הגוף המוסדי, בהתאם לשיעור דמי הניהול שעליו סוכם, ולא ישתמש במנגנון החזר דמי ניהול. החוזר יחול על כל הגופים המוסדיים, למעט לגבי תוכניות ביטוח הכוללות מנגנון החזר דמי ניהול, אשר אושרו על ידי המפקח, לפני מועד פרסום החוזר. תחילתו של החוזר החל מיום 1 באפריל 2010, אך במקרה בו סוכם מנגנון החזר דמי ניהול לפני מועד פרסום החוזר – החל מיום 1 בינואר 2012 או במועד תום ההסכם, לפי המוקדם, אך לא לפני ה- 1 באפריל 2010.

- בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו התאמת הדיווח השנתי והדיווח הרבעוני לעמיתים ולמבוטחים לתיקון 3 ולביטול מס רווח הון, אשר על פיהם החל מינואר 2008 מיועדים כל הכספים המופקדים לחיסכון פנסיוני למטרת קצבה, והחל מיולי 2009 לא נגבה מס רווח הון בגין ריבית ורווחים שנצברו בקופות גמל לתגמולים, לרבות בקופות ביטוח לתגמולים. לדיווח נוספה טבלת ריכוז זכויות העמית, באופן המפורט בנספח לחוזר. החוזר חל על כל החברות המנהלות של קופות גמל לתגמולים או קופות גמל לא משלמות לקצבה, שאינן קופות ביטוח, ועל כל המבטחים הפועלים בתחום ביטוח החיים. תחילתו של החוזר החל מהדיווח לשנת 2009.
- בחודש נובמבר 2009 פורסמה טיוטת הכרעה לעניין פיצוי בשל איחור במשיכה של כספים או בשל איחור בהעברה של כספים בין קופות גמל או בין מסלולי השקעה. הטיוטה קובעת מנגנונים לפיצוי עמית בשל איחור בהעברת כספים וחישוב הנזק שנגרם, בכל אחד מהמקרים הבאים – משיכת כספים מקופת הגמל, העברה בין קופות גמל לפי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח – 2008 (לאחר יום ה-1 לאוקטובר 2008), העברה בין קופות גמל לפי תקנה 141 לתקנות מס הכנסה (קודם ליום ה-1 לאוקטובר 2008), והעברה בין מסלולים. עוד קובעת הטיוטה, כי גוף מוסדי לא יגבה דמי ניהול בשל כספים שניהל בתקופת האיחור וכן כי המועד בו הוגשה הבקשה למשיכה או להעברת כספים למשווק פנסיוני, יראו אותו כמועד שבו התקבלה הבקשה אצל החברה המנהלת.
- בחודש אוקטובר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שניה שעניינה קידוד מוצרי חיסכון פנסיוני. הטיוטה קובעת שיטת קידוד אחידה למוצרי החיסכון הפנסיוני השונים בשוק. בשיטת הקידוד שנקבעה ניתן זיהוי חד-ערכי הן לגופים המוסדיים והן למוצרים בשוק החיסכון הפנסיוני.
- בחודש אוקטובר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה ביטוח סיעודי קבוצתי, אשר עתידה להחליף חוזר קודם בנושא, משנת 2004. הטיוטה מעדכנת, בין היתר, את ההוראות בדבר המקרים והתנאים שבהם נדרש המבטח לאפשר המשכיות במסגרת פוליסות פרט למי שהיה מבטח בביטוח סיעודי קבוצתי, וזאת בשל מאפייניו של הביטוח הסיעודי המחייבים התייחסות לכיסוי הביטוחי כאל מוצר ארוך טווח שנועד לתת תמיכה בעיקר בגיל הזיקנה. על פי הטיוטה, על מבטח בביטוח סיעודי קבוצתי לאפשר, בהתקיים תנאים מסוימים, למבטח בפוליסה קבוצתית לעבור לפוליסת פרט, לתקופת ביטוח לכל החיים, בהתאם לתנאים המפורטים בטיטה, המתייחסים לסכום הביטוח, תקופת תשלום תגמולי הביטוח, דמי הביטוח ושמירה על רצף ביטוחי.
- בחודש אוקטובר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה איסוף מידע סטטיסטי אנב טיפול בבקשות למשיכה ולהעברת כספים. הטיוטה מורה לגופים מוסדיים לאסוף מידע סטטיסטי בנוגע לאופן טיפולם בבקשות למשיכת כספים, לקבלת קצבת זקנה ולהעברת כספים, לצורך פרסום מדדים, אשר ישמשו את העמיתים הפוטנציאליים בבחירת הגוף המוסדי. הטיוטה קובעת את סוגי הנתונים שיש לאסוף לגבי כל סוג בקשה, הוראות לעניין איסוף ושמירת הנתונים, אופן הדיווח למפקח וכן חובה להצגת הנתונים באתר האינטרנט, בהתאם לנספח שבחוזר, לפחות לגבי ארבע השנים האחרונות.
- בחודש אוקטובר 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (גמל) (קופת גמל בניהול אישי), התשס"ט-2009. במסגרת התקנות מוצע לאפשר לנהל סוגי חיסכון של עמית עצמאי שהוגדרו בתקנות וכספי קרן השתלמות, באמצעות קופת גמל בניהול אישי, אשר תנוהל על ידי העמית או מנהל תיקים מטעמו, תחת מגבלות השקעה שיבוקרו על ידי החברה המנהלת אצלה ינוהלו כספי החיסכון. בהמשך לכך, בחודש נובמבר 2009 פרסם המפקח "נוהל הקמת קופת גמל בניהול אישי למי שיש בידו רישיון של חברה מנהלת", אשר מסדיר את הכללים החלים על מנהל תיקים, אשר העמית בחר לנהל את השקעותיו דרכו, בהתאם לתקנות האמורות.
- בחודש ספטמבר 2009 הועברה לוועדת הכספים של הכנסת טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(עמלות הפצה)(תיקון), התשס"ט-2009. בטיטה, מוצע להחיל את ההוראות המפורטות בה גם על מבטח לגבי קופת ביטוח שבניהולו ולקבוע שיעור זהה של עמלת הפצה, שתשולם ליועצים פנסיונים בגין הפצת מוצרי הגמל, הפנסייה וביטוח החיים. עוד על פי הטיוטה, לא תשולם עמלת הפצה בשל סכומים

העומדים לזכות לקוח בקופת גמל שמקורם בתשלומים שהופקדו לקופת ביטוח מבטיחת תשואה עד יום 31 בדצמבר 1991. הטיטה מחייבת את חברות הביטוח שיתקשרו עם יועצים פנסיונים, לרבות בנקים, בהסכמי הפצה, לשלם עמלת הפצה ליועצים כאמור גם בגין מוצרי ביטוח שהינם מוצר חיסכון פנסיוני, ותאפשר ליועצים הפנסיונים להפיץ את מגוון מוצרי החיסכון ארוך טווח, ללא חשש להטיה בין סוגי המוצרים השונים.

- בחודש ספטמבר 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה נוהל איתור עמיתים ומוטבים יחד עם טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשס"ט-2009 ("הטיטות"). מטרת הטיטות הינה יצירת מנגנון אפקטיבי וישים אצל הגופים המוסדיים, לאיתור עמיתים שהקשר עמם נותק. טיוטת החוזר קובעת את הפעולות הנדרשות לעדכון נתונים אודות העמיתים, מחייבת בקביעת נהלי עבודה לאיתור העמיתים והמוטבים, קביעת כללים להעברת כספים לידי האפוסטרופוס הכללי, קביעת נוהל דיווח תקופתי לממונה, והוראות שימוש באתר האינטרנט לצורך איתור העמיתים או מוטביהם. כמו כן, בטיטת החוזר הוטלו חובות על הדירקטוריון לדון בנושא וכן חובה לכלול את בדיקת הנהלים במסגרת תכנית הביקורת השנתית של הגוף המוסדי. טיוטת התקנות מורה על פעולות נוספות שעל גוף מוסדי לנקוט לצורך איתור עמיתים ומוטבים, לרבות נקיטת הליך יזום של חקירה ובדיקה, ובין היתר, גם קובעת הוראות לעניין שיעור גובה דמי הניהול המקסימאלי לגבי עמית שהקשר עמו נותק.

- בחודש ספטמבר 2009 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (ביטוח בריאות קבוצתי), תשס"ט-2009. במסגרת התקנות נקבעו קווים כלליים ביחס לאופן בו ינהל מבטח פוליסות ביטוח בריאות קבוצתיות הנמכרות על ידו, ובכלל זה: מגבלות על זהות בעל הפוליסה, הנחיות ביחס לחובות בעל הפוליסה כלפי המבוטחים, מספר מינימאלי של מבוטחים, מגבלות על סכום הביטוח שיגבה, מסמכים שיש להמציא למבוטחים עם ההצטרפות לביטוח, חידושו וכן חובת הודעה על שינוי בדמי ביטוח, מתן אפשרות למבוטח להמשיך את הביטוח הקבוצתי כביטוח פרט במקרים מסוימים שיוורה המפקח, אופן גביית דמי הביטוח ואופן ניהול המידע ביחס לפוליסה הקבוצתית.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר המחייב את חברות הביטוח במסירת מידע לבעל פוליסה בביטוח קבוצתי מסוג ביטוח בריאות, ביטוח חיים וביטוח אובדן כושר עבודה. מעתה, בעלי הפוליסות יקבלו נתונים שונים אודות הפוליסות, כגון: סך הפרמיות בחלוקה לפי שנים; מידע בגין תביעות משולמות (כתשלום חד-פעמי או עיתי; עמד מספר התביעות במועד הדיווח על 20 או פחת מ-20, על המבטחים להציג את סך התביעות ששולמו לפי סוג תביעה ואת סך הפרמיות, בחלוקה לפי שנים. כמו כן, במקרה של ביצוע התאמת פרמיה, על המבטחים למסור לבעל הפוליסה את הסכום של כל אחד מהמשתתפים שנעשה בהם שימוש לצורך קביעת התאמת הפרמיה, 60 יום לפני המועד לביצוע התאמת הפרמיה כאמור.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו מבנה אחיד מצומצם להעברת מידע מגוף מוסדי לבעל רישיון והקובע "שפה אחידה" ומבנה נתונים אחיד בעת העברת מידע בין הגורמים המעורבים בתחום החיסכון הפנסיוני. החוזר מסדיר את תהליכי העברת המידע בין גוף מוסדי לבעל רישיון, לצורך ביצוע ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני, ולצורך ייעוץ פנסיוני מתמשך וקובע הוראות לעניין אופן הטיפול בבקשה להעברת מידע, לרבות קביעת לוחות זמנים ושימוש בקבצים ונספחים קבועים ואחידים.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו מערך ניהול ובקרת סיכונים בחברות מנהלות של קופות גמל. מטרת החוזר הינה מיסוד תשתית בחברה מנהלת להבטחת, בין היתר, ייעוץ אובייקטיבי, מקיף ורציף לאורגנים השונים של החברה לגבי כל סיכון מהותי לחסכונות המנוהלים בכל קופת גמל שבניהול החברה המנהלת, הגלום בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים; קיומם של כלים, משאבים ובקורות ראויים לזיהוי סיכונים שוק ואשראי הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למדידתם, למעקב אחריהם ולשליטה בהם. החוזר קובע כי חברה מנהלת תקים יחידת ניהול ובקרת סיכונים נפרדת מיחידת ניהול ההשקעות ומיחידת יזום האשראי הלא סחיר ותמנה לה מנהל סיכונים אשר יהיה בדרג של חבר הנהלה וכפוף במישרין למנהל הכללי של החברה המנהלת. במקרה של גופים מוסדיים

הנשלטים בידי אותו בעל שליטה ניתן להקים יחידת ניהול ובקרת סיכונים משותפת לכל אותם גופים מוסדיים, ובכלל זה להתחייבויות שאינן תלויות תשואה של חברת ביטוח, ולמנות מנהל סיכונים אחד לקבוצה. החוזר מפרט את תפקידי מנהל הסיכונים וחובות הדיווח שלו לאורגנים השונים בחברה המנהלת. הוראות החוזר יחולו באופן הדרגתי החל מיום 1 בינואר 2010.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **הוראות בדבר חישוב שווי נכסים לא סחירים של גוף מוסדי**. מטרת החוזר הינה קביעת עקרונות לאופן הערכת נכסים בגופים מוסדיים ולתהליכי הבקרה עליהם, אשר יש להציגם בשוויים ההוגן (Fair Value), תוך השתלבות במגמת החשבונאות הבינלאומית הרווחת כיום, לפיה יש להעדיף את שווי ההוגן של הנכס על פני שווי ההיסטורי לצורכי מדידה וגילוי. החוזר מפרט כללים לחישוב שווי נכסים לא סחירים, תוך פירוט לכל אחד מסוגי הנכסים הלא סחירים. כמו כן, במסגרת החוזר נדרש גוף מוסדי לוודא בטרם קבלת החלטת השקעה בנכס סחיר או לא סחיר כי הוא מודע לסיכונים הגלומים בנכס וכי יש לו את היכולת והאמצעים לעקוב באופן שוטף ומקצועי אחר החשיפות השונות הנוצרות עקב השקעה בנכס. במידה שאין ביכולתו של הגוף המוסדי לאמור את שווי, החל מכניסת הוראות אלו לתוקף, עליו להימנע מלהשקיע בנכס כאמור. בחודש נובמבר 2009 פורסם תיקון לחוזר, אשר דוחה חלק מהוראות תחילת החוזר ליום 1 ביולי 2010 או לתחילת פעילותה של הזוכה במכרז פומבי שפרסם האוצר לעניין הקמה ותפעול של מאגר ציטוטי מחירים פרטניים ושערי ריבית עבור גופים מוסדיים, לפי המאוחר.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח **מזכר הבנות לשיתוף פעולה לקידום מערכת מרכזית למיתוג מסרי מידע ולסליקה כספים בתחום החיסכון הפנסיוני (להלן - "המסלקה")**. במסגרת המזכר, הודיע המפקח כי בכוונתו לקדם את הקמת המסלקה לצורך ייעול הליכי העבודה הקשורים בהעברת מידע וכספים בשוק החיסכון הפנסיוני וזאת על רקע ההתפתחויות של השנים האחרונות. תפקידיה העיקריים של המסלקה יהיו העברת מידע דו צדדית בין הגופים המוסדיים, היועצים הפנסיוניים והסוכנים הפנסיוניים, העברת מידע בין המעסיקים והמפיצים לבין הגופים המוסדיים וסליקת כספי החיסכון הפנסיוני. על פיה המזכר, יעילותה של המסלקה מחייבת התקשרות עם כל הגורמים בשוק החיסכון הפנסיוני ולפיכך בדעתו לפרסם הוראות שיחייבו אותם להעביר מידע באמצעות המסלקה. המפקח קבע את המבנה המומלץ של מסגרת ההתאגדות לצורך הקמת המסלקה והקים לצורך זה צוות היגוי שחבריו נקבעו ובראשו תעמוד נציגת המפקח. לגופים המוסדיים הוצע לקחת חלק בהקמת המסלקה כבעלי המסלקה. בין המפקח והגופים המוסדיים מתנהלים דיונים בנושא.

- בחודש אוגוסט 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **כללים לאישור מסלולי השקעה במוצרי חיסכון פנסיוני**. מטרת הטיוטה הינה להגביר את השקיפות תוך קביעת כללים לאישור מסלולי השקעה במוצרי חיסכון פנסיוני וכללים לקביעת שמותיהם. בטיוטה נקבעו כללים לאישור שמות מסלולי השקעה מתמחים ומסלולים תלויי גיל, שהגופים המוסדיים יחויבו להקים עד סוף שנת 2010 במקום המסלולים "הכלליים". לדוגמא, נקבע כי גוף מוסדי לא ינהל מסלולי השקעה מתמחים, אלא אם כן הם בעלי מובהקות השקעה שונה זה מזה וכן לא יכנה מסלול השקעה בשם שעלול להטעות את ציבור העמיתים, כגון שם שלכאורה עולה ממנו הבטחה כלשהי להשיג או לעמוד בקריטריון איכותי או כמותי. כמו כן, נקבע כי במסלול השקעה המתמחה באפיק השקעה מסוים יושקעו לפחות 75% מנכסי המסלול באותו אפיק השקעה.

- בחודש יולי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינה **הסדרת כללי פרסום תשואה לגופים מוסדיים**, אשר נועדה לאפשר לצרכן לבצע השוואה בין גופים מוסדיים ולסייע לו להגיע להחלטה מושכלת בדבר השקעתו. הטיוטה אוסרת על גופים מוסדיים וסוכן ביטוח פנסיוני לפרסם מידע ביחס לתשואה אשר יש בו תיאור מטעה, או בהסתמך על נתונים או מידע אשר נמסרו על ידי גורם אחר, בטרם נבדקה מהימנותם ולפני שנמסר לאוצר דוח חודשי בעניין זה. הטיוטה קובעת הנחיות מפורטות בעניין פרסום תשואה של מסלולי השקעה, מבטלת את האפשרות להציג תשואה של החודש האחרון, וקובעת, בין היתר, כי התשואה שתוצג תהיה תשואה נומינאלית ברוטו ממוצעת שנתית בעבור תקופת הפרסום שנבחרה, בכפוף לתנאים נוספים המפורטים בטיוטה. עוד קובעת

הטיטה הוראות לעניין פרסום השוואת תשואות ומחייבת קבלת אישור משפטי על עמידה בהוראות החוזר לפני פרסום התשואות.

● בחודש יולי 2009 פרסם המפקח טיוטת חוזר שעניינו **התאמת מסלול החיסכון למאפייני העמית וטיטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), (הקמת מסלולי ברירת מחדל), התשס"ט-2009**. על פי הטיטות גוף מוסדי יקים מסלולי השקעה לניהול כספי העמיתים אשר יהוו ברירת המחדל של העמיתים בעת ההצטרפות לקופת הגמל שבניהולו, לקבוצות גיל של העמיתים כפי שנקבעו בטיטת התקנות עד קבלת הקצבה על בסיס מודל של סיווג עמיתים. כמו כן, גוף מוסדי המנהל קופת גמל משלמת לקצבה או קרן ותיקה ינהל חשבון נפרד אחד למקבלי קצבאות שבו ינוהלו הנכסים העומדים כנגד התחייבות כלפי מקבל הקצבאות ויקים מסלול השקעה אחד לניהול אותם נכסים. מטרת טיוטת החוזר היא לקבוע את אופן הצטרפות עמיתים למוצרי החיסכון השונים בהתבסס על המאפיינים הייחודיים להם, ואת האופן שבו על הגופים המוסדיים לנהוג על מנת להתאים את החיסכון לצרכי העמיתים. בין היתר, קובעות הוראות טיוטת החוזר, כי דירקטוריון גוף מוסדי יקבע מודל לסיווג העמיתים בהתאם למאפיינים רלבנטיים ובהם הגיל. לפי מאפיינים אלו ישוּך עמית לאחד ממסלולי ברירת המחדל בקופה. פירוט המודל והמאפיינים הרלבנטיים ידווחו לעמית ופורסמו באתר האינטרנט של הגוף המוסדי. המודל ייבחן אחת לשנתיים. הקמת מסלולי ברירת המחדל וניוד העמית ביניהם תעוגן בתקנון הקופה או הפוליסה. החל מהיום הקובע שיקבע בתקנות – הצירוף למסלול ברירת המחדל בגילאים השונים יבוצע אוטומטית אלא אם העמית יבקש אחרת. כמו כן, טיוטת החוזר קובעת הוראות לעניין העברת הנכסים בין המסלולים, העברת זכויות העמיתים והתאמת תמהיל ההשקעה במסלולי ברירת המחדל, לרבות הוראות לעניין ההתאמה המתמשכת של מסלול ברירת המחדל לעמית. בשלב זה, טרם ידועות כל ההשלכות שינבעו מהחלת הוראות טיוטת התקנות וטיטת החוזר. החברה בוחנת את ההשלכות על הקבוצה ובכללן ההשלכות התפעוליות.

● בחודש יולי 2009 פרסם המפקח עדכון לחוזר הוראות לעניין **מסמך הנמקה ומסירתו ללקוח**, אשר דוחה את תחילתו של החוזר ליום 1 בינואר 2010.

● בחודש יולי 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו **הצהרה מראש של גוף מוסדי על מדיניות השקעה שלו**. על פי החוזר, כל גוף מוסדי יחויב להצהיר, עד לתום חודש ינואר בכל שנה קלאנדריית, על מדיניות ההשקעה הצפויה לשנה הקרובה וזאת על מנת לקבוע מדיניות מוגדרת שתיבחן ביחד מול מדדי ייחוס רלבנטיים ותאפשר לפקח ולבקר את ביצועי הגוף המוסדי. במדיניות, שתפורסם באתר האינטרנט של הגוף המוסדי ובאמצעות הדוחות התקופתיים הנשלחים לציבור, יצוינו אפיקי ההשקעה המרכזיים במסלול והשוואתם למדדי ייחוס מרכזיים שהוגדרו. כמו כן, נקבעו הוראות פרטניות למסלולי השקעה מתמחים (המשקיעים 50% או יותר באפיק השקעה מסוים) ומסלולי השקעה לא מתמחים והוראות לדיווח בדבר שינוי במדיניות ההשקעות. החוזר יחול על מדיניות ההשקעות החל משנת 2010 ואילך.

● בחודש יולי 2009 פרסם המפקח **תיקון לחוזר גמל מס' 5-2-2005 לעניין חתימת מעסיק על מסמך ההצטרפות לקופת גמל**. במסגרת התיקון הורה המפקח על ביטול הדרישה שהופיעה בסעיף 3.8 לחוזר המקורי לפיה נדרשת חתימת מעסיק כתנאי להצטרפות עמית לקופת גמל. תיקון זה נעשה על מנת להתאים את החוזר המקורי להוראות סעיף 20(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005.

● בחודש יולי 2009 פורסמו **תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (השתתפות חברה מנהלת באסיפה כללית), התשס"ט-2009**. התקנות קובעות, בין היתר, חובת השתתפות בהצבעה של משקיע מוסדי לגבי כספי העמיתים, באסיפה כללית של תאגיד שהוא בעל זכות הצבעה בו בנושאים המנויים בתקנות, תוך הגדרת מקרים בהם יידרש אישור של נציגים חיצוניים להצבעה והוראות ביחס להתקשרות עם גורם מקצועי לצורך גיבוש המלצות הצבעה באסיפות. בנוסף לתקנות פרסם המפקח חוזר בדבר **הגברת מעורבות הגופים המוסדיים בשוק ההון**. בחוזר נקבעה, בין היתר, חובתו של משקיע מוסדי לקבוע ולפרסם באתר האינטרנט שלו את הנושאים הבאים: מדיניות ההצבעה; אופן ההצבעה בפועל לרבות ציון העובדה כי ההצבעה הייתה בהתאם למדיניות ההצבעה שלו או של גורם מקצועי שעומו התקשר; אמות מידה ביחס לאיכות הממשל

התאגידי בתאגידים בהם הינו שוקל להשקיע. הוראות החוזר יחולו על גופים מוסדיים לגבי הכספים שבניהולם.

- בחודש יולי 2009 פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התוכנית הכלכלית לשנים 2009-2010), התשס"ט-2009, אשר במסגרתו בוצע תיקון לחוק הגמל לעניין מגבלות על ניהול קופות גמל על ידי קופת גמל. על פי התיקון, על חברה מנהלת נאסר לנהל יותר מקופת גמל אחת מכל סוג מסוגי קופות הגמל שפורטו בתיקון, למעט במקרים מסוימים שפורטו. החוק מסמיך את שר האוצר, לקבוע תנאים לעניין אי תחולת האיסור על חברה מנהלת שמתקיימים לגביה תנאים מסוימים שיקבעו על ידו. עוד במסגרת חוק ההתייעלות הכלכלית, תוקן סעיף 23 לחוק הגמל העוסק במשיכה והעברה של כספים מקופת גמל ושם נקבע כי משיכה של כספים מקופת גמל מרכזית לקצבה, שאינה במישרין בידי עמית-מעביד או עובדו, תיעשה רק באמצעות העברתם לקופת גמל מרכזית לקצבה או למדינה.

- בחודש יוני 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו דיווח שנתי למבוטחים בביטוח בריאות. החוזר מחליף חוזר קודם שהסדיר דיווח זה. על פי החוזר, מחויב מבטח להמציא לכל המבוטחים בביטוחי בריאות שתקופת הביטוח בפוליסות שרכשו עולה על שנה, למעט פוליסות נסיעות לחו"ל וביטוח רפואי לעובדים זרים, דוח שנתי שיכלול פרטים בקשר עם פוליסות הבריאות שרכש המבוטח אצל המבטח. בדוח יפורטו, בין היתר, פרטים בסיסיים ונתונים אישיים של המבוטח, פירוט הפוליסות של המבוטח, פירוט הכיסויים בפוליסות, פירוט הפרמיות ששולמו במהלך שנת הדיווח, פירוט הנחות/החזר פרמיות בגין היעדר תביעות, פירוט תגמולי הביטוח ששולמו בשנה החולפת, פירוט ההחרגות בגין היעדר תביעות, פירוט תגמולי הביטוח ששולמו בשנה החולפת, פירוט ההחרגות בגין מצב רפואי קודם ושינויים שחלו, ככל שחלו, בתכנית הביטוח של המבוטח ומילון מושגים. החוזר ייכנס לתוקף באופן מדורג, החל מהדיווח השנתי בגין שנת 2009 עד לתחולתו המלאה במסגרת הדיווח בגין שנת 2010.

- בחודש מאי 2009 פרסם המפקח חוזר שעניינו העברת זכויות עמיתים שלא במזומן. מטרת החוזר להסדיר לראשונה את התנאים להעברת זכויות עמיתים שלא במזומן בין מסלולי השקעה באותה קופת גמל ובין גופים מוסדיים שונים. על פי החוזר, העברת זכויות כאמור יכול שתבצע שלא במזומן רק אם סך הסכומים המועברים באותו יום עסקים עולה על 5 מיליון ש"ח או עולה על 1% מסך נכסי הצד המעביר, לפי הנמוך מביניהם, ובהתאם לנוהל עבודה מפורט שייקבע על ידי ועדת ההשקעות של הגוף המוסדי.

- בחודש אפריל 2009 פרסם המפקח חוזר עקרונות לטיפול בעמיתים שהצטרפו לקרנות הפנסיה בחודשים ינואר-מארכ 1995 ("תקופת הביניים"), בהמשך לחוזר פנסיה בעניין עקרונות לטיפול בעמיתי תקופת הביניים, משנת 1999. החוזר קובע הוראות לטיפול בעמיתי תקופת הביניים שהוראות חוזר הפנסיה משנת 1999 לא יושמו לגביהם, כך שבמקרה של עמית ביניים אשר בחודש ינואר 2009 נצברו לזכותו סכומים בקרן פנסיה חדשה, מבלי שהעמית בחר במפורש להיות עמית בקרן, תינתן לו אפשרות בחירה חד-פעמית להיות מבוטח בקרן פנסיה ותיקה אליה הצטרף בשנת 1995 או להיות מבוטח בקרן הפנסיה החדשה בה מנוהלת יתרתו הצבורה. אם לא תתקבל בחירה מפורשת במשרדי החברה, עד ליום 30 ביוני 2009, יראו את העמית כמי שביקש להיות מבוטח בקרן הפנסיה הוותיקה. על פי החוזר, על החברה המנהלת של קרן הפנסיה החדשה לפנות לעמיתי תקופת הביניים עד ליום 31 במאי 2009 במכתב בנוסח המצורף כנספח לחוזר, בו יפורטו החלופות העומדות בפני העמית. עוד קובע החוזר, בין היתר, את אופן העברת כספי העמיתים, אופן העברת נתונים, דיווח לעמית ואופן ניהול זכויות העמיתים.

- בחודש מרס 2009 פרסם המפקח חוזר פירוט תגמולי ביטוח בתכניות לביטוח בריאות. מטרת החוזר הינה להבטיח כי בטרם כריתתו של חוזה הביטוח, יהיה בידי המבוטחים מידע בנוגע לסכום תגמולי הביטוח לפי תנאי התכנית. הטיוטה מפרטת את המידע אשר על מבטח למסור למבוטח בנוגע לסכום תגמולי הביטוח לפי תנאי התכנית עובר לכריתתו של חוזה הביטוח, לרבות תגמולי ביטוח מרביים שלא בערך כספי נקוב. החוזר קובע רשימת מקרים בהם ניתן לשנות את פירוט תגמולי הביטוח אשר פורסמו. ההוראות יחולו על תכניות לביטוח בריאות, למעט על כיסויים ביטוחיים לפרוצדורות רפואיות המבוצעות בחו"ל.

2.6. התפתחויות בסביבה המאקרו כלכלית

2.6.1. התפתחות המשק, שוקי ההון והכספים

על פי הנתונים הכלכליים, בחודשים מאי עד ספטמבר 2009, החל המשק הישראלי להתאושש מהמשבר הכלכלי בקצב מהיר מהתחזיות. את התאוששות הפעילות הכלכלית הובילה עלייה מתונה של הביקושים בארץ וכן עלייה בסחר העולמי, שלוותה בהתגברות האופטימיות בעולם.

על התאוששות הפעילות כאמור, מעיבים חששות מהשלכות אפשריות של הגירעונות, שרבות מהממשלות מתמודדות עמם בעקבות תוכניות סיוע יקרות, וכן חששות כי ההתייצבות הכלכלית מתבססת על תוכניות אלה ואינה מבטאת התחלה של צמיחה מתמשכת.

עלייתו של המשק הישראלי על מסלול של צמיחה מתמשכת מותנית בהמשך ההתאוששות בעולם ובהתפוגגותם של חששות אלה. התאוששות הביקושים בארץ ובעולם תרמה לעליית התוצר המקומי הגולמי החל מהרביע השני של 2009, וזו השתקפה בגידול הפעילות בחלק מענפי המשק ובעלייתו של המדד המשולב.

החלטת הממשלה להעלות את המסים העקיפים תרמה להתגברות קצב עליית המחירים ולעליית הציפיות לאינפלציה, על רקע מדיניות מוניטארית מרחיבה. ב-12 החודשים האחרונים עלה מדד המחירים לצרכן ב-2.8%, ומתחילת השנה הוא עלה ב-3.4%. ואולם, בניכוי עונתיות והשפעתן של עליות המחירים שנבעו משינויים במיסוי ובהיטלים (העלאת המס על סיגריות ודלק, העלאת המע"מ והיטל הבצורת) מתחילת השנה עד ספטמבר, קצב האינפלציה השנתי הוא בסביבת מרכז היעד שקבעה הממשלה (1%-3%).

לנוכח פער התוצר, המשתקף באבטלה ובניצולת נמוכה של ההון הפיזי, ואי-הוודאות, שעודנה שוררת בארץ ובעולם באשר להמשך הגידול בפעילות הכלכלית, ייתכן שעליית המחירים לא תתמיד. רמז לכך מצאנו במדד חודש ספטמבר 2009 שירד בכ-0.3%.

שיעור הריבית נמצא מאז חודש אפריל ברמת שפל היסטורית, שתאמה את החששות ממשבר חריג ומתמשך. במהלך התקופה הנ"ל התחלפו חששות אלו, כאמור, בתחילתה של אופטימיות. לפיכך, וכדי לאזן בין הצורך לשמור את הציפיות לאינפלציה בתחום היעד לבין הצורך להמשיך במדיניות המרחיבה, על רקע רמתה הנמוכה של הפעילות, העלה בנק ישראל את הריבית לחודש ספטמבר ברבע אחוז, לרמה של 0.75%, ובחודש נובמבר ברבע אחוז נוסף, לרמה של 1%.

על פי האינדיקטורים לפעילות הריאלית התפנית החיובית במשק נמשכת, והפעילות הריאלית במשק מאופיינת במגמת התאוששות הדרגתית. על כך מצביע גם סקר החברות לרביע השלישי. על פי הסקר, מאז הנטו הכולל של המגזר העסקי הפך חיובי, לראשונה מאז הרביע השני של 2008. המדד המשולב לחודש ספטמבר עלה ב-1.2%, עלייה רביעית ברציפות. לעלייה זו תרמו מדד הייצור התעשייתי, מדד הפדיון של המסחר והשירותים, מדד יצוא השירותים ומדד היבוא. כנגד זאת ירד מדד יצוא הסחורות.

האינדיקטורים הקיימים לשוק העבודה מבטאים עדיין אי-ודאות לגבי השינויים בשוק ועוצמתם, אך השילוב של האינדיקטורים השונים מצביע על התייצבות. תקבולי מס הבראות, המשמשים אינדיקציה עדכנית לסך תשלומי השכר, המשיכו לעלות בספטמבר, זה החודש השלישי ברציפות, וקצב עלייתם אף הוא. בחודשים מאי-יולי נרשמה עלייה של מספר משרות השכיר במשק, ועל פי נתוני שירות התעסוקה ירד מספר דורשי העבודה. אחוז הבלתי מועסקים על פי אומדני המגמה שמפרסמת הלמ"ס ירד זה החודש השלישי ברציפות, ובחודש אוגוסט הוא הגיע ל-7.6%. יחד עם זאת, נציין, כי נתונים אלה נוטים להתעדכן בדיעבד. השכר הריאלי והשכר הנומינלי היו בחודשים מאי-יולי 2009 נמוכים ב-3.3%-1.0%, בהתאמה, מאשר בתקופה המקבילה אשתקד.

הגירעון הכולל ללא אשראי נטו של הממשלה הסתכם בחודשים ינואר-ספטמבר ב-21.9 מיליארדי ש"ח, לעומת עודף של 1.3 מיליארדי ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. תחזית גירעון הממשלה על בסיס הביצוע מתחילת השנה ועד חודש ספטמבר היא לשיעור נמוך

מהיעד הממשלתי של 6 אחוזי תוצר. מאז יולי הייתה התאוששות בסך ההכנסות ממסים, וההכנסות לשנת 2009 צפויות להיות גבוהות ב-2.7% מאשר בתחזית התקציב. בספטמבר אישרה הממשלה שינוי בתמהיל של מסגרת התקציב, כדי לממן הוצאות חד-פעמיות של משרדי הביטחון והבריאות.

מרבית הנתונים הכלכליים שהתפרסמו בחודש האחרון מצביעים על התייצבות או התאוששות קלה בפעילות הכלכלית במשקים המפותחים ועל התאוששות מהירה באסיה. כן מצביעים הנתונים על שיפור בתעשייה ובסחר העולמיים. יחד עם זאת, ההערכות של מוסדות בין-לאומיים הן שהתאוששות הכלכלה העולמית צפויה להיות איטית וממושכת, ולעת עתה רמת הפעילות הכלכלית נמוכה מזו של ערב המשבר. קרן המטבע הבין-לאומית ציינה החודש כי הכלכלה העולמית יוצאת מהמיתון. בהתאם לכך היא עדכנה כלפי מעלה את תחזיותיה על הצמיחה, והיא צופה כעת התכווצות פחותה של הצמיחה העולמית בשנת 2009 וצמיחה חיובית גבוהה יותר בשנת 2010 בשיעורים של 1.1%- ו-3.1%, בהתאמה. רמת האינפלציה במרבית מדינות העולם נמוכה, וההערכות הן לאינפלציה נמוכה גם בתקופה הקרובה. על רקע זה המדיניות הכלכלית העולמית צפויה להישאר, במרבית המדינות, מרחיבה בחודשים הקרובים.

2.6.2. שוקי האג"ח והמניות

במהלך הרבעון השלישי נמשכה בצורה ברורה מאוד המגמה שחווינו מתחילת 2009: עליה חדה במחירי המניות ועליה במחירי האג"ח הקונצרני. המומנטום החיובי הושפע מהריבית הנמוכה, מפרסום אינדיקטורים כלכליים חיוביים לעומת הצפי, מכיסוי שורטים ומהוצאת התמחור של תרחיש הקטסטרופה מהשוק.

במהלך הרבעון השלישי של 2009 התחזק השקל לעומת הדולר בכ-4.1%, כאשר מול האירו התחזק השקל בכ-0.4%. התחזקותו של השקל נבעה בעיקר מהיחלשות הדולר בעולם ותמכו בה אינדיקטורים חיוביים על המשק הישראלי.

במהלך הרבעון השלישי של 2009 עלו מדדי המניות ת"א 25 ות"א 100 בכ-15.4% ובכ-15.8%, בהתאמה. מגמת עליות נרשמה גם ברוב מדדי המניות המובילים בעולם. הנאסד"ק עלה בכ-14.7%, בעוד שהדאו ג'ונס עלה בכ-14.3%. מדד הפוטסי עלה בכ-20.2%, מדד הקאק הצרפתי בכ-20.5% ומדד הדאקס הגרמני בכ-17.6%.

בתקופה זו נרשמו גם בשוק האג"ח הקונצרני עליות מחירים חדות וירידה של התשואות הגלומות. במדדי התל-בונד 20 והתל-בונד 40 נרשמו עליות של 7.0%- ו-5.8%, בהתאמה. מדד האג"ח הממשלתי הצמוד עלה בכ-3.2% ומדד האג"ח הממשלתי השקלי עלה במהלך הרבעון השלישי בכ-1.5%.

3. המצב הכספי

3.1. נתונים עיקריים מהדוחות הכספיים

3.1.1. נתונים מתוך המאזנים המאוחדים (באלפי ש"ח):

30 בספטמבר 2009	30 בספטמבר 2008	31 בדצמבר 2008	
9,864,260	8,578,128	7,704,355	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה
12,617,797	11,484,066	10,988,825	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
4,576,784	4,200,859	4,293,434	נכסים אחרים
27,058,841	24,263,053	22,986,614	סך כל הנכסים
1,835,254	1,516,203	1,272,015	הון עצמי
			התחייבויות:
12,870,462	11,928,508	12,025,038	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,636,701	8,219,154	7,107,526	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
1,524,286	1,647,658	1,613,488	התחייבויות פיננסיות
1,192,138	951,530	968,547	התחייבויות אחרות
27,058,841	24,263,053	22,986,614	סך כל ההון וההתחייבויות

3.1.2. נתונים מדוחות רווח והפסד המאוחדים (באלפי ש"ח)

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
3,895,779	3.9%	979,718	1,017,662	3.1%	2,921,419	3,010,851	פרמיות שהורווחו ברוטו
3,292,227	1.3%	824,279	835,009	0.2%	2,477,592	2,483,188	פרמיות בשייר שהורווחו
(1,478,369)	---	(487,379)	997,982	---	(327,531)	3,341,629	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון (הפסדים)
398,151	7.5%	108,413	116,577	6.3%	302,821	321,748	הכנסות מדמי ניהול
135,474	26.1%	37,226	46,956	33.2%	100,931	134,394	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,219,008	576.9%	230,580	1,560,711	204.3%	1,549,374	4,714,022	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
851,676	9.9%	208,285	228,872	4.0%	644,311	669,795	הוצאות וכלליות ואחרות הנהלה
448,778	6.2%	108,486	115,190	10.2%	316,027	348,117	הוצאות מימון
143,972	8.4%	53,699	58,188	(14.0%)	135,557	116,585	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
16,370	(22.7%)	798	617	(85.0%)	20,318	3,057	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
(299,581)	---	(117,713)	34,180	---	(71,138)	435,497	מיסים על הכנסה
(67,451)	---	(32,434)	1,013	---	(14,142)	134,752	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
(232,130)	---	(85,279)	33,167	---	(56,996)	300,745	רווח (הפסד) לתקופה

3.1.3. נתונים על פרמיות שהורווחו ברוטו (באלפי ש"ח)
פרמיות ביטוח לפי תחומים:

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
806,223	7.0%	203,005	217,293	6.8%	605,875	647,032	רכב רכוש
545,400	10.4%	138,568	152,964	9.1%	408,651	445,764	רכב חובה
522,079	1.9%	131,073	133,608	0.0%	395,988	396,108	ענפי רכוש ואחרים
240,314	3.5%	58,979	61,031	2.5%	180,295	184,764	ענפי חבויות אחרים
2,114,016	6.3%	531,625	564,895	5.2%	1,590,808	1,673,667	סך תחום ביטוח כללי
1,783,022	1.0%	448,563	453,199	0.5%	1,331,799	1,337,823	תחום ביטוח חיים וחיטכון ארוך טווח
(1,259)	---	(470)	(432)	---	(1,188)	(639)	התאמות וקיצוזים
3,895,779	3.9%	979,718	1,017,662	3.1%	2,921,419	3,010,851	סה"כ פרמיות שהורווחו ברוטו

3.1.4. ההון

ההון של החברה נכון ליום 30 בספטמבר 2009 עומד על סך של 1,835 מיליוני ש"ח לעומת סך של 1,272 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2008. הגידול בהון נובע בעיקר מרווח

בסך של כ- 301 מיליון ש"ח ומגידול בקרן ההון הנובעת מנכסים פיננסיים זמינים למכירה וקרנות הון אחרות בסך של כ- 257 מיליוני ש"ח, ומגידול הנובע מתשלום מבוסס מניות בסך של כ- 5 מיליוני ש"ח.

ההון העצמי ליום 31 בדצמבר 2008 תוקן בדרך של הצגה מחדש כמפורט בביאור 2ב לדוחות הכספיים.

בחודש נובמבר 2009, תוקנו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), החלות על המבטחים בקבוצה. מכוח התיקון נדרשת מנורה ביטוח להגדיל את הונה העצמי ביחס לדרישת ההון טרם התיקון, בסך של כ- 673 מיליון ש"ח, כאשר במקביל תבטל דרישת ההון המינהלית בסך של כ- 357 מיליוני ש"ח, שהוטלה עליה במסגרת היתר השליטה שבתוקף. כמו-כן, בהתאם לתיקון גדלה דרישת ההון של שומרה חברה לביטוח (חברה בת של מנורה ביטוח) בסך של 74 מיליוני ש"ח ביחס לדרישת ההון טרם התיקון. לאור עודפי ההון הקיימים במנורה ביטוח ובשומרה נכון לתאריך הדוח הכספי, תידרשנה מנורה ביטוח ושומרה, להגדיל את הונן העצמי בסך של כ- 32 מיליון ש"ח ו- 26 מיליון ש"ח, בהתאמה, לצורך עמידה במלוא דרישות ההון על פי התקנות החדשות. השלמת ההון הנדרש כאמור תבוצע באופן הדרגתי בהתאם לקבוע בתקנות וזאת עד ליום 31 בדצמבר 2011.

לחברה חברות בנות אשר חלות עליהן הוראות בדבר שמירה על הון עצמי מינימאלי. נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, כל החברות בקבוצה עומדות בדרישות ההון שנקבעו להן, לפי העניין (ראה גם ביאור 4 לדוחות הכספיים).

4. תוצאות הפעילות

4.1 ריכוז תוצאות הפעילות (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% השינוי	1-9/2008	1-9/2009	
רווח מתחומי הפעילות לפני מס:							
14,722	---	(19,164)	48,548	750.2%	34,879	296,535	רווח מביטוח חיים וחסכון ארוך טווח
(47,456)	92.4%	8,539	16,431	154.9%	62,851	160,206	רווח (הפסד) מביטוח כללי
(32,734)	---	(10,625)	64,979	367.3%	97,730	456,741	סך רווח (הפסד) לפני מס מתחומי פעילות ברי דיווח
(266,847)	(71.2%)	(107,088)	(30,799)	(87.4%)	(168,868)	(21,244)	רווח (הפסד) לפני מס מאחרים (שלא נכללו בתחומים)
(299,581)	---	(117,713)	34,180	---	(71,138)	435,497	סה"כ רווח (הפסד) לפני מס
(67,451)	---	(32,434)	1,013	---	(14,142)	134,752	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
(232,130)	---	(85,279)	33,167	---	(56,996)	300,745	רווח (הפסד) נקי
מיוחס ל:							
(231,784)	---	(84,168)	33,125	---	(56,623)	300,576	בעלי מניות בחברה
(346)	---	(1,111)	42	---	(373)	169	זכויות מיעוט
(232,130)	---	(85,279)	33,167	---	(56,996)	300,745	רווח (הפסד) נקי

דוחות רווח והפסד מאוחדים:

תוצאות הפעילות בתקופת הדו"ח:

בתקופת הדוח נרשם רווח נקי בסך של כ- 301 מיליוני ש"ח לעומת הפסד נקי בסך של כ- 57 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי האמור נובע מעלייה ברווח בסך של כ- 97 מיליוני ש"ח בביטוח כללי, מעלייה ברווח בסך של כ- 262 מיליוני ש"ח בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, מקיטון בהפסד מפעילות שאינה מיוחסת למגזרים בסך של כ- 148 מיליוני ש"ח (שקוזז בחלקו בשל הפרשה נוספת לחובות מסופקים בסך של כ- 21 מיליון ש"ח בגין

הלוואות שניתנו בעבר ללא בטחונות מספיקים במועד מתן ההלוואה). על כל ההשפעות האמורות יש לקחת בחשבון את השפעת המס אשר הקטינה את העלייה ברווח בסך של כ- 149 מיליון ש"ח.

ברבעון השלישי נרשם רווח נקי בסך של 33 מיליוני ש"ח לעומת הפסד נקי של 85 מיליוני ש"ח. השינוי האמור נובע מעלייה ברווח בסך של כ- 8 מיליוני ש"ח בביטוח כללי, מעלייה ברווח בסך של כ- 67 מיליוני ש"ח בתחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח, מקיטון בהפסד מפעילות שאינה מיוחסת למגזרים בסך של כ- 76 מיליוני ש"ח (שקוזז בחלקו בשל הפרשה נוספת לחובות מסופקים בסך של כ- 3 מיליון ש"ח בגין הלוואות שניתנו בעבר ללא בטחונות במועד מתן ההלוואה). על כל ההשפעות האמורות יש לקחת בחשבון את השפעת המס אשר הקטינה את העלייה ברווח בסך של כ- 33 מיליון ש"ח.

להסברים על השינוי ברווח במגזר ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח ומגזר ביטוח כללי ראה בסעיפים 4.2.1 ו- 4.2.2 להלן.

4.2. מידע כספי לפי תחומי הפעילות:

4.2.1. תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

עיקרי ביאור תוצאות תחום ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח:

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
1,783,022	1%	448,563	453,199	0.5%	1,331,799	1,337,823	פרמיות שהורווחו ברוטו
							רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
(1,476,774)	---	(479,866)	926,699	---	(429,910)	3,047,480	
339,478	5.9%	91,992	97,433	7.5%	256,059	275,154	הכנסות מדמי ניהול
61,609	(20.4%)	17,107	13,620	(18.2%)	42,823	35,010	הכנסות מעמלות תשלומים ושינוי בהתחייבות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
20,609	2,840.7%	41,974	1,234,342	426.4%	724,162	3,811,780	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
356,757	15.5%	84,074	97,080	3.4%	274,623	283,912	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
298,089	32.1%	68,595	90,632	19.1%	218,798	260,552	
14,722	---	(19,164)	48,548	750.2%	34,879	296,535	רווח לפני מס

בתקופת הדוח, נרשם רווח לפני מס בתחום חסכון ארוך טווח בסך של כ- 297 מיליון ש"ח לעומת רווח של כ- 35 מיליון ש"ח, בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה ברווח נובעת בעיקר מגידול ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 190 מיליון ש"ח, מגידול ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 33 מיליון ש"ח ומגידול ברווח מפעילות הגמל בסך של כ- 39 מיליון ש"ח. העלייה ברווח בביטוח חיים נובעת בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות על נכסי הנוסטרו ומנכסים המוחזקים בתיק משתתף ברווחים אשר עומדים כנגד התחייבויות צמודות מדד. העלייה ברווח מפעילות הפנסיה נובעת בעיקר מגידול ברווחים מהשקעות. העלייה ברווח מפעילות הגמל נובעת בעיקר מגידול ברווח התשואה שהושגה בקופות מבטיחות התשואה בסך של כ- 36 מיליון ש"ח.

ברבעון השלישי, נרשם רווח של כ- 49 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ- 19 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 68 מיליון ש"ח. העלייה ברווח נובעת בעיקר מגידול ברווח מפעילות ביטוח חיים בסך של כ- 35 מיליון ש"ח, מגידול ברווח מפעילות הפנסיה בסך של כ- 21 מיליון ש"ח ומגידול ברווח מפעילות הגמל בסך של כ- 12 מיליון ש"ח. העלייה ברווח בביטוח חיים נובעת בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות על נכסי הנוסטרו ומנכסים המוחזקים בתיק משתתף ברווחים אשר עומדים כנגד התחייבויות צמודות מדד. העלייה ברווח מפעילות הפנסיה נובעת בעיקר מגידול ברווחים מהשקעות. העלייה ברווח מפעילות הגמל נובעת בעיקר מסגירת ההפסד בקופות מבטיחות תשואה מאשתקד בסך של כ- 16 מיליון ש"ח ומנגד מגידול בהוצאות בסך של כ- 4 מיליון ש"ח.

סכום הפרמיות שהורווחו הסתכם לסך של כ- 1,338 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 1,332 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 0.5%. שיעור הפדיונות של הקבוצה בתקופת הדוח בביטוח חיים עמד על כ- 4.2% מהעתודה הממוצעת בחישוב שנתי לעומת כ- 4% בתקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי, סכום הפרמיות שהורווחו הסתכם לסך של כ- 453 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ- 449 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, עלייה של כ- 1%.

חל גידול בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בסך של כ- 3,088 מיליון ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד. גידול זה נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 3,477 מיליון ש"ח. ברבעון השלישי, חל גידול בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בסך של כ- 1,192 מיליון ש"ח לעומת התקופה המקבילה אשתקד. גידול זה נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 1,407 מיליון ש"ח.

עמלות והוצאות רכישה בתקופת הדוח עמדו על כ- 284 מיליון ש"ח לעומת כ- 275 מיליון ש"ח אשתקד, עלייה בסך של כ- 9 מיליון ש"ח המהווה גידול של כ- 3.4%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בהוצאות השיווק בביטוח חיים בסך של כ- 7 מיליון ש"ח וכן מגידול בסך של כ- 3 מיליון ש"ח בהוצאות השיווק בפעילות הגמל. מנגד חל קיטון מזערי בהוצאות השיווק של פעילות הפנסיה. ברבעון השלישי עמדו העמלות, הוצאות שיווק ורכישה על כ- 97 מיליון ש"ח לעומת כ- 84 מיליון ש"ח אשתקד, עלייה בסך של כ- 13 מיליון ש"ח המהווה גידול של כ- 15.5%. הגידול נובע בעיקרו מגידול בהוצאות השיווק בביטוח חיים בסך של כ- 14 מיליון ש"ח וכן מגידול בסך של כ- 1 מיליון ש"ח בהוצאות השיווק בפעילות הגמל. מנגד חל קיטון בסך של כ- 2 מיליון ש"ח בהוצאות השיווק של פעילות הפנסיה.

הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות בתקופת הדוח עמדו על סך של כ- 261 מיליון ש"ח לעומת כ- 219 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 19%, הנובע בעיקרו מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות של פעילות הפנסיה בסך של כ- 14 מיליון ש"ח וכן מגידול של כ- 19 מיליון ש"ח בפעילות ביטוח חיים וכ- 8 מיליון ש"ח בפעילות הגמל. ברבעון השלישי, עמדו הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות על סך של כ- 90 מיליון ש"ח לעומת כ- 69 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 32%, הנובע בעיקרו מגידול בהוצאות הנהלה וכלליות של פעילות הפנסיה בסך של כ- 3 מיליון ש"ח וכן מגידול של כ- 14 מיליון ש"ח בפעילות ביטוח חיים וכ- 4 מיליון ש"ח בפעילות הגמל.

פוליסות משתתפות ברווחים:

כספי עתודות הביטוח הנצברים בפוליסות משתתפות ברווחים מושקעים לפי הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) ותקנותיו. רווחי השקעות אלו נזקפים לזכות המבוטחים בניכוי דמי ניהול.

התחייבויות הנובעות מפוליסות משתתפות ברווחים ליום 30 לספטמבר 2009 הסתכמו ב- 9,637 מיליוני ש"ח בהשוואה לסך 7,108 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008, גידול של כ- 35.5% הגידול כאמור, נובע בעיקרו מהפקדות חדשות ומעלייה בהכנסות מהשקעות בתקופת הדוח.

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים:

פוליסות שהוצאו בשנים 1992-2003 (ק"ן י')

1-12/2008	7-9/2008	7-9/2009	1-9/2008	1-9/2009	
(26.44%)	(9.83%)	4.42%	(15.51%)	28.61%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(26.88%)	(9.96%)	4.27%	(15.89%)	28.03%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(23.12%)	(7.94%)	6.97%	(11.28%)	33.26%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(23.58%)	(8.07%)	6.81%	(11.68%)	32.66%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן ' החדשה)

1-12/2008	7-9/2008	7-9/2009	1-9/2008	1-9/2009	
(26.44%)	(9.43%)	4.42%	(15.14%)	28.61%	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
(27.67%)	(9.74%)	4.12%	(15.93%)	27.51%	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
(23.12%)	(7.53%)	6.97%	(10.89%)	33.26%	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
(24.4%)	(7.84%)	6.66%	(11.72%)	32.12%	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים ודמי הניהול (במיליוני ש"ח):

1-12/2008	7-9/2008	7-9/2009	1-9/2008	1-9/2009	
(1,908.8)	(629.8)	559.1	(944.1)	2,120.8	רווחי (הפסדי) ההשקעה הנומינליים שנזקפו למבוטחים לאחר דמי הניהול
63.5	17	18.9	49.2	51.6	דמי ניהול

ההכנסות מדמי ניהול בביטוח חיים משתתף ברווחים בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 52 מיליוני ש"ח לעומת כ- 49 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ- 4.9%. גידול זה נובע מהגידול בהיקף הנכסים כתוצאה מהפקדות חדשות ומהכנסות מהשקעות שהושגו בתקופת הדוח. בפוליסות משתתפות ברווחים שהונפקו בשנים 1991 עד 2003 רשאי מבטח לגבות דמי ניהול קבועים ודמי ניהול משתנים בשיעורים הקבועים בתקנות והנגזרים מהתשואה הריאלית של תיק ההשקעות. דמי הניהול המשתנים נגבים רק בגין תשואה ריאלית חיובית. במידה והושגה תשואה ריאלית שלילית המבטח מנוע מגביית דמי הניהול המשתנים עד אשר התשואה שתושג תכסה את ההפסד הריאלי המצטבר. כתוצאה מהירידות בשוק ההון במהלך שנת 2008, הושגה תשואה ריאלית שלילית בשיעור של כ- 26.88%. כפועל יוצא, הקבוצה מנועה מגביית דמי ניהול משתנים עד לכיסוי התשואה השלילית הנ"ל. אובדן ההכנסות הפוטנציאליות מדמי ניהול כאמור מוערך בסך של כ- 61 מיליוני ש"ח נכון ליום 30 בספטמבר 2009. יצוין, כי בכל הנוגע לפוליסות משתתפות ברווחים שהונפקו החל משנת 2004, דמי הניהול הנגבים הינם דמי ניהול קבועים בלבד ואשר על כן להפסדים מהשקעות אין השלכה כאמור על הזכות לגבות דמי ניהול אלה.

עיקרי ביאור תוצאות הפעילות בענף הפנסיה (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
4,285	---	(6,256)	15,097	1,743.9%	2,260	41,673	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
226,562	1.2%	61,358	62,071	4.4%	170,397	177,919	הכנסות מדמי ניהול
36	(79.2%)	337	70	(51.2%)	416	203	הכנסות מעמלות
39,184	(19.2%)	11,264	9,100	(1.2%)	30,988	30,611	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
115,809	11.1%	30,800	34,234	16.5%	86,487	100,720	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
75,890	153.5%	13,375	33,904	59.1%	55,598	88,464	רווח לפני מס

תוצאות פעילות ענף הפנסיה

הרווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון גדלו בכ- 39 מיליון ש"ח, גידול של כ- 1,744% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מדמי ניהול גדלו בכ- 8 מיליון ש"ח, גידול של כ- 4.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהכנסות מדמי ניהול הנובעים מדמי גמולים שנגבו. ברבעון השלישי, הרווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון גדלו בכ- 21 מיליון ש"ח, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מדמי ניהול גדלו בכ- 1 מיליון ש"ח, גידול של כ- 1.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. גידול זה נובע בעיקר מגידול בהכנסות מדמי ניהול הנובעים מדמי גמולים שנגבו.

עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות קטנו בסך של כ- 0.4 מיליון ש"ח, קיטון של כ- 1.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, חל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 14 מיליון ש"ח הנובע בעיקרו מגידול בכוח אדם. ברבעון השלישי, עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות קטנו בסך של כ- 2 מיליון ש"ח, קיטון של כ- 19.2% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. בנוסף, חל גידול בהוצאות הנהלה וכלליות בסך של כ- 3.4 מיליון ש"ח הנובע בעיקרו מגידול בכוח אדם.

תוצאות פעילות ענף קופות הגמל

עיקרי ביאור תוצאות הפעילות בענף קופות גמל (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
262,767	25.1%	111,877	139,910	20.0%	265,071	318,196	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
49,442	20.5%	13,652	16,454	25.0%	36,505	45,623	הכנסות מדמי ניהול
304,574	11.0%	127,713	141,794	4.9%	277,081	290,539	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה
12,669	26.6%	3,397	4,299	32.3%	9,023	11,936	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
19,736	89.8%	4,498	8,537	49.0%	13,733	20,462	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
6,364	6.4%	1,593	1,695	9.5%	4,595	5,033	הפחתת רכוש אחר
(31,134)	---	(11,672)	39	---	(2,856)	35,849	רווח (הפסד) לפני מס

הרווח בתקופת הדוח גדל בכ- 39 מיליון ש"ח. ברבעון השלישי, גדל הרווח בכ- 12 מיליון ש"ח. גידולים אילו נבעו בעיקרם מגידול בגביית דמי ניהול בקופות גמל מבטיחות תשואה כתוצאה מעליית ערך הנכסים מעבר להתחייבות כלפי העמיתים.

רווחים מהשקעות והכנסות מימון גדלו בכ- 53 מיליון ש"ח, כאשר במקביל גדל השינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בסך של כ- 13 מיליון ש"ח. ברבעון השלישי, גדלו הרווחים מהשקעות והכנסות מימון בכ- 28 מיליון ש"ח, כאשר במקביל גדל השינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה בסך של כ- 14 מיליון ש"ח.

הכנסות מדמי ניהול גדלו בכ- 9 מיליון ש"ח, גידול של כ- 25% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי, גדלו ההכנסות מדמי ניהול בכ- 3 מיליון ש"ח, גידול של כ- 20.5% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. גידולים אילו נבעו מגידול בהיקף הנכסים המנוהלים.

הוצאות שיווק, הנהלה וכלליות ואחרות גדלו בסך של כ- 10 מיליון ש"ח, גידול של כ- 42.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד. ברבעון השלישי, גדלו הוצאות השיווק, הנהלה וכלליות ואחרות בסך של כ- 5 מיליון ש"ח, גידול של כ- 53% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

4.2.2 תחום ביטוח כללי

עיקרי ביאור תוצאות תחום ביטוח כללי (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
2,157,323	2.1%	529,185	540,372	6.3%	1,679,511	1,784,578	פרמיות ברוטו
118,011	81.8%	32,559	59,208	48.2%	150,874	223,660	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
59,170	68.4%	16,943	28,537	92.5%	45,092	86,819	הכנסות מעמלות
1,644,623	14.5%	394,825	451,984	1.9%	1,238,613	1,262,499	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
474,309	5.0%	118,406	124,308	5.8%	346,780	366,962	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
66,495	136.4%	7,998	18,904	33.5%	44,609	59,552	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(47,456)	92.4%	8,539	16,431	154.9%	62,851	160,206	רווח (הפסד) לפני מס

עיקרי ביאור תוצאות הפעילות בענף רכב חובה (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
557,301	10.8%	140,614	155,765	13.8%	426,600	485,322	פרמיות ברוטו
62,661	104.8%	16,873	34,550	61.7%	81,990	132,574	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
566,335	20.7%	152,554	184,135	11.7%	428,072	478,248	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
61,273	5.2%	14,594	15,356	8.8%	41,307	44,938	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
22,656	20.0%	5,306	6,365	4.3%	19,325	20,165	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(47,506)	(38.9%)	(16,790)	(10,254)	---	(4,323)	37,995	רווח (הפסד) לפני מס

עיקרי ביאור תוצאות הפעילות בענף רכב רכוש (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
836,971	0.9%	204,008	205,900	5.6%	655,475	692,313	פרמיות ברוטו
18,682	61%	5,693	9,167	36.1%	23,810	32,399	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
2,823	1508.6%	536	8,622	---	(52)	18,497	הכנסות מעמלות
605,606	(1.4%)	148,040	145,927	(1.6%)	455,978	448,518	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
203,236	8.7%	51,901	56,422	10.9%	149,141	165,382	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
19,237	---	(1,023)	6,333	67.3%	12,316	20,607	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(286)	116.9%	6,926	15,024	193.6%	16,149	47,421	רווח (הפסד) לפני מס

עיקרי ביאור תוצאות הפעילות בביטוח כללי אחר (באלפי ש"ח):

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
763,051	(3.2%)	184,563	178,707	1.6%	597,436	606,943	פרמיות ברוטו
36,668	55.0%	9,993	15,491	30.2%	45,074	58,687	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
56,347	21.4%	16,407	19,915	51.3%	45,144	68,322	הכנסות מעמלות
472,682	29.4%	94,231	121,922	(5.3%)	354,563	335,733	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
209,800	1.2%	51,911	52,530	0.2%	156,332	156,642	עמלות הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
24,602	67.1%	3,715	6,206	44.8%	12,968	18,780	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
336	(36.6%)	18,403	11,661	46.6%	51,025	74,790	רווח לפני מס

תוצאות תחומי פעילות במגזר ביטוח כללי

עסקי הביטוח הכללי מחולקים לשלושה תחומי פעילות: רכב רכוש, רכב חובה ויתרת עסקי ביטוח כללי.

הרווח לפני מס מעסקי ביטוח כללי בתקופת הדוח הסתכם בכ- 160 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ- 63 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 155%. העלייה ברווח נובעת מתחום פעילות רכב חובה בסך של כ- 42 מיליון ש"ח (ראה הסבר להלן), מתחום ביטוח רכב רכוש בסך של כ- 31 מיליון ש"ח והיתר בסך של כ- 24 מיליון ש"ח מענפי ביטוח אחרים. הרווח האמור ברבעון השלישי עמד על סך של 16.4 מיליוני ש"ח לעומת רווח בסך של כ- 8.5 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 92%. העלייה ברווח נובעת מתחום פעילות רכב חובה בסך של כ- 6.5 מיליון ש"ח, מתחום ביטוח רכב רכוש בסך של כ- 8 מיליון ש"ח ומנגד מהפסד בסך של כ- 6.7 מיליון ש"ח מתחום ביטוח כללי אחר.

הכנסות מפרמיה ברוטו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 1,785 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ- 1,680 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 6.3%. ההכנסות מפרמיות ברוטו ברבעון עמדו על סך של כ- 540 מיליוני ש"ח לעומת 529 מיליון ש"ח, גידול של כ- 2.1%. גידול זה נובע בעיקרו מגידול בפרמיות בענף רכב חובה בסך של כ- 15 מיליון ש"ח ומנגד מירידה בפרמיות בסך של כ- 6 מיליון ש"ח בתחום ביטוח כללי אחר.

הכנסות מהשקעות נטו בתקופת הדוח הסתכמו בכ- 224 מיליוני ש"ח לעומת כ- 151 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 48%. ברבעון השלישי ההכנסות מהשקעות עמדו על סך של כ- 59 מיליוני ש"ח לעומת כ- 33 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה, גידול של כ- 81.8%.

הכנסות מעמלות עמדו על כ- 87 מיליוני ש"ח לעומת כ- 45 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של כ- 93%. גורם משמעותי לגידול זה הינו הסכם ביטוח משנה חדש שנחתם עם מבטח משנה.

תחום פעילות ביטוח רכב חובה

הרווח לפני מס בתקופת הדוח הינו כ- 38 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ- 4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח נובע בעיקר מגידול בהכנסות מהשקעות שלא נזקפו לעתודה. ההפסד ברבעון השלישי עמד על סך של כ- 10 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ- 17 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בהפסד בשיעור של כ- 39% הנובע בעיקרו מההפרש בשיעור עליית המדד ברבעון הנוכחי לעומת הרבעון המקביל אשתקד.

תחום פעילות ביטוח רכב רכוש

הרווח לפני מס בתקופת הדוח הינו כ- 47 מיליון ש"ח לעומת כ- 16 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד המהווה גידול של כ- 194%. הגידול ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות החיתומיות, מגידול בהכנסות מעמלות בסך של כ- 18 מיליון ש"ח ומגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 9 מיליון ש"ח. הרווח לפני מס ברבעון השלישי עמד על

סך של כ- 15 מיליון ש"ח לעומת כ- 7 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, גידול של כ- 117% הנובע בעיקרו מגידול בהכנסות מהשקעות בסך של כ- 3.5 מיליון ש"ח ומגידול בעמלות בסך של כ- 8 מיליון ש"ח וכן משיפור בתוצאות החיתומיות. מנגד חל גידול בהוצאות הנהלה כלליות ואחרות בסך של כ- 7 מיליון ש"ח.

תחום פעילות ביטוח כללי אחר

הרווח לפני מס בתקופת הדוח הינו כ- 75 מיליון ש"ח לעומת כ- 51 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד המהווה גידול של כ- 47%. הגידול ברווח נובע בעיקרו משיפור בתוצאות החיתומיות בענפי הדירות ובתי העסק. הרווח לפני מס ברבעון השלישי עמד על סך של כ- 12 מיליון ש"ח לעומת כ- 18 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, ירידה בשיעור של כ- 37% הנובעת בעיקרה מגידול בהפרשה לתביעות התלויות בענפי החבויות.

4.2.3 תוצאות פעילות שירותים ומוצרים פיננסיים

תוצאות פעילות בסעיף זה מתייחסות לחברה בת מנורה מבטחים פיננסיים בע"מ.

1-12/2008	% שינוי	7-9/2008	7-9/2009	% שינוי	1-9/2008	1-9/2009	
4,899	255.2%	924	3,282	65.1%	4,562	7,530	הכנסות מעמלות
59,353	41.6%	15,960	22,592	6.7%	46,629	49,765	הכנסות מדמי ניהול
(12,303)	---	(4,665)	7,610	---	(1,253)	22,400	הכנסות (הפסדים) מהשקעות
27,279	17.5%	6,862	8,062	(7.2%)	21,679	20,110	הוצאות שיווק
16,955	5.9%	4,573	4,843	(3.8%)	12,517	12,040	הוצאות מימון
57,845	(62.4%)	26,136	9,824	(33.9%)	40,693	26,887	הוצאות הנהלה וכלליות ואחרות
(50,130)	---	(25,352)	10,755	---	(24,951)	20,658	סה"כ רווח (הפסד) לפני מס

הרווח מפעילות שירותים ומוצרים פיננסיים עמד על סך של כ- 21 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ- 25 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד המהווה גידול של כ- 46 מיליון ש"ח. הגידול ברווח נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מהשקעות פיננסיות בסך של כ- 24 מיליון ש"ח וכן מקיטון בהוצאות הנהלה וכלליות ואחרות בסך של כ- 14 מיליון ש"ח הנובע בעיקר מהפחתת הפרש מקורי אשתקד של קרנות הנאמנות שרכשה הקבוצה. הרווח ברבעון השלישי עמד על סך של כ- 11 מיליון ש"ח לעומת הפסד של כ- 25 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד, המהווה גידול של כ- 36 מיליון ש"ח. גידול זה ברווח נובע בעיקרו מגידול בהכנסות מהשקעות פיננסיות בסך של כ- 12 מיליון ש"ח, מקיטון בהוצאות הנהלה וכלליות ואחרות בסך של כ- 16 מיליון ש"ח אשר נובע מהפחתת הפרש מקורי אשתקד של קרנות הנאמנות שרכשה הקבוצה.

5. גילוי בדבר שווי הוגן של נכסים ושל התחייבויות פיננסיות

להלן גילוי בדבר שווי הוגן של נכסים ושל התחייבויות פיננסיות אשר שימשו למימון רכישת אותם נכסים ואשר מוצגים בדוח הכספי לפי בסיסי מדידה שונים. ככלל, כל ההתחייבויות הפיננסיות בקבוצה מוצגות לפי בסיס העלות המותאמת. הנכסים המוצגים לפי שווי הוגן הינם נ"ע סחירים בבורסה והשקעה בנדל"ן בחו"ל. הפירוט המובא להלן מבטא את ההפרשים בין בסיסי המדידה השונים הרלבנטיים, לפי העניין. גילוי זה אינו חל על מבטח ולכן אינו כולל את הנותנים הרלבנטיים הנוגעים לחברות הביטוח בקבוצה. הנתונים להלן הינם באלפי ש"ח.

סוג הנכס	סכום ההשקעה	שינוי בשווי מ- 1.1.09	סוג ההתחייבות	סכום ההתחייבות	שינוי בשווי מ- 1.1.09	שונוקף לרווח (הפסד)
השקעה בקרן נדל"ן	33,254	(3,560)	אג"ח שהונפק לציבור	31,093	2,406	(5,966)
ניירות ערך סחירים	201,595	108,088	אג"ח שהונפק לציבור	120,097	5,449	102,639

6. גילוי בדבר ירידת ערך של נכסים פיננסיים

הקבוצה סיווגה את הנכסים הסחירים (נכסי חוב ומניות סחירות) והמניות שאינן סחירות השייכים לחברות הביטוח שבקבוצה (למעט נכסים כאמור הכלולים בתיק השקעות כנגד פוליסות משתתפות ברווחים), כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. להלן פירוט הסכומים שנזקפו להון עצמי (קרן הון) בשל ירידת ערך נכסים פיננסיים זמינים למכירה, לפי שיעור ירידת הערך ממועד רכישתם ועד לתאריך הדו"ח ובהתאם לתקופת ההחזקה בהם. השיקולים שעמדו בבסיס הקביעה כי ירידות ערך בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה נזקפו ישירות להון העצמי (ולא לרווח והפסד) הינם כדלקמן:

6.1. מכשירי חוב (באלפי ₪)

סה"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
14,091	(12,189)	(1,409)	---	(493)	עד 20%
(8,344)	(8,344)	---	---	---	20% - 40%
(6,999)	(6,889)	---	---	(110)	מעל 40%
92,595	49,270	6,039	8,248	29,038	עלייה
63,161	21,848	4,630	8,248	28,435	סה"כ

בכדי לבחון ירידת ערך של מכשירי חוב, החברה בחנה, בין היתר, את הגורמים הבאים: קשיים פיננסיים משמעותיים של המנפיק או של החייב; הפרת חוזה כגון אי עמידה בתנאים או פיגור בתשלומי ריבית או קרן; הענקת הקלה ללווה הנובעת בעיקרה מקשיים פיננסיים אשר לא הייתה נשקלת על ידי המלווה בנסיבות אחרות; צפוי כי הלווה יכנס להליך פשיטת רגל או לארגון מחדש פיננסי אחר; היעלמות שוק פעיל לאותו נכס פיננסי כתוצאה מקשיים פיננסיים; קיומה של ירידה הניתנת למדידה באומדן תזרימי המזומנים העתידיים מקבוצה של נכסים פיננסיים מאז ההכרה לראשונה בנכסים אלה, למרות שלא ניתן עדיין לשייך את הירידה לנכסים פיננסיים בודדים בתוך הקבוצה האמורה; הפנייה להערת עסק חי, אם קיימת, בחוות דעת המבקרים של הלווה; בחינת יחסים פיננסיים שונים של הלווה ובכלל זה, הון חוזר; שיעור תשואה על אג"ח; שיעור הון עצמי למאזן; שווי מזומנים; פירעונות צפויים של הלווה בשנתיים קרובות; שווי ביטחונות/ערבויות, אם קיימים; דירוג חיצוני של הלווה, אם קיים ובחינת עדכונים לעניין זה; זהות בעלי השליטה של הלווה (תאגידים בבעלות ממשלתית סווגו ברמת סיכון נמוכה).

הפחתות ערך מכשירי חוב בוצעו לאחר הליך בדיקה והתייעצות עם אגף השקעות של הקבוצה אשר מכיר ועוקב אחר הלווים באופן שוטף תוך שקלול הגורמים לעיל על פי מיטב שיקול הדעת.

6.2. מכשירים הוניים (באלפי ₪)

סה"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
(901)	(513)	(85)	---	(303)	עד 20%
---	---	---	---	---	20% - 40%
---	---	---	---	---	מעל 40%
44,770	37,485	3,007	3,108	1,170	עלייה
43,869	36,972	2,922	3,108	867	סה"כ

ככלל, כל שינוי בשווי הוגן נזקף לקרן הון. העברת שינוי בשל ירידת ערך מקרן הון לדוח רווח והפסד מתבצעת במקרים הבאים: ירידת ערך מעל 20%; ירידת ערך בין 10% ל- 20%, ובלבד שהיא ממשכת מעל שנה.

6.3. סה"כ מכשירי חוב ומכשירים הוניים (באלפי ₪)

סה"כ	מעל 12 חודשים	9-12 חודשים	6-9 חודשים	עד 6 חודשים	
(14,991)	(12,701)	(1,494)	---	(796)	עד 20%
(8,344)	(8,344)	---	---	---	20% - 40%
(6,999)	(6,889)	---	---	(110)	מעל 40%
137,364	86,754	9,046	11,356	30,208	עליית ערך
107,030	58,820	7,552	11,356	29,302	סה"כ
(1,403)	(771)	(99)	(149)	(384)	בניכוי חלק המיעוט
108,433	59,591	7,651	11,505	29,686	סה"כ קרן הון

7. פרטים בדבר תעודות התחייבות של התאגיד

לא חל שינוי מהותי בקשר עם תעודות ההתחייבות שהנפיקה החברה.

8. תזרים מזומנים

תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת גדלו בתקופת הדוח בכ- 52 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 17 מיליוני ש"ח ותזרימי מזומנים ששימשו לפעילות מימון הסתכמו בתקופת הדוח בכ- 142 מיליוני ש"ח. תזרימי המזומנים קטנו בסך של כ- 107 מיליון ש"ח, בעיקר כתוצאה מפירעון התחייבויות פיננסיות בסך של כ- 142 מיליוני ש"ח. סך הכל קיימים, נכון למועד הדוח, מזומנים ושווי מזומנים בסך של כ- 890 מיליוני ש"ח.

9. מקורות מימון

יתרת ההתחייבויות הפיננסיות לתאריך הדוח הינה 1,524 מיליוני ש"ח לעומת 1,613 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2008. לא חל שינוי מהותי במקורות המימון של הקבוצה. מבלי לגרוע מהאמור, החברה הקטינה, בתקופת הדוח, את התחייבויותיה הפיננסיות למערכת הבנקאות בהיקף של כ- 89 מיליון ש"ח.

10. דיווח בדבר חשיפה לסיכוני שוק ודרכי ניהולם

הדיווח בדבר ניהול הסיכונים המובא להלן מתייחס להשקעות של החברה והחברות המאוחדות שלה למעט חברות הביטוח בקבוצה, וזאת בהתאם לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970.

10.1. חשיפה לסיכוני שוק

החברה חשופה בעיקר לשינויים במחירי מניות, לשינוי במרווחי אשראי ולשינויים במחירי הנדל"ן כתוצאה מהשקעותיה במניות, אג"ח קונצרני ומתן הלוואה לחברה אשר עוסקת בהשקעות בנדל"ן בחו"ל. החברה לא שינתה באופן מהותי החזקותיה ולכן נותרה חשופה באותם סוגי נכסים לאותם סוגי סיכוני שוק. השקעות אלה מבצעת החברה הן במסגרת נכסים העומדים כנגד הונה העצמי והן במסגרת קופות גמל מבטיחות תשואה אשר את נכסיהן מנהלת חברת הבת שלה.

10.2. שינויים בחשיפות בתקופת הדיווח

במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 חלה התאוששות בשווקים הפיננסיים. בחלק מהשקעותיה הסחירות החזירה הקבוצה סכום ניכר מהפסדיה מהשנה שעברה.

10.3. חשיפה לסיכון מניות (Equity Risk)

הקבוצה חשופה לשינויים בשווי השוק של מניות. במהלך תשעת החודשים של שנת 2009, צמחה השקעה בנכסים החשופים לסיכון זה בכ- 102% ביחס לשנת 2008, ובסוף הרבעון השלישי חשיפתה הסתכמה בכ- 44.6 מיליון ש"ח. ראה להלן מבחן רגישות המתייחס לסיכון המניות.

10.4. חשיפה לסיכון מרווח אשראי (Spread Risk)

הקבוצה חשופה לשינויים בשווי ההוגן (השוק) של אג"ח קונצרני סחיר. שווי זה מושפע בעיקר משינויים במרווח האשראי הגלום במחיר האיגרת. במהלך המחצית הראשונה של השנה גדלה ההשקעה בסוגי הנכסים החשופים לסיכון זה, ובסוף הרבעון השלישי הסתכמה חשיפתה לסיכון זה בכ- 321 מיליון ש"ח. ראה להלן מבחן רגישות המתייחס לסיכון מרווח האשראי.

10.5. חשיפה לשינויים במחירי הנדל"ן (Property Risk)

החברה חשופה לשוק הנדל"ן במדינות רוסיה, הודו וגרמניה בסך של כ- 179 מיליון ש"ח. השקעה ישירה בנדל"ן משוערכת לפי שווי השוק, אם זמין, או לפי הערכת שווי של מומחה במקרה של נדל"ן מניב או מוצגת לפי עלות ההשקעה במקרה של נדל"ן בייזום. לא חל שינוי משמעותי בחשיפה זו.

10.6. חשיפה לסיכון בסיס (Basis Risk)

החשיפה של הקבוצה לסיכון בסיס נובעת מבסיסי הצמדה שונים של נכסיה והתחייבויותיה. החשיפה הקיימת לא השתנתה ונובעת בעיקר מהתחייבות צמודת מדד אשר שימשה לרכישת נכסים ריאליים בשנת 2008. החברה הקטינה חשיפה לדולר ולאירו באמצעות חוזים עתידיים.

10.7. חשיפה לסיכון אשראי (חדלות פירעון) (Credit Default Risk)

הקבוצה חשופה לסיכון האשראי הגלום בנכסי חוב סחיר ולא סחיר. הסיכון מתבטא בהסתברות שהחברות שהנפיקו חוב יגיעו לחדלות פירעון, לא ישלמו את הריבית ו/או הקרן (כולן או חלקן) והקבוצה תאלץ להכיר בהפסד (להפחית ערך). במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2009 לא חל שינוי מהותי והחשיפה הכוללת של הקבוצה לסיכון זה בסוף הרבעון השלישי הסתכמה בכ- 663 מיליון ש"ח.

10.8. מבחני רגישות לגורמי סיכון עיקריים

בטבלה שלהלן מוצגים נכסיה והתחייבויותיה הכספיים של החברה לפי שווים ההוגן. כמו כן, נמדדה השפעתם של שינויים בגורמי שוק עיקריים על שווים ההוגן של הנכסים וההתחייבויות.

**10.8.1. מבחני רגישות לגורם סיכון מניות
 לתאריך 30/09/2009**

כל הסכומים נקובים באלפי ₪ ליום 30 בספטמבר 2009

	עלייה במדדי מניות של 10%	עלייה במדדי מניות של 20%	שווי הוגן	ירידה במדדי מניות של 10%	ירידה במדדי מניות של 20%	
מניות סחירות	3,551	7,101	40,494	(3,550)	(7,100)	
קרנות ולא סחירות	337	675	4,138	(337)	(675)	

לתאריך 31/12/2008

כל הסכומים נקובים באלפי ₪ ליום 31 בדצמבר 2008

	עלייה במדדי מניות של 10%	עלייה במדדי מניות של 20%	שווי הוגן	ירידה במדדי מניות של 10%	ירידה במדדי מניות של 20%	
מניות סחירות	2,807	5,615	22,168	(2,807)	(5,615)	
קרנות ולא סחירות	149	298	992	(149)	(298)	

10.8.2. מבחני רגישות לגורם סיכון מרווח אשראי

לתאריך 30/09/2009

כל הסכומים נקובים באלפי ₪ ליום 30 בספטמבר 2009

הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-50%	הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-25%	שווי הוגן	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-25%	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-50%	
(18,643)	(9,365)	341,683	(9,191)	(18,469)	אג"ח קונצרני לא סחיר
18,943	9,564	321,871	(9,194)	(18,943)	אג"ח קונצרני סחיר

לתאריך 31/12/2008

כל הסכומים נקובים באלפי ₪ ליום 31 בדצמבר 2008

הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-50%	הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-25%	שווי הוגן	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-25%	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-50%	
37,575	18,787	266,710	(18,787)	(37,575)	אג"ח קונצרני לא סחיר
15,371	7,470	258,226	(7,470)	(15,371)	אג"ח קונצרני סחיר

מבחני רגישות לגורם סיכון מט"ח

לתאריך 30/09/2009

הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-20%	הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-10%	שווי הוגן	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-10%	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-20%	
(36,602)	(18,296)	183,048	18,315	36,621	נכסים חשופים למט"ח
17,210	8,611	3,258	(8,588)	(17,188)	חוזי Forward

לתאריך 31/12/2008

הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-20%	הצטמצמות של מרווח האשראי הגלום ב-10%	שווי הוגן	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-10%	התרחבות של מרווח האשראי הגלום ב-20%	
15,199	7,599	151,981	(7,599)	(15,199)	נכסים חשופים למט"ח
(9,426)	(5,135)	(926)	3,445	7,735	חוזי Forward

11. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לא חלו שינויים לעומת הדוח התקופתי לשנת 2008.

12. גילוי בדבר הליך אישור הדוחות הכספיים בחברה

דירקטוריון החברה מינה ועדת מאזן שהינה האורגן המופקד מטעמו על בקרת העל בחברה, ואשר תפקידה לדון ולהמליץ בפני דירקטוריון החברה בנושאים הנוגעים לדוחות הכספיים של החברה ובכלל זה חוות דעתו של הרואה חשבון המבקר, נאותות הדוחות הכספיים, המדיניות החשבונאית, שלמות הגילוי וסקירת הבקורות הפנימיות. בועדת המאזן חברים בר-כוכבא בן-גרא (דח"צ), יעקב סגל (דח"צ) וגדליה דורון. כל החברים בוועדה הינם בעלי מיומנות חשבונאית ופיננסית. יצוין, כי חברי הדירקטוריון הנ"ל מונו גם כחברי ועדת מאזן של מנורה ביטוח בה הם מכהנים כדירקטורים. ועדת המאזן מתכנסת מספר ימים לפני מועד אישור הדוחות הכספיים על ידי דירקטוריון החברה, ובישיבתה מוצגים הדוחות הכספיים באמצעות המשנה למנכ"ל מר א. קלמן ומנהל הכספים מר ש. קומפל, מנהלי האגפים השונים והאקטואר במנורה ביטוח ובהשתתפות גורמים מקצועיים רלוונטיים נוספים. בישיבות ועדת המאזן נוכחים גם רואי החשבון המבקרים של החברה. במהלך הישיבה נדונים סוגיות מרכזיות אשר להן השלכה על הדיווח הכספי לרבות הגילוי בדוחות הכספיים, עיקרי המדיניות החשבונאית שיושמה ושינויים שחלו בה, אשר עשויים להיות בעלי השפעה מהותית על הדוחות הכספיים. בישיבת ועדת המאזן של החברה מיום 26 בנובמבר 2009 ומיום 29 בנובמבר 2009, בה נדונו הדוחות הכספיים של החברה ליום 30 לספטמבר 2009, השתתפו כל חברי ועדת המאזן של החברה, המנויים לעיל.

13. הערכת בקרה פנימית על הדיווח הכספי ונהלים לגבי הגילוי

בעקבות הנחיות שהוציאה הרשות לניירות ערך בארה"ב, במסגרת חוק ה-"סרבנס אוקסלי" (SOX), הטיל המפקח על חברות ביטוח, על חברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל ועל קרנות פנסיה וקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים") חובה לצרף לדוחות כספיים שנתיים ורבעוניים הצהרות, שתיחתמנה על ידי המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, בדבר נאותות הנתונים הכספיים המוצגים בדוחות הכספיים של הגוף המוסדי, ובדבר קיומן ויעילותן של בקורות פנימיות, שנועדו להבטיח שמידע מהותי המתייחס לגוף המוסדי מובא לידיעתם. תחילת החוזרים החל מהדוח הכספי לשנת 2006, למעט קרנות פנסיה, אשר לגביהן תחילת החוזרים החל מהדוח הכספי לשנת 2007.

בהתאם לאמור, קיימו הגופים המוסדיים שבשליטת החברה, בסיוע יועצים חיצוניים, את ההליך הנדרש על פי סעיף 302 לחוק "סרבנס אוקסלי", אשר כלל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיות. הנהלות הגופים המוסדיים בקבוצה, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה, את יעילות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי שלהם. על בסיס הערכה זו, הסיקו המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של כל גוף מוסדי, כי לתום תקופה זו, הבקורות ונהלים לגבי הגילוי הנן יעילות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע הנדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח של הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 30 בספטמבר 2009 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגופים המוסדיים הנ"ל על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של אותם גופים על הדיווח הכספי.

בחודש מאי 2007, פרסם המפקח חוזר (אשר הוחלף בחוזר מחודש יוני 2009) בדבר הרחבת תהליכי הבקרה הפנימית לכלל הדיווח הכספי בגופים מוסדיים, וזאת בהתאם להוראות סעיף 404 לחוק ה-"סרבנס אוקסלי" (SOX). תהליך זה מחייב בחינה רחבה של המערכות התפעוליות המרכזיות ונהלי העבודה והבקרה הקשורים בהן. בחוזר נקבע כי על הנהלת הגופים המוסדיים לצרף הצהרה של המנכ"ל ומנהל הכספים באשר לאחרייתם על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, וזאת החל מהדו"ח הכספי של שנת 2010. במסגרת החוזר העדכני נוספו מספר דרישות שעיקרן דיווח שוטף על התקדמות תהליך היישום של הוראות החוזרים הנ"ל וזאת החל מהדוח התקופתי לשנת 2009.

הקבוצה החלה בהיערכות ליישום הנחיות החוזר האמור ולשם כך התקשרה עם משרד יעוץ שילווה את הקבוצה בתהליך. בנוסף, הוקמה ועדת היגוי בראשות סמנכ"ל הכספים שחברים בה ראשי האגפים הרלבנטיים.

14. אירועים לאחר תאריך המאזן

1. ביום 1 בנובמבר 2009 נתקבל במשרדי החברה מכתב המופנה ליו"ר הדירקטוריון ובו דרישה מבאי כוחו של בעל מניות בחברה לפי סעיף 194 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן – "מכתב הדרישה"). במסגרת מכתב הדרישה מתבקש יו"ר הדירקטוריון לדאוג לכך שהחברה תגיש תביעה נגזרת בשם מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (חברה בת של החברה), כנגד נושאי משרה במנורה ביטוח וזאת בגין נזקים שנגרמו, לפי הטענה, כתוצאה מהלוואות שהעניקה מנורה ביטוח במהלך השנים 2004 עד 2007, ללא בטחונות במועד מתן הלוואות. החברה טרם השיבה למכתב הדרישה.

2. כתוצאה מהמשבר העולמי החלו חברות שנקלעו לקשיים תזרימיים ואחרים ליזום משאים ומתנים עם מחזיקי אג"ח שלהם (באמצעות נציגויות שנבחרו לעניין זה), לצורך גיבוש הסדרי חוב חדשים. הקבוצה, שהינה גוף מוסדי המנהל כספי מבוטחים ועמיתים חברה בחלק גדול מהנציגויות הנ"ל. לאחרונה, ולאחר תאריך המאזן, הודיעו שני קונצרנים גדולים (קבוצת אפריקה ישראל וקבוצת החברה לישראל) על גיבוש הסדרי חוב חדשים עם מחזיקי אג"ח ומניות שלהם. נראה, כי הסדרים אילו ישפיעו על מתווה הסדרים דומים בעתיד.

הדירקטוריון מביע תודתו להנהלת החברה ועובדיה על עבודתם ותרומתם להישגי החברה.

מנחם גורביץ
חבר דירקטוריון ומנהל כללי

גדליה דורון
יו"ר דירקטוריון

תל אביב, 30 בנובמבר 2009

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2009

בלתי מבוקרים

מנורה מבטחים החזקות בע"מ

דוחות כספיים ביניים מאוחדים

ליום 30 בספטמבר, 2009

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

עמוד

2	סקירת דוחות כספיים ביניים מאוחדים
3 - 4	דוחות מאוחדים על המצב הכספי
5	דוחות רווח והפסד מאוחדים
6	דוחות מאוחדים על הרווח הכולל
7 - 9	דוחות מאוחדים על השינויים בהון
10 - 13	דוחות מאוחדים על תזרימי המזומנים
14 - 51	באורים לדוחות הכספיים ביניים המאוחדים
52 - 57	נספח - פירוט נכסים עבור חוזים תלויי תשואה והשקעות פיננסיות אחרות של חברת ביטוח מאוחדת

דוח סקירה של רואה החשבון המבקר לבעלי המניות של מנורה מבטחים החזקות בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי התמציתי המצורף של מנורה מבטחים החזקות בע"מ וחברות הבנות שלה (להלן - הקבוצה), הכולל את הדוח המאוחד על המצב הכספי ליום 30 בספטמבר, 2009 ואת הדוחות המאוחדים על הרווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים" ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, וכן הם אחראים לעריכת מידע כספי לתקופות ביניים אלה לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח. אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופות ביניים אלה בהתבסס על סקירתנו.

לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של חברה שאוחדה אשר נכסיה הכלולים באיחוד אינם מהותיים ביחס לכלל הנכסים המאוחדים ליום 30 בספטמבר, 2009 והכנסותיה הכלולות באיחוד מכלל ההכנסות המאוחדות לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, אינן מהותיות. כמו כן, לא סקרנו את המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של חברות המוצגות על בסיס השווי המאזני, אשר ההשקעה בהן הסתכמה לסך של כ- 9,046 אלפי ש"ח ליום 30 בספטמבר, 2009, ואשר חלקה של הקבוצה ברווחי החברות הנ"ל הסתכם לסך של כ- 2,345 אלפי ש"ח וסך של כ- 600 אלפי ש"ח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, בהתאמה. המידע הכספי התמציתי לתקופות הביניים של אותן חברות נסקר על-ידי רואי חשבון אחרים שדוחות הסקירה שלהם הומצאו לנו ומסקנתנו, ככל שהיא מתייחסת למידע הכספי בגין אותן חברות, מבוססת על דוחות הסקירה של רואי החשבון האחרים.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה 1 של לשכת רואי חשבון בישראל - "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על-ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי IAS 34 ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בנוסף לאמור בפסקה הקודמת, בהתבסס על סקירתנו ועל דוחות הסקירה של רואי חשבון אחרים, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ממלא, מכל הבחינות המהותיות, אחר הוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידיים), התש"ל-1970, עד כמה שתקנות אלו חלות על חברת ביטוח.

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 2(ב) בדבר התאמה למפרע בדרך של הצגה מחדש (Restatement) של הדוחות המאוחדים על המצב הכספי לימים 31 בדצמבר, 2008 ו- 30 בספטמבר, 2008 ושל הדוחות המאוחדים על השינויים בהון ליום 1 בינואר, 2008 על מנת לשקף בהם תיקון טעות בזקיפת תשואה למבוטחים בחלק מפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחי השקעות.

כמו כן, מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בבאור 5(א) לדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות ולאישור תובענות כייצוגיות.

נכסים

ליום 31 בדצמבר 2008 מבוקר	ליום 30 בספטמבר		
	(** 2008	2009	
	בלתי מבוקר אלפי ש"ח		
(* 1,054,885	(* 1,060,562	1,043,558	נכסים בלתי מוחשיים
61,498	14,977	2,955	נכסי מסים נדחים, נטו
801,823	782,750	816,242	הוצאות רכישה נדחות
189,101	189,750	182,705	רכוש קבוע, נטו
7,032	10,535	10,824	השקעות בחברות כלולות
107,260	101,169	111,101	נדל"ן להשקעה
826,753	892,331	1,031,315	נכסי ביטוח משנה
(* 159,857	(* 178,069	131,393	נכסי מסים שוטפים
116,399	129,868	114,242	חייבים ויתרות חובה
540,187	603,849	613,660	פרמיות לגבייה
7,136,009	8,206,316	9,493,022	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה השקעות פיננסיות אחרות:
2,038,365	2,333,119	3,257,951	נכסי חוב סחירים
8,542,159	8,666,020	8,782,175	נכסי חוב שאינם סחירים
141,723	213,540	252,247	מניות
266,578	271,387	325,424	אחרות
10,988,825	11,484,066	12,617,797	סך כל השקעות פיננסיות אחרות
425,016	217,565	222,029	מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
571,969	391,246	667,998	מזומנים ושווי מזומנים אחרים
22,986,614	24,263,053	27,058,841	סך כל הנכסים
7,704,355	8,578,128	9,864,260	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

(*) הוצג מחדש - ראה באור 2(ב).

(**) סווג מחדש - ראה באור 2(ג).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

הון והתחייבויות

ליום 31 בדצמבר 2008	ליום 30 בספטמבר 2008 (**)	ליום 30 בספטמבר 2009	
מבוקר	בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
			הון:
99,429	99,429	99,429	הון מניות
332,985	332,985	332,985	פרמיה על מניות
(104,214)	(35,160)	158,280	קרנות הון
(* 943,305)	(* 1,118,466)	1,243,881	עודפים
1,271,505	1,515,720	1,834,575	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
510	483	679	זכויות מיעוט
1,272,015	1,516,203	1,835,254	סך כל ההון
			התחייבויות:
12,025,038	11,928,508	12,870,462	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
(* 7,107,526)	(* 8,219,154)	9,636,701	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
8,808	83,443	134,996	התחייבויות בגין מסים נדחים, נטו
86,611	72,073	86,528	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
8,627	5,705	7,937	התחייבויות בגין מסים שוטפים
(* 864,501)	(* 790,309)	962,677	זכאים ויתרות זכות
1,613,488	1,647,658	1,524,286	התחייבויות פיננסיות
21,714,599	22,746,850	25,223,587	סך כל ההתחייבויות
22,986,614	24,263,053	27,058,841	סך כל ההון וההתחייבויות

(*) הוצג מחדש - ראה באור 2(ב).

(**) סווג מחדש - ראה באור 2(ג).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

30 בנובמבר, 2009		
שי קומפל מנהל כספים	מנחם גורביץ מנהל כללי	גדליה דורון יו"ר הדירקטוריון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008 (*)	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008 (*)		
	2008	2009	2008	2009	
מבוקר					
אלפי ש"ח [למעט נתוני רווח נקי (הפסד) למניה]					
3,895,779	979,718	1,017,662	2,921,419	3,010,851	פרמיות שהורווחו ברוטו
603,552	155,439	182,653	443,827	527,663	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,292,227	824,279	835,009	2,477,592	2,483,188	פרמיות שהורווחו בשייר
(1,478,369)	(487,379)	997,982	(327,531)	3,341,629	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
398,151	108,413	116,577	302,821	321,748	הכנסות מדמי ניהול
135,474	37,226	46,956	100,931	134,394	הכנסות מעמלות
2,347,483	482,539	1,996,524	2,553,813	6,280,959	סך כל ההכנסות
1,665,232	436,799	1,686,326	1,962,775	5,074,279	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
(446,224)	(206,219)	(125,615)	(413,401)	(360,257)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,219,008	230,580	1,560,711	1,549,374	4,714,022	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
851,676	208,285	228,872	644,311	669,795	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
387,403	80,624	107,365	272,923	324,413	הוצאות הנהלה וכלליות
61,375	27,862	7,825	43,104	23,704	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
143,972	53,699	58,188	135,557	116,585	הוצאות מימון
2,663,434	601,050	1,962,961	2,645,269	5,848,519	סך כל ההוצאות
16,370	798	617	20,318	3,057	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
(299,581)	(117,713)	34,180	(71,138)	435,497	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(67,451)	(32,434)	1,013	(14,142)	134,752	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
(232,130)	(85,279)	33,167	(56,996)	300,745	רווח נקי (הפסד)
(231,784)	(84,168)	33,125	(56,623)	300,576	מיוחס ל:
(346)	(1,111)	42	(373)	169	בעלי המניות של החברה
					זכויות המיעוט
(232,130)	(85,279)	33,167	(56,996)	300,745	רווח נקי (הפסד)
(3.73)	(1.35)	0.52	(0.92)	4.75	רווח נקי (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)

(* סווג מחדש – ראה באור 2(ג).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		בלתי מבוקר אלפי ש"ח
	2008	2009	2008	2009	
(232,130)	(85,279)	33,167	(56,996)	300,745	רווח (הפסד) לתקופה
					רווח (הפסד) כולל אחר:
114	(351)	537	(323)	746	התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ
(476,683)	(212,617)	84,402	(252,809)	424,991	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שנזקף לקרנות הון
69,827	596	(16,397)	(7,801)	(52,288)	רווחים (הפסדים) נטו ממימוש של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועברו לדוח רווח והפסד
142,887	91,037	11,807	116,369	20,830	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
93,028	32,160	(27,249)	40,953	(137,207)	הטבת מס (מסים על ההכנסה) המתייחסים לרכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר
(170,827)	(89,175)	53,100	(103,611)	257,072	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו
(402,957)	(174,454)	86,267	(160,607)	557,817	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
(400,546)	(171,720)	86,225	(158,169)	557,648	מיוחס ל:
(2,411)	(2,734)	42	(2,438)	169	בעלי המניות של החברה
(402,957)	(174,454)	86,267	(160,607)	557,817	זכויות המיעוט

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה								
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות מיעוט	סה"כ הון
בלתי מבוקר אלפי ש"ח								
99,429	332,985	29,724	(147,893)	13,955	943,305 (*)	1,271,505	510	1,272,015
-	-	-	256,326	746	300,576	557,648	169	557,817
-	-	5,422	-	-	-	5,422	-	5,422
<u>99,429</u>	<u>332,985</u>	<u>35,146</u>	<u>108,433</u>	<u>14,701</u>	<u>1,243,881</u>	<u>1,834,575</u>	<u>679</u>	<u>1,835,254</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2009 (מבוקר)

סך-הכל רווח כולל

עלות תשלום מבוסס מניות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2009

מיוחס לבעלי מניות החברה								
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן הון בגין עסקת תשלום מבוסס מניות	קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	קרנות הון אחרות	יתרת עודפים	סה"כ	זכויות מיעוט	סה"כ הון
בלתי מבוקר אלפי ש"ח								
99,429	332,985	34,483	55,870	14,164	1,210,756 (*)	1,747,687	637	1,748,324
-	-	-	52,563	537	33,125	86,225	42	86,267
-	-	663	-	-	-	663	-	663
<u>99,429</u>	<u>332,985</u>	<u>35,146</u>	<u>108,433</u>	<u>14,701</u>	<u>1,243,881</u>	<u>1,834,575</u>	<u>679</u>	<u>1,835,254</u>

יתרה ליום 1 ביולי, 2009

סך-הכל רווח כולל

עלות תשלום מבוסס מניות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2009

(* הוצג מחדש – ראה באור 2(ב)).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה								
סה"כ הון	זכויות (מיעוט*)	סה"כ	יתרת (עודפים*)	קרנות הון אחרות	קרן הון	קרן הון	פרמיה על מניות	הון מניות
					בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	בגין עסקת תשלום מבוסס מניות		
בלתי מבוקר								
אלפי ש"ח								
1,671,489	42,203	1,629,286	1,175,089	13,841	20,983	29,167	292,474	97,732
(160,607)	(2,438)	(158,169)	(56,623)	(323)	(101,223)	-	-	-
42,208	-	42,208	-	-	-	-	40,511	1,697
(39,841)	(39,841)	-	-	-	-	-	-	-
480	480	-	-	-	-	-	-	-
2,474	79	2,395	-	-	-	2,395	-	-
<u>1,516,203</u>	<u>483</u>	<u>1,515,720</u>	<u>1,118,466</u>	<u>13,518</u>	<u>(80,240)</u>	<u>31,562</u>	<u>332,985</u>	<u>99,429</u>

יתרה ליום 1 בינואר, 2008 (מבוקר)

סך-הכל הפסד כולל הנפקת מניות רכישת זכויות המיעוט הנפקת הון למיעוט בחברה מאוחדת עלות תשלום מבוסס מניות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2008

מיוחס לבעלי מניות החברה								
סה"כ הון	זכויות (מיעוט*)	סה"כ	יתרת (עודפים*)	קרנות הון אחרות	קרן הון	קרן הון	פרמיה על מניות	הון מניות
					בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה	בגין עסקת תשלום מבוסס מניות		
בלתי מבוקר								
אלפי ש"ח								
1,688,072	42,583	1,645,489	1,202,634	13,869	6,961	31,819	292,474	97,732
(174,454)	(2,734)	(171,720)	(84,168)	(351)	(87,201)	-	-	-
42,208	-	42,208	-	-	-	-	40,511	1,697
(39,841)	(39,841)	-	-	-	-	-	-	-
480	480	-	-	-	-	-	-	-
(262)	(5)	(257)	-	-	-	(257)	-	-
<u>1,516,203</u>	<u>483</u>	<u>1,515,720</u>	<u>1,118,466</u>	<u>13,518</u>	<u>(80,240)</u>	<u>31,562</u>	<u>332,985</u>	<u>99,429</u>

יתרה ליום 1 ביולי, 2008

סך-הכל הפסד כולל הנפקת מניות רכישת זכויות המיעוט הנפקת הון למיעוט בחברה מאוחדת עלות תשלום מבוסס מניות

יתרה ליום 30 בספטמבר, 2008

(* הוצג מחדש - ראה באור 2(ב)).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

מיוחס לבעלי מניות החברה									
סה"כ הון	זכויות מיעוט(*)	סה"כ	יתרת עודפים(*)	קרנות הון אחרות	קרן הון בגין	קרן הון בגין	פרמיה על מניות	הון מניות	
					נכסים פיננסיים זמינים למכירה	עסקת תשלום מבוסס מניות			
מבוקר אלפי ש"ח									
1,671,489	42,203	1,629,286	1,175,089	13,841	20,983	29,167	292,474	97,732	יתרה ליום 1 בינואר, 2008
(402,957)	(2,411)	(400,546)	(231,784)	114	(168,876)	-	-	-	סך-הכל רווח (הפסד) כולל
42,208	-	42,208	-	-	-	-	40,511	1,697	הנפקת מניות
(39,841)	(39,841)	-	-	-	-	-	-	-	רכישת זכויות המיעוט
480	480	-	-	-	-	-	-	-	הנפקת הון למיעוט בחברה מאוחדת
636	79	557	-	-	-	557	-	-	עלות תשלום מבוסס מניות
<u>1,272,015</u>	<u>510</u>	<u>1,271,505</u>	<u>943,305</u>	<u>13,955</u>	<u>(147,893)</u>	<u>29,724</u>	<u>332,985</u>	<u>99,429</u>	יתרה ליום 31 בדצמבר, 2008

(* הוצג מחדש – ראה באור 2(ב)).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008		נספח	
	(* 2008)	2009	(* 2008)	2009		
מבוקר	בלתי מבוקר					
	אלפי ש"ח					
364,850	(261,911)	68,155	(104,865)	51,698	(א)	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
						תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
(6)	(1)	-	(6)	-		השקעה בחברות מוחזקות
(21,910)	(21,910)	-	(21,910)	-	(ד)	מזומנים שנגרעו בשל רכישתה של חברה מאוחדת שאוחדה לראשונה
48,855	-	-	48,855	-	(ה)	רכישת מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה שאוחדו לראשונה
(36,768)	(13,284)	(6,504)	(29,350)	(15,634)		השקעה ברכוש קבוע
(62,779)	(12,887)	(16,213)	(41,324)	(40,433)		השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(72,687)	6,300	52,773	(50,797)	37,932		השקעה (מימוש השקעות) בהשקעות פיננסיות על-ידי חברות הקבוצה שאינן חברות ביטוח, נטו
(60,993)	-	88	(61,039)	(668)		החזר (מתן) הלוואות לחברות מוחזקות
14,824	-	-	14,824	-		דיבידנד שהתקבל מחברה מוחזקת
1,909	415	698	1,464	1,640		תמורה ממימוש רכוש קבוע
4,773	4,763	-	4,763	-		תמורה ממימוש נכסים בלתי מוחשיים
(184,782)	(36,604)	30,842	(134,520)	(17,163)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
						תזרימי מזומנים מפעילות מימון
255,692	18,534	-	255,010	-		קבלת התחייבויות פיננסיות
(91,696)	(11,697)	(28,067)	(69,404)	(141,636)		פרעון התחייבויות פיננסיות
163,996	6,837	(28,067)	185,606	(141,636)		מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) מימון
7,328	4,660	3,473	16,997	143		השפעת תנודות בשער החליפין על יתרות מזומנים ושווי מזומנים
351,392	(287,018)	74,403	(36,782)	(106,958)		עליה (ירידה) במזומנים ושווי מזומנים
645,593	895,829	815,624	645,593	996,985	(ב)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
996,985	608,811	890,027	608,811	890,027	(ג)	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

(* סווג מחדש ראה באור 2(ג).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר	
	2008	2009	2008	2009
מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח			

(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (**)

(232,130)	(85,279)	33,167	(56,996)	300,745	רווח נקי (הפסד) לתקופה
					התאמות לסעיפי רווח והפסד:
(16,370)	(798)	(617)	(20,318)	(3,057)	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
2,196,221	700,057	(637,749)	1,112,294	(2,415,542)	הפסדים (רווחים), נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
					הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
316,258	90,726	(44,213)	(67,794)	(255,593)	נכסי חוב סחירים
(888,540)	(266,570)	(286,629)	(751,119)	(585,161)	נכסי חוב שאינם סחירים
105,387	26,236	(19,646)	36,641	(39,897)	מניות
(30,522)	(58,922)	(201)	(6,585)	(29,588)	השקעות אחרות
(497,417)	(208,530)	(350,689)	(788,857)	(910,239)	
158,136	79,926	82,238	146,452	122,288	הוצאות מימון בגין התחייבויות פיננסיות
					הפסד (רווח) ממימוש:
74	196	(38)	89	(193)	רכוש קבוע
79	79	-	79	-	נכסים בלתי מוחשיים
(5,969)	-	-	-	-	שינוי בשווי ההוגן של נדל"ן להשקעה
32,409	20,150	-	20,150	-	ירידת ערך בגין נכסים בלתי מוחשיים
					פחת והפחתות:
27,245	6,671	6,889	19,608	20,583	רכוש קבוע
62,034	15,582	17,619	47,171	51,760	נכסים בלתי מוחשיים

(*) סווג מחדש ראה באור 2(ג).

(**) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009		ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009	
	(* 2008)	2009	(* 2008)	2009
מבוקר	בלתי מבוקר			
	אלפי ש"ח			

(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת (** (המשך)

(1,525,475)	(453,390)	714,878	(413,847)	2,529,175	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
647,086	159,531	339,580	550,556	845,424	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח שאינם תלויי תשואה
3,473	868	658	2,605	1,973	שינוי בעסקאות תשלום מבוסס מניות
(57,088)	(40,275)	(30,208)	(122,666)	(204,562)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
(21,490)	(185)	5,851	(2,417)	(14,419)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
(67,451)	(32,434)	1,013	(14,142)	134,752	מסים על ההכנסה (הטבת מס)
					שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
					השקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(821,676)	(259,849)	84,865	(708,909)	(266,211)	רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
(597)	45	-	(475)	(3,841)	השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
(237,497)	(156,293)	(279,808)	(146,609)	(721,841)	רכישת נדל"ן להשקעה
					רכישות, נטו של השקעות פיננסיות
(21,085)	6,077	13,225	(84,747)	(73,473)	פרמיות לגבייה
6,381	(14,102)	14,348	(6,908)	(2,725)	חייבים ויתרות חובה
41,906	(61,100)	(13,669)	(32,581)	107,127	זכאים ויתרות זכות
12,934	242	1,400	(1,604)	(83)	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(84,137)	(237,532)	(30,214)	(445,076)	(803,104)	סך ההתאמות הדרושות להצגת תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת
					מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה עבור:
(115,042)	(55,655)	(50,377)	(90,421)	(81,955)	ריבית ששולמה
826,862	145,121	162,345	554,994	634,082	ריבית שהתקבלה
(148,308)	(45,377)	(61,824)	(150,502)	(55,094)	מסים ששולמו, נטו
117,605	16,811	15,058	83,136	57,024	דיבידנד שהתקבל
681,117	60,900	65,202	397,207	554,057	
364,850	(261,911)	68,155	(104,865)	51,698	סך הכל תזרימי מזומנים שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) שוטפת

(*) סווג מחדש – ראה באור 2(ג).

(**) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2008	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008	ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009	ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2008	ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2009
מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר	
	אלפי ש"ח			

(ב) מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה

321,259	380,614	52,741	321,259	425,016
324,334	515,215	762,883	324,334	571,969
645,593	895,829	815,624	645,593	996,985

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי
תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת
התקופה

(ג) מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

425,016	217,565	222,029	217,565	222,029
571,969	391,246	667,998	391,246	667,998
996,985	608,811	890,027	608,811	890,027

מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי
תשואה
מזומנים ושווי מזומנים אחרים

יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

(ד) מזומנים שנגרעו בשל רכישה של חברה מאוחדת
שאוחדה לראשונה

(24,932)	(24,932)	-	(24,932)	-
(28)	(28)	-	(28)	-
1,699	1,699	-	1,699	-
480	480	-	480	-
871	871	-	871	-
(21,910)	(21,910)	-	(21,910)	-

נכסים בלתי מוחשיים
חייבים ויתרות חובה
זכאים ויתרות זכות
זכויות מיעוט
מוניטין שנוצר ברכישה

(ה) רכישת מסלולי קופות גמל מבטיחות
תשואה שאוחדו לראשונה

209	-	-	209	-
(33,209)	-	-	(33,209)	-
(269)	-	-	(269)	-
(110,175)	-	-	(110,175)	-
(3,631,385)	-	-	(3,631,385)	-
20,999	-	-	20,999	-
3,802,685	-	-	3,802,685	-
48,855	-	-	48,855	-

מוניטין שנוצר ברכישה
נכסים בלתי מוחשיים
חייבים ויתרות חובה
נכסי חוב סחירים
נכסי חוב שאינם סחירים
זכאים ויתרות זכות
התחייבות בגין חוזי השקעה שאינם תלויי
תשואה

(ו) פעילות מהותית שלא במזומן

39,841	39,841	-	39,841	-
--------	--------	---	--------	---

רכישת חלק המיעוט תמורת הנפקת מניות (*)

(*) הוצג מחדש - ראה באור 2.(ב).

הבאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים ביניים המאוחדים.

באור 1: - כללי

א. תיאור החברה

מנורה מבטחים החזקות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה ציבורית אשר מניותיה רשומות למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב. החברה פועלת באמצעות חברות בשליטתה בכל ענפי הביטוח העיקריים ובכללם ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח (ביטוח חיים וביטוח בריאות, פנסיה וגמל לרבות קרן השתלמות) וביטוח כללי. בנוסף פועלת החברה באמצעות חברות בשליטתה בפעילות בתחום שוק ההון והפיננסים ובכלל זה בניהול קרנות נאמנות, ניהול תיקי השקעות וחיתום. לחברה גם השקעות בנדל"ן בחו"ל באמצעות חברה בשליטתה.

החברה הינה תושבת ישראל, אשר נתאגדה בישראל וכתובתה הרשמית הינה אלנבי 115, תל-אביב יפו.

ב. דוחות כספיים ביניים מאוחדים אלה נערכו במתכונת מתומצתת ליום 30 בספטמבר, 2009 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך (להלן - דוחות כספיים ביניים מאוחדים). יש לעיין בדוחות אלה בהקשר לדוחות הכספיים השנתיים של החברה ליום 31 בדצמבר, 2008 ולשנה שהסתיימה באותו תאריך ולבאורים אשר נלוו אליהם (להלן - הדוחות הכספיים השנתיים).

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. מתכונת העריכה של הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים

הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לכללים חשבונאיים מקובלים לעריכת דוחות כספיים לתקופות ביניים כפי שנקבעו בתקן חשבונאות בינלאומי 34 - "דיווח כספי לתקופות ביניים", ובהתאם לדרישות הגילוי שנקבעו על-ידי המפקח על הביטוח בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 וכן בהתאם להוראות הגילוי לפי פרק ד' של תקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970 עד כמה שתקנות אלה חלות על חברות ביטוח.

עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים עקביים לאלה אשר יושמו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים, למעט האמור להלן:

IAS 1 (מתוקן) - הצגת דוחות כספיים

בהתאם לתיקון ל-IAS 1, המיושם החל מיום 1 בינואר, 2009, תוך יישומו למפרע במספרי השוואה, מציגה החברה דוח נוסף, נפרד "דוח על הרווח הכולל" ובו מוצגים, מלבד סכום הרווח הנקי או ההפסד הנלקח מדוח רווח והפסד, כל הפריטים אשר נזקפו בתקופת הדיווח ישירות להון העצמי ושאינם נובעים מעסקאות עם בעלי המניות כבעלי מניות (רווח או הפסד כולל אחר), כגון התאמות הנובעות מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ, התאמות שווי הוגן לנכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, התאמות לקרן הערכה מחדש של רכוש קבוע וכן השפעת המס של פריטים אלו שנזקפה אף היא ישירות להון העצמי, תוך ייחוס מתאים בין בעלי המניות של החברה לבין זכויות המיעוט. פריטים שנזקפו להון העצמי אשר נובעים מעסקאות עם בעלי המניות כבעלי מניות (כגון הנפקות הון, חלוקת דיבידנד וכדומה) מוצגים בדוח על השינויים בהון, כמו גם שורת הסיכום שעוברת מהדוח על הרווח הכולל, תוך ייחוס מתאים בין החברה לבין זכויות המיעוט.

כמו כן, קובע התיקון שבמקרים של שינוי מספרי השוואה כתוצאה משינוי במדיניות חשבונאית המיושם למפרע, הצגה מחדש או סיווג מחדש, יש להציג בדוחות כספיים שנתיים ליום 31 בדצמבר, 2009 מאזן גם לתחילת התקופה של מספרי השוואה לגביהם בוצע השינוי.

ב. הצגה מחדש

החברה תיאמה למפרע, בדרך של הצגה מחדש, את דוחותיה המאוחדים על המצב הכספי לימים 31 בדצמבר, 2008 ו-30 בספטמבר, 2008 ואת דוחותיה המאוחדים על השינויים בהון ליום 1 בינואר, 2008, על מנת לשקף בהם למפרע תיקון טעות בזקיפת תשואה למבטחים בחלק מפוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחי השקעות, אשר אירעה בחודש יולי 2005 במנורה ביטוח.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. הצגה מחדש (המשך)

להלן השפעת השינויים על הדוחות הכספיים:

בדוחות המאוחדים על המצב הכספי

ליום 31 בדצמבר, 2008			
מבוקר			
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי אלפי ש"ח	כפי שדווח בעבר	
1,054,885	456	1,054,429	נכסים בלתי מוחשיים
159,857	10,220	149,637	נכסי מסים שוטפים
943,305	(14,465)	957,770	עודפים
7,107,526	27,299	7,080,227	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
864,501	(2,158)	866,659	זכאים ויתרות זכות

ליום 30 בספטמבר, 2008			
בלתי מבוקר			
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי אלפי ש"ח	כפי שדווח בעבר	
1,060,562	456	1,060,106	נכסים בלתי מוחשיים
178,069	10,220	167,849	נכסי מסים שוטפים
1,118,466	(14,465)	1,132,931	עודפים
8,219,154	27,299	8,191,855	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
790,309	(2,158)	792,467	זכאים ויתרות זכות

בדוח המאוחד על השינויים בהון

ליום 1 בינואר, 2008			
מבוקר			
כמוצג בדוחות כספיים אלו	השינוי אלפי ש"ח	כפי שדווח בעבר	
1,175,089	(14,465)	1,189,554	עודפים
42,203	(456)	42,659	זכויות מיעוט

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ג. סיווגים מחדש

הדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר, 2008 ולתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו באותו תאריך, סווגו מחדש, בין היתר, בהתאם להוראות חוזר המפקח על הביטוח מיום 16 בפברואר, 2009 בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוחות הכספיים של חברות ביטוח בהתאם לתקני הדיווח הבינלאומיים. הסיווגים העיקריים על פי חוזר הפיקוח מתייחסים להגדרת התחייבויות תלויות תשואה על פי חשיפה ביטוחית ובדבר סיווג הוצאות הנהלה וכלליות בדוח רווח והפסד להוצאות עקיפות לשוב תביעות הנכללות בסעיף תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות והוצאות הנהלה וכלליות. כמו כן, נערכו בהתאם לתקני הדיווח הכספי הבינלאומיים סיווגים מחדש של פרמיות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה. לסיווגים שנערכו אין השפעה על ההון והרווח לתקופות המדווחות.

ד. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו

1. IAS 28 (מתוקן) - השקעות בחברות כלולות - בהתאם ל- IAS 28 המתוקן, בחינת ירידת ערך של השקעה בחברה כלולה תיעשה בהתייחס להשקעה בכללותה. בהתאם לזאת, הפסד המוכר מירידת ערך של ההשקעה לא יוקצה באופן ספציפי אלא ייוחס להשקעה בכללותה. לפיכך, מלוא הפסד מירידת ערך שהוכר בעבר יהיה ניתן לביטול בהתקיים התנאים הנדרשים.

התיקון מיושם באופן של מכאן ולהבא החל מיום 1 בינואר, 2009. ליישום לראשונה של התקן לא קיימת השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

2. IFRS 3 (REVISED 2008) – צירופי עסקים ותיקון ל- IAS 27 משנת 2008, דוחות כספיים מאוחדים ונפרדים (להלן - "התקנים"). השינויים העיקריים הרלבנטיים בתקנים הם:

- א. הגדרת עסק הורחבה, דבר שיגרום לכך שיותר רכישות יטופלו כצירוף עסקים.
- ב. טיפול לפי שווי הוגן מלא בעסקאות המביאות להפסקת איחוד, כך שהאחזקה הנותרת לאחר הפסקת האיחוד משוערכת במועד הפסקת האיחוד, לפי שווי הוגן, לדוח רווח והפסד.
- ג. טיפול לפי שווי הוגן מלא בעסקאות המביאות לאיחוד דוחות כספיים (שלא אוחדו קודם לכן), כך שההשקעה המקורית לפני האיחוד תשווערך במועד האיחוד לראשונה, לפי שווי הוגן, לדוח רווח והפסד.
- ד. זכויות המיעוט תימדדנה בשווי הוגן או לפי חלקן היחסי בנכסים וההתחייבויות המזוהים של הנרכשת, על בסיס כל עסקה בנפרד.
- ה. טיפול ברכישות של מניות נוספות או במכירות של חלק מהמניות הקיימות, מבלי שהחברה חדלה לאחד את הדוחות של החברות בהן נעשו העסקאות, ייעשה באופן שכל ההפרשים הנובעים מהעסקאות ייזקפו ישירות להון (לרבות ההפרשים שבעבר היו נזקפים לרווח והפסד או למוניטין).

- ו. זקיפה מיידית לרווח והפסד של עלויות עסקה.
- ז. מדידת תמורות מותנות בצירופי עסקים לפי שווי הוגן וזקיפת שינויים באומדנים המתייחסים לתמורה מותנית שהינה התחייבות פיננסית לרווח והפסד.
- ח. אי עדכון המוניטין בגין ניצול הפסדים מועברים לצרכי מס שהיו קיימים ביום רכישת עסקים.
- ט. הקצאת הרווח הכולל בין בעלי המניות, גם במקרה שבו יש גרעון בהון של החברת בת.

תקנים אלה חלים על תקופות דיווח כספי שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי, 2009 או לאחר מכן. ניתן ליישם תקנים אלה ביישום מוקדם (רק את שניהם ביחד). השינויים העיקריים בתקנים אלה יחולו מכאן ואילך, הינו לגבי עסקאות ממועד היישום לראשונה.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו (המשך)

3. תיקון ל- IFRS 5 - נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, (להלן - "התיקון"), שתוקן במסגרת פרויקט השיפורים לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IMPROVEMENTS TO IFRS) לשנת 2008. בהתאם לתיקון, כאשר החברה האם מחליטה לממש חלק מהחזקתה בחברה הבת כך שלאחר המימוש תישאר לחברה האם החזקה שאינה מקנה שליטה, לדוגמה זכויות המקנות השפעה מהותית, כל הנכסים וההתחייבויות המיוחסים לחברה הבת יסווגו כמוחזקים למכירה ויחולו הוראות IFRS 5 הרלבנטיות, לרבות הצגה כפעילות שהופסקה.

התיקון לתקן יישום מכאן ולהבא החל מהדוחות הכספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 ביולי, 2009. יישום מוקדם אפשרי, רק אם ישות מאמצת במקביל גם את IAS 27 כפי שתוקן בשנת 2008, תוך מתן גילוי.

4. במסגרת פרויקט השיפורים לתקינה הבינלאומית, משנת 2009 (Improvements to IFRSs), פרסם ואישר IASB, באפריל 2009, 15 תיקונים לתקני דיווח כספי בינלאומיים במגוון רחב של סוגיות חשבונאיות. התיקונים יחולו לתקופות שמתחילות ביום 1 בינואר, 2010 ולאחריו, עם אפשרות לאימוץ מוקדם, בכפוף לתנאים המפורטים עבור כל תיקון.

להלן פירוט התיקונים אשר עשויים להיות רלבנטיים לקבוצה ואשר עשויים להיות להם השפעה על הדוחות הכספיים:

א. תיקון ל- IAS 17, חכירות, סיווג חכירה של קרקע ומבנים (להלן - "התיקון") - בהתאם לתיקון לא קיימת עוד הדרישה לסווג חכירת קרקע כחכירה תפעולית בכל מקרה בו הבעלות אינה צפויה לעבור לחוכר בתום תקופת החכירה. בהתאם לתיקון המתוקן, הדרישה היא לבחון את חכירת הקרקע בהתאם לקריטריונים הרגילים לסיווג חכירות כמימוניות או כתפעוליות. כמו כן נקבע כי מרכיבי הקרקע ומבנים בחכירה של קרקע ומבנים נבחנים בנפרד לצרכי סיווג החכירות, בהתבסס על הקריטריונים לתקן כאשר שיקול משמעותי בסיווג מרכיב הקרקע הינו העובדה כי קרקע בדרך כלל בעלת אורך חיים בלתי מוגדר. התיקון חל על דוחות כספיים לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2010 או לאחריו. יישום מוקדם של התיקון אפשרי תוך מתן גילוי לכך. התיקון יישום למפרע, כלומר יש לבחון את אופן הסיווג של חכירות קרקע על בסיס המידע שהיה קיים בעת ההתקשרות בחכירות ואם חל שינוי בסיווג החכירה יש ליישם למפרע את הוראות תקן החשבונאות הבינלאומי מס' 17 ממועד ההתקשרות בחכירה. אולם, אם לישות אין את המידע הדרוש ליישום למפרע של התיקון, עליה להשתמש במידע הקיים במועד אימוץ התיקון ולהכיר בנכס ובהתחייבות המתייחסים לחכירה קרקע שסווגה בעקבות התיקון כחכירה מימונית לפי שוויה ההוגן באותו מועד. הפרש כלשהוא בין השווי ההוגן של הנכס לבין השווי ההוגן של ההתחייבות ייזקף לעודפים.

ב. תיקון ל- IAS 39, מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה, הוצאה מתכולה של חוזים לצירוף עסקים (להלן - "התיקון") - התיקון מבהיר כי רק חוזה אקדמה (forward) בין הרוכש למוכר לגבי מכירה או רכישה של גוף נשלט, במסגרת צירוף עסקים במועד רכישה עתידית, אינם בתכולת IAS 39 וזאת כאשר תקופת חוזה האקדמה לא עולה על תקופה סבירה הנדרשת להשגת אישורים הדרושים לעסקה. התיקון יחול בדרך של מכאן ולהבא על כל החוזים שטרם פג תוקפם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2010. יישום מוקדם אפשרי, תוך מתן גילוי.

ג. תיקון ל- IAS 36, ירידת ערך נכסים, הקצאת מוניטין ליחידות מניבות מזומנים (להלן - "התיקון") - בהתאם לתיקון לצורך בחינה לירידת ערך, היחידה מניבת המזומנים, אליה יוקצה המוניטין, לא תהיה גדולה ממגזר פעילות כהגדרתו ב- IFRS 8 לפני יישום קריטריון הקיבוץ בסעיף 12 ל- IFRS 8. התיקון יחול על תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2010 או לאחר מכן. יישום מוקדם אפשרי, תוך מתן גילוי.

ד. תיקון ל- IFRS 8, מגזרי פעילות, גילוי בדבר נכסי מגזר (להלן - "התיקון") - התיקון קובע כי מידע על סך נכסי המגזר נדרש רק אם מידע כאמור מדווח באופן סדיר למקבל ההחלטות התפעוליות הראשי (CODM). התיקון יחול על תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2010 או לאחר מכן. יישום מוקדם אפשרי תוך מתן גילוי.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו (המשך)

4. (המשך)

ה. תיקון ל- IAS 38, נכסים בלתי מוחשיים, מדידת שווי הוגן של נכס בלתי מוחשי הנרכש בצירוף עסקים (להלן – "התיקון") - התיקון מפרט דוגמאות לטכניקות הערכה המשמשות, בדרך כלל, למדידת שווי הוגן של נכסים בלתי מוחשיים הנרכשים במסגרת צירוף עסקים בהעדר קיומו של שוק פעיל לנכס. התיקון יחול על תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2010 או לאחר מכן. יישום מוקדם אפשרי תוך מתן גילוי.

ו. תיקון ל- IFRS 5, נכסים שאינם שוטפים המוחזקים למכירה ופעילויות שהופסקו, דרישות גילוי בדבר נכסים (או קבוצות מימוש) מוחזקים למכירה או פעילויות שהופסקו (להלן – "התיקון") - התיקון קובע כי כל דרישות הגילוי הרלבנטיות לנכסים מוחזקים למכירה (או קבוצות מימוש) או לפעילויות שהופסקו נכללות במסגרת IFRS 5. דרישות הגילוי בתקני IFRS אחרים יחולו רק אם הן מתייחסות באופן ספציפי לנכסים מוחזקים למכירה (או קבוצות מימוש) או פעילויות שהופסקו. התיקון יחול על תקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2010 או לאחר מכן. יישום מוקדם אפשרי תוך מתן גילוי.

5. IFRS 9 – מכשירים פיננסיים

בחודש נובמבר 2009 פרסם ה- IASB את IFRS 9 – מכשירים פיננסיים, אשר מהווה את השלב הראשון בפרוייקט החלפת IAS 39 – מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. IFRS 9 מתמקד בעיקר בסיווג ובמדידה של נכסים פיננסיים, והוא חל על כל הנכסים הפיננסיים שבתחולת IAS 39.

התקן קובע כי בעת ההכרה לראשונה, כל הנכסים הפיננסיים (כולל מכשירים משולבים שבהם החוזה המארח הוא נכס פיננסי) יימדדו בשווי הוגן. בתקופות עוקבות ניתן למדוד מכשירי חוב בעלות מופחתת רק אם מתקיימים שני התנאים המצטברים הבאים:

א. הנכס מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא להחזיק בנכסים על מנת לגבות את תזרימי המזומנים החוזיים הנובעים מהם.

ב. על פי התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי, החברה זכאית, במועדים מסוימים, לקבל תזרימי מזומנים המהווים אך ורק תשלומי קרן ותשלומי ריבית על יתרת הקרן.

המדידה העוקבת של כל יתר מכשירי החוב והנכסים הפיננסיים האחרים תהיה על פי שווי הוגן.

נכסים פיננסיים שהינם מכשירים הוניים יימדדו בתקופות עוקבות בשווי הוגן, וההפרשים ייזקפו לרווח והפסד או לרווח כולל אחר, על פי בחירת המדיניות החשבונאית לגבי כל מכשיר ומכשיר. הבחירה הינה סופית ואין לשנותה. עם זאת, אם מדובר במכשירים הוניים המוחזקים למטרות מסחר, חובה למדוד אותם בשווי הוגן דרך רווח או הפסד. כאשר חברה משנה את המודל העסקי שלה לניהול נכסיה הפיננסיים, עליה לסווג מחדש את כל המכשירים הפיננסיים המושפעים משינוי המודל העסקי על מנת לשקף שינוי זה. בכל יתר הנסיבות, אין לבצע סיווג מחדש של המכשירים הפיננסיים.

תאריך התחילה של התקן הוא 1 בינואר, 2013. אימוץ מוקדם אפשרי. לגבי חברות הבוחרות באימוץ מוקדם של התקן בשנים 2009 ו-2010, מועד היישום לראשונה יכול להיות כל מועד בתקופת הדיווח, אך לא לפני 12 בנובמבר, 2009 (מועד פרסום התקן). יש לבצע הצגה מחדש של מספרי ההשוואה. עם זאת, ישנן הקלות בהוראות המעבר עבור חברות שבוחרות באימוץ מוקדם של התקן.

החברה בוחנת את ההשפעה האפשרית של התקן החדש על הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים.

באור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ה. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשער החליפין היציג של הדולר של ארה"ב

שער חליפין יציג של הדולר ארה"ב	מדד המחירים לצרכן	
	מדד ידוע	מדד בגין
%	%	%

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום:

			30 בספטמבר, 2009
(1.2)	3.6	3.4	30 בספטמבר, 2008
(11.1)	5.0	4.4	

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום:

			30 בספטמבר, 2009
(4.1)	2.4	1.3	30 בספטמבר, 2008
2.1	2.1	2.0	

(1.1)	4.5	3.8	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008
-------	-----	-----	------------------------------------

באור 3: - מגזרי פעילות

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח כולל את ענפי ביטוח חיים ובריאות, פנסיה וגמל והוא מתמקד בעיקר בחיסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל לרבות קרן השתלמות) וכן בכיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה ועוד. בהתאם להוראות המפקח על הביטוח מפורט מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח לביטוח חיים, פנסיה וגמל.

2. מגזר ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש. המגזר כולל את פעילות מנורה ביטוח ושומרה ביטוח. בהתאם להוראות המפקח מפורט מגזר ביטוח כללי לפי ענפי רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש אחרים וענפי חבויות אחרים.

● ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו היא חובה על-פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

● ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרום לצד שלישי.

● ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים וענפי בריאות המספקים כיסוי לזמן קצר (תאונות אישיות, נסיעות לחו"ל ועובדים זרים).

● ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרום לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד שלישי, אחריות מעבידים, אחריות מקצועית, אחריות המוצר וערבויות.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות		ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
		בלתי מבוקר אלפי ש"ח	ביטוח כללי		
3,010,851	(639)	-	1,673,667	1,337,823	פרמיות שהורווחו ברוטו
527,663	-	-	374,727	152,936	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
2,483,188	(639)	-	1,298,940	1,184,887	פרמיות שהורווחו בשייר
3,341,629	(9,250)	79,739	223,660	3,047,480	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
321,748	(5,209)	51,803	-	275,154	הכנסות מדמי ניהול
134,394	(10,448)	23,013	86,819	35,010	הכנסות מעמלות
6,280,959	(25,546)	154,555	1,609,419	4,542,531	סך כל ההכנסות
5,074,279	-	-	1,262,499	3,811,780	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(360,257)	-	-	(244,038)	(116,219)	
4,714,022	-	-	1,018,461	3,695,561	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
669,795	(10,448)	29,369	366,962	283,912	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
324,413	(14,043)	34,144	56,143	248,169	הוצאות הנהלה וכלליות
23,704	-	7,912	3,409	12,383	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
116,585	(1,055)	107,431	4,238	5,971	הוצאות מימון
5,848,519	(25,546)	178,856	1,449,213	4,245,996	סך כל ההוצאות
3,057	-	3,057	-	-	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
435,497	-	(21,244)	160,206	296,535	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

ליום 30 בספטמבר, 2009					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות		ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
		בלתי מבוקר אלפי ש"ח	ביטוח כללי		
12,870,462	(34)	-	4,000,443	8,870,053	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
9,636,701	(2,137)	-	-	9,638,838	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		בלתי מבוקר אלפי ש"ח	ביטוח כללי		
2,921,419	(1,188)	-	1,590,808	1,331,799	פרמיות שהורווחו ברוטו
443,827	-	-	298,937	144,890	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
2,477,592	(1,188)	-	1,291,871	1,186,909	פרמיות שהורווחו בשייר
(327,531)	(5,003)	(43,492)	150,874	(429,910)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו
302,821	(633)	47,395	-	256,059	והכנסות מימון
100,931	(8,346)	21,362	45,092	42,823	הכנסות מדמי ניהול
					הכנסות מעמלות
2,553,813	(15,170)	25,265	1,487,837	1,055,881	סך כל ההכנסות
1,962,775	-	-	1,238,613	724,162	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה
(413,401)	-	-	(207,054)	(206,347)	בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
1,549,374	-	-	1,031,559	517,815	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
644,311	(8,346)	31,254	346,780	274,623	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
272,923	(5,216)	30,635	40,651	206,853	הוצאות הנהלה וכלליות
43,104	-	27,201	3,958	11,945	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
135,557	(1,608)	125,361	2,038	9,766	הוצאות מימון
2,645,269	(15,170)	214,451	1,424,986	1,021,002	סך כל ההוצאות
20,318	-	20,318	-	-	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
(71,138)	-	(168,868)	62,851	34,879	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

ליום 30 בספטמבר, 2008					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות		ביטוח חיים וחסכון ארוך טווח	
		בלתי מבוקר אלפי ש"ח	ביטוח כללי		

11,928,508	-	-	3,592,006	8,336,502	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
8,219,154	(2,188)	-	-	8,221,342	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה (*)

(*) הוצג מחדש – ראה באור 2(ב).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות בלתי מבוקר אלפי ש"ח		ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
		פעילות	ביטוח כללי		
1,017,662	(432)	-	564,895	453,199	פרמיות שהורווחו ברוטו
182,653	-	-	139,025	43,628	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
835,009	(432)	-	425,870	409,571	פרמיות שהורווחו בשייר
997,982	(3,389)	15,464	59,208	926,699	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
116,577	(3,726)	22,870	-	97,433	הכנסות מדמי ניהול
46,956	(3,252)	8,051	28,537	13,620	הכנסות מעמלות
1,996,524	(10,799)	46,385	513,615	1,447,323	סך כל ההכנסות
1,686,326	-	-	451,984	1,234,342	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(125,615)	-	-	(99,470)	(26,145)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,560,711	-	-	352,514	1,208,197	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
228,872	(3,252)	10,736	124,308	97,080	הוצאות הנהלה וכלליות
107,365	(7,194)	10,303	17,769	86,487	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
7,825	-	2,545	1,135	4,145	הוצאות מימון
58,188	(353)	54,217	1,458	2,866	סך כל ההוצאות
1,962,961	(10,799)	77,801	497,184	1,398,775	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
617	-	617	-	-	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
34,180	-	(30,799)	16,431	48,548	

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות		ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
		בלתי מבוקר אלפי ש"ח	ביטוח כללי		
979,718	(470)	-	531,625	448,563	פרמיות שהורווחו ברוטו
155,439	-	-	105,897	49,542	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
824,279	(470)	-	425,728	399,021	פרמיות שהורווחו בשייר
(487,379)	(1,783)	(38,289)	32,559	(479,866)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
108,413	(29)	16,450	-	91,992	הכנסות מדמי ניהול
37,226	(3,426)	6,602	16,943	17,107	הכנסות מעמלות
482,539	(5,708)	(15,237)	475,230	28,254	סך כל ההכנסות
436,799	-	-	394,825	41,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה
(206,219)	-	-	(55,012)	(151,207)	בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
230,580	-	-	339,813	(109,233)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
208,285	(3,426)	9,231	118,406	84,074	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
80,624	(1,484)	10,878	6,678	64,552	הוצאות הנהלה וכלליות
27,862	-	22,499	1,320	4,043	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
53,699	(798)	50,041	474	3,982	הוצאות מימון
601,050	(5,708)	92,649	466,691	47,418	סך כל ההוצאות
798	-	798	-	-	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
(117,713)	-	(107,088)	8,539	(19,164)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות מבוקר אלפי ש"ח		ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
		ביטוח כללי			
3,895,779	(1,259)	-	2,114,016	1,783,022	פרמיות שהורווחו ברוטו
603,552	-	-	404,267	199,285	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
3,292,227	(1,259)	-	1,709,749	1,583,737	פרמיות שהורווחו בשייר
(1,478,369)	(6,835)	(112,771)	118,011	(1,476,774)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
398,151	(1,613)	60,286	-	339,478	הכנסות מדמי ניהול
135,474	(11,943)	26,638	59,170	61,609	הכנסות מעמלות
2,347,483	(21,650)	(25,847)	1,886,930	508,050	סך כל ההכנסות
1,665,232	-	-	1,644,623	20,609	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(446,224)	-	-	(253,785)	(192,439)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
1,219,008	-	-	1,390,838	(171,830)	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
851,676	(11,943)	32,553	474,309	356,757	הוצאות הנהלה וכלליות
387,403	(7,914)	51,510	61,882	281,925	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
61,375	-	40,598	4,613	16,164	הוצאות מימון
143,972	(1,793)	132,709	2,744	10,312	סך כל ההוצאות
2,663,434	(21,650)	257,370	1,934,386	493,328	חלק ברווחי חברות כלולות, נטו
16,370	-	16,370	-	-	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(299,581)	-	(266,847)	(47,456)	14,722	

ליום 31 בדצמבר, 2008					
סה"כ	התאמות וקיצוזים	לא מיוחס למגזרי פעילות מבוקר אלפי ש"ח		ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח	
		ביטוח כללי			
12,025,038	(178)	-	3,609,719	8,415,497	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
7,107,526	(1,782)	-	-	7,109,308	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה (*)

(*) הוצג מחדש – ראה באור 2(ב).

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א'. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009				
רכב חובה	רכב רכוש	ענפי רכוש בלתי מבוקר אלפי ש"ח	ענפי חבויות אחרים (*)	סה"כ
485,322	692,313	422,001	184,942	1,784,578
15,205	164,653	231,562	71,235	482,655
470,117	527,660	190,439	113,707	1,301,923
(39,558)	24,389	2,020	10,166	(2,983)
430,559	552,049	192,459	123,873	1,298,940
132,574	32,399	12,646	46,041	223,660
-	18,497	58,287	10,035	86,819
563,133	602,945	263,392	179,949	1,609,419
478,248	448,518	198,084	137,649	1,262,499
(19,338)	(80,171)	(106,662)	(37,867)	(244,038)
458,910	368,347	91,422	99,782	1,018,461
44,938	165,382	113,943	42,699	366,962
18,461	18,902	12,613	6,167	56,143
1,704	1,705	-	-	3,409
1,125	1,188	1,697	228	4,238
525,138	555,524	219,675	148,876	1,449,213
37,995	47,421	43,717	31,073	160,206
2,155,004	581,902	380,124	883,413	4,000,443

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 84% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א'. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) בלתי מבוקר אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
1,679,511	187,231	410,205	655,475	426,600	פרמיות ברוטו
320,737	59,321	194,755	53,762	12,899	פרמיות ביטוח משנה
1,358,774	127,910	215,450	601,713	413,701	פרמיות בשייר
(66,903)	(12,107)	(909)	(35,938)	(17,949)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,291,871	115,803	214,541	565,775	395,752	פרמיות שהורווחו בשייר
150,874	33,781	11,293	23,810	81,990	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
45,092	1,195	43,949	(52)	-	הכנסות מעמלות
1,487,837	150,779	269,783	589,533	477,742	סך כל ההכנסות
1,238,613	127,680	226,883	455,978	428,072	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(207,054)	(55,719)	(99,796)	(44,583)	(6,956)	
1,031,559	71,961	127,087	411,395	421,116	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
346,780	39,595	116,737	149,141	41,307	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
40,651	4,768	8,200	12,316	15,367	הוצאות הנהלה וכלליות
3,958	-	-	-	3,958	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
2,038	19	1,170	532	317	הוצאות מימון
1,424,986	116,343	253,194	573,384	482,065	סך כל ההוצאות
62,851	34,436	16,589	16,149	(4,323)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
3,592,006	790,809	359,691	541,886	1,899,620	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 30 בספטמבר, 2008 (בלתי מבוקר)

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 75% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א'. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009					
ענפי	ענפי רכוש	ענפי רכוש	רכב רכוש	רכב חובה	
חבויות	באתרי מבוקר	באתרי מבוקר			
אחרים (*)	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח			
סה"כ					
540,372	125,461	125,461	205,900	155,765	פרמיות ברוטו
137,445	63,986	63,986	44,753	5,578	פרמיות ביטוח משנה
402,927	61,475	61,475	161,147	150,187	פרמיות בשייר
22,943	1,282	1,282	16,098	(2,801)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
425,870	62,757	62,757	177,245	147,386	פרמיות שהורווחו בשייר
59,208	3,890	3,890	9,167	34,550	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
28,537	16,835	16,835	8,622	-	הכנסות מעמלות
513,615	83,482	83,482	195,034	181,936	סך כל ההכנסות
451,984	57,949	57,949	145,927	184,135	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(99,470)	(31,462)	(31,462)	(29,176)	(13,974)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
352,514	26,487	26,487	116,751	170,161	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
124,308	38,588	38,588	56,422	15,356	הוצאות הנהלה וכלליות
17,769	4,263	4,263	5,766	5,797	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
1,135	-	-	567	568	הוצאות מימון
1,458	521	521	504	308	סך כל ההוצאות
497,184	69,859	69,859	180,010	192,190	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
16,431	13,623	13,623	15,024	(10,254)	

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 79% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א'. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008					
סה"כ	ענפי חבויות (אחרים *)	ענפי רכוש (ואחרים *) בלתי מבוקר אלפי ש"ח	רכב רכוש	רכב חובה	
529,185	56,351	128,212	204,008	140,614	פרמיות ברוטו
96,747	16,491	62,108	13,438	4,710	פרמיות ביטוח משנה
432,438	39,860	66,104	190,570	135,904	פרמיות בשייר
(6,710)	(2,461)	1,705	(3,908)	(2,046)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
425,728	37,399	67,809	186,662	133,858	פרמיות שהורווחו בשייר
32,559	6,915	3,078	5,693	16,873	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
16,943	1,836	14,571	536	-	הכנסות מעמלות
475,230	46,150	85,458	192,891	150,731	סך כל ההכנסות
394,825	29,980	64,251	148,040	152,554	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(55,012)	(6,455)	(30,670)	(13,043)	(4,844)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
339,813	23,525	33,581	134,997	147,710	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
118,406	12,270	39,641	51,901	14,594	הוצאות הנהלה וכלליות
6,678	1,988	1,727	(1,023)	3,986	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
1,320	-	-	-	1,320	הוצאות מימון
474	(5)	478	90	(89)	סך כל ההוצאות
466,691	37,778	75,427	185,965	167,521	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
8,539	8,372	10,031	6,926	(16,790)	

(* ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 75% מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 86% מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

א'. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח כללי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008					
סה"כ	ענפי חבויות אחרים (*)	ענפי רכוש ואחרים (*)	רכב רכוש מבוקר	רכב חובה	
אלפי ש"ח					
2,157,323	243,834	519,217	836,971	557,301	פרמיות ברוטו
403,899	79,122	244,801	62,187	17,789	פרמיות ביטוח משנה
1,753,424	164,712	274,416	774,784	539,512	פרמיות בשייר
(43,675)	(7,761)	3,190	(27,203)	(11,901)	שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר
1,709,749	156,951	277,606	747,581	527,611	פרמיות שהורווחו בשייר
118,011	28,096	8,572	18,682	62,661	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
59,170	2,459	53,888	2,823	-	הכנסות מעמלות
1,886,930	187,506	340,066	769,086	590,272	סך כל ההכנסות
1,644,623	171,556	301,126	605,606	566,335	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
(253,785)	(51,563)	(130,026)	(59,501)	(12,695)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח בשייר
1,390,838	119,993	171,100	546,105	553,640	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
474,309	55,946	153,854	203,236	61,273	הוצאות הנהלה וכלליות
61,882	14,022	10,580	16,931	20,349	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
4,613	-	-	2,306	2,307	הוצאות מימון
2,744	9	1,732	794	209	סך כל ההוצאות
1,934,386	189,970	337,266	769,372	637,778	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה
(47,456)	(2,464)	2,800	(286)	(47,506)	התחייבויות בגין חוזי ביטוח, ברוטו ליום 31 בדצמבר, 2008 (מבוקר)
3,609,719	808,994	346,055	526,999	1,927,671	

(*) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח אבדן רכוש, בתי עסק ודירות אשר הפעילות בגינם מהווה 77 מסך הפרמיות בענפים אלו.

ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח מעבידים, צד ג' ואחריות מקצועית אשר הפעילות בגינם מהווה 86 מסך הפרמיות בענפים אלו.

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	1,337,823	1,337,823	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	152,936	152,936	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	1,184,887	1,184,887	פרמיות שהורווחו בשייר
318,196	41,673	2,687,611	3,047,480	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
45,623	177,919	51,612	275,154	הכנסות מדמי ניהול
-	203	34,807	35,010	הכנסות מעמלות
363,819	219,795	3,958,917	4,542,531	סך כל ההכנסות
290,539	-	3,521,241	3,811,780	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(116,219)	(116,219)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
290,539	-	3,405,022	3,695,561	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
11,936	30,611	241,365	283,912	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
19,040	93,370	135,759	248,169	הוצאות הנהלה וכלליות
5,033	7,350	-	12,383	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
1,422	-	4,549	5,971	הוצאות מימון
327,970	131,331	3,786,695	4,245,996	סך כל ההוצאות
35,849	88,464	172,222	296,535	רווח לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-9 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	1,331,799	1,331,799	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	144,890	144,890	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	1,186,909	1,186,909	פרמיות שהורווחו בשייר
265,071	2,260	(697,241)	(429,910)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
36,505	170,397	49,157	256,059	הכנסות מדמי ניהול
-	416	42,407	42,823	הכנסות מעמלות
301,576	173,073	581,232	1,055,881	סך כל ההכנסות
277,081	-	447,081	724,162	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(206,347)	(206,347)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
277,081	-	240,734	517,815	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
9,023	30,988	234,612	274,623	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
11,128	79,137	116,588	206,853	הוצאות הנהלה וכלליות
4,595	7,350	-	11,945	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
2,605	-	7,161	9,766	הוצאות מימון
304,432	117,475	599,095	1,021,002	סך כל ההוצאות
(2,856)	55,598	(17,863)	34,879	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	453,199	453,199	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	43,628	43,628	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	409,571	409,571	פרמיות שהורווחו בשייר
139,910	15,097	771,692	926,699	רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
16,454	62,071	18,908	97,433	הכנסות מדמי ניהול
-	70	13,550	13,620	הכנסות מעמלות
156,364	77,238	1,213,721	1,447,323	סך כל ההכנסות
141,794	-	1,092,548	1,234,342	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(26,145)	(26,145)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
141,794	-	1,066,403	1,208,197	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
4,299	9,100	83,681	97,080	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
8,176	31,784	46,527	86,487	הוצאות הנהלה וכלליות
1,695	2,450	-	4,145	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
361	-	2,505	2,866	הוצאות מימון
156,325	43,334	1,199,116	1,398,775	סך כל ההוצאות
39	33,904	14,605	48,548	רווח לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

ל-3 החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2008				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
בלתי מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	448,563	448,563	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	49,542	49,542	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	399,021	399,021	פרמיות שהורווחו בשייר
111,877	(6,256)	(585,487)	(479,866)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
13,652	61,358	16,982	91,992	הכנסות מדמי ניהול
-	337	16,770	17,107	הכנסות מעמלות
125,529	55,439	(152,714)	28,254	סך כל ההכנסות
127,713	-	(85,739)	41,974	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(151,207)	(151,207)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
127,713	-	(236,946)	(109,233)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
3,397	11,264	69,413	84,074	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
3,380	28,350	32,822	64,552	הוצאות הנהלה וכלליות
1,593	2,450	-	4,043	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
1,118	-	2,864	3,982	הוצאות מימון
137,201	42,064	(131,847)	47,418	סך כל ההוצאות
(11,672)	13,375	(20,867)	(19,164)	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

באור 3: - מגזרי פעילות (המשך)

ב. נתונים נוספים לגבי מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2008				
גמל	פנסיה	ביטוח חיים	סה"כ	
מבוקר				
אלפי ש"ח				
-	-	1,783,022	1,783,022	פרמיות שהורווחו ברוטו
-	-	199,285	199,285	פרמיות שהורווחו על-ידי מבטחי משנה
-	-	1,583,737	1,583,737	פרמיות שהורווחו בשייר
262,767	4,285	(1,743,826)	(1,476,774)	רווחים (הפסדים) מהשקעות, נטו והכנסות מימון
49,442	226,562	63,474	339,478	הכנסות מדמי ניהול
-	36	61,573	61,609	הכנסות מעמלות
312,209	230,883	(35,042)	508,050	סך כל ההכנסות
304,574	-	(283,965)	20,609	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה ברוטו
-	-	(192,439)	(192,439)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
304,574	-	(476,404)	(171,830)	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
12,669	39,184	304,904	356,757	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
16,622	106,009	159,294	281,925	הוצאות הנהלה וכלליות
6,364	9,800	-	16,164	הפחתת נכסים בלתי מוחשיים
3,114	-	7,198	10,312	הוצאות מימון
343,343	154,993	(5,008)	493,328	סך כל ההוצאות
(31,134)	75,890	(30,034)	14,722	רווח (הפסד) לפני מסים על ההכנסה

באור 4: - הון עצמי ודרישות הון

ניהול ודרישות הון

1. מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת הקבוצה להמשיך את פעילותה על מנת שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן - מנורה ביטוח) ושומרה חברה לביטוח בע"מ (להלן - שומרה ביטוח) כפופות לדרישות הון הנקבעות על-ידי המפקח על הביטוח (להלן - המפקח).
  - א. מנורה מבטחים פנסיה בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה), מנורה מבטחים גמל בע"מ ומנורה מבטחים והסתדרות המהנדסים ניהול קופות גמל בע"מ (להלן - מנורה מהנדסים), מחויבות לעמוד בתנאים של הון עצמי מינימלי על-פי תקנות מס הכנסה (כללים לאישור לניהול קופות גמל), תשכ"ד-1964.
  - ב. מנורה מבטחים קרנות נאמנות בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995.
  - ג. מנורה מבטחים ניהול תיקי השקעות בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות (הון עצמי וביטוח), התש"ס-2000.
  - ד. מנורה מבטחים חיתום וניהול בע"מ מחויבת לעמוד בתקנות ניירות ערך (חיתום), (תיקון), התשס"ז-2007.
2. להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של מנורה ביטוח ושל שומרה ביטוח בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), (תיקון), התשס"ד-2004 (להלן - תקנות ההון) והנחיות המפקח.

מנורה ביטוח	
ליום	ליום
31 בדצמבר 2008 (*)	30 בספטמבר 2009
מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח	

הון עצמי מינימלי:	
1,815,151	2,140,323
הסכום הנדרש על-פי תקנות ההון והנחיות המפקח (א) (ג)	
הסכום הקיים על-פי תקנות ההון והנחיות המפקח:	
1,262,223	1,720,952
631,112	704,676
1,893,335	2,425,628
78,184	285,305
עודף (ב)	

הון ראשוני:	
80,191	83,089
1,262,223	1,720,952
1,182,032	1,637,863
הסכום המינימלי הנדרש על-פי התקנות	
הסכום המחושב על-פי התקנות	
עודף	

(א) הסכום הנדרש כולל, בין היתר, דרישות הון בגין:	
568,918	568,414
146,677	150,782
130,584	82,973
702,421	701,160
-	356,721
1,548,600	1,860,050
הוצאות רכישה נדחות בביטוח חיים וביטוח מפני מחלות ואשפוז	
בגין סיכונים יוצאים מן הכלל בביטוח חיים	
נכסים בלתי מוכרים כהגדרתם בתקנות ההון (בעיקר הלוואות ומקדמות לסוכנים)	
השקעה בחברות מאוחדות	
תוספת הון מיוחדת (ג)	

(ב) מלבד הדרישות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברות ביטוח כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות ההשקעה.

(ג) הסכום הנדרש כולל תוספת הון מנהלית שהוטלה על מנורה ביטוח כחלק מהיתר השליטה של הקבוצה שנתן המפקח ביום 16 בדצמבר, 2007. ראה גם סעיף 8 להלן.
 (* הוצג מחדש - ראה באור 2(ב)).

באור 4: - הון עצמי ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

2. (המשך)

שומרה ביטוח	
ליום	ליום
31 בדצמבר	30 בספטמבר
2008	2009
מבוקר	בלתי מבוקר
אלפי ש"ח	

הון עצמי מינימלי:

88,236	104,709
--------	---------

הסכום הנדרש על-פי תקנות ההון והנחיות המפקח

הסכום הקיים על-פי תקנות ההון והנחיות המפקח:

42,430	119,077
21,215	34,070

הון ראשוני

הון משני

63,645	153,147
--------	---------

פעולות לאחר תאריך המאזן:

הקצאת הון מניות למנורה ביטוח

הנפקת שטר הון למנורה ביטוח

תוספת בגין שטרי הון שהוכרו בעקבות הקצאת מניות

16,000	-
10,000	-
2,000	-

91,645	153,147
--------	---------

3,409	48,438
-------	--------

עודף

הון ראשוני:

הסכום המינימלי הנדרש על-פי התקנות

הסכום המחושב על-פי התקנות

53,444	55,394
42,430	119,077

(11,014)	63,683
----------	--------

הקצאת הון מניות למנורה ביטוח

16,000	-
--------	---

4,986	63,683
-------	--------

עודף

סכום ההשקעות שיש חובה להעמידם כנגד עודפי הון בהתאם להוראות המפקח

2,536	5,033
-------	-------

3. בחודש יוני 2008 פורסם חוזר בדבר אופן יישום כללי המדידה וההצגה לפי ה-IFRS לצורך חישוב ההון הנדרש וההון המוכר של חברות ביטוח, החל מהדוחות הכספיים בגין הרבעון השני לשנת 2008. מטרת החוזר הייתה לקבוע הוראות לעניין אופן יישום תקנות ההון לגבי השקעות בחברות מוחזקות (לרבות חברות ביטוח וחברות מנהלות שבשליטת חברת הביטוח). על-פי החוזר, דרישות ההון לפי תקנות ההון יוסיפו להיות מבוססות על דוחות סולו. לצורך חישוב ההון המוכר לפי תקנות ההון, ההשקעה של חברת ביטוח בחברת ביטוח או בחברה מנהלת נשלטת וכן בחברות מוחזקות אחרות תחושב על בסיס אקוויטי בשרשור מלא.

באור 4 - הון עצמי ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

4. בחודש נובמבר 2009 פורסם תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח) (תיקון), התשס"ט - 2009 (להלן - התיקון).

במסגרת התיקון נוספו, לדרישות ההון הקיימות, דרישות הון בגין קטגוריות אלו:

- א. תוכניות מבטיחות תשואה בביטוח חיים שאין כנגדן או כנגד חלקן אגרות חוב מיועדות.
- ב. סיכונים תפעוליים.
- ג. סיכוני אשראי, כשיעור מהנכסים, לפי מידת הסיכון המאפיינת את הנכסים השונים.
- ד. סיכוני קטסטרופה בביטוח כללי.
- ה. בגין ערבויות.
- ו. בגין החזקת המבטח בחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה.

כמו כן, ניתנו ההקלות הבאות:

- א. הקלה באופן חישוב ההון בשל הוצאות לפיתוח מערכות מידע, בכפוף לאישור המפקח.
- ב. ניכוי עתודה למס שנוצרה בגין נכסים לא מוכרים אשר מוחזקים בניגוד לתקנות השקעה או בניגוד להוראות המפקח.
- ג. נקבע כי המפקח יהיה רשאי להתיר, בכפוף לתנאים עליהם יורה, הפחתה של דרישת ההון, בגובה של 35% מההפרש המקורי, בשל רכישת קרנות פנסיה, פעילות קופות גמל או חברה מנהלת של קופות גמל, למבטח אשר הגרעון בהונו העצמי נובע מדרישת הון בגובה סכום זה בלבד.

במסגרת התיקון נמחקה הגדרה של הון בסיסי, שונו הגדרות הון ראשוני והון משני ונוספה הגדרה של הון שלישוני. הגדרות הון משני והון שלישוני הוכפפו לתנאים ולשיעורים עליהם יורה המפקח.

בעניין זה פרסם המפקח הוראת שעה, לפיה בתקופה שמיום תחילתו של התיקון ועד למועד עליו יודיע המפקח לא יהיה שינוי בהגדרות, במבנה ובאופן חישוב ההון הקיים.

בהתאם לתיקון, מבטח יהיה חייב להגדיל, עד למועד פרסום הדוח הכספי, את הונו העצמי בגין ההפרש שבין הון הנדרש לפי התקנות, לפני התיקון ולאחריו (להלן - ההפרש). ההפרש יחושב לכל מועד של הדוח הכספי. הגדלת ההון העצמי תעשה במועדים ובשיעורים המפורטים להלן:

- עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר, 2009 לפחות 30% מההפרש.
- עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 30 ביוני, 2010 לפחות 45% מההפרש.
- עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 31 בדצמבר, 2010 לפחות 60% מההפרש.
- עד למועד פרסום הדוח הכספי ליום 30 ביוני, 2011 לפחות 75% ההפרש.
- עד ליום 31 בדצמבר, 2011 יושלם מלוא ההפרש.

לעניין השלכת טיוטת התקנות על ההון הנדרש ממנורה ביטוח ומשומרה ביטוח, ראה סעיף 6 להלן.

בהמשך לכך, ובהתאם לכוונת הפיקוח לאמץ בעתיד את הדירקטיבה של האיחוד האירופי בדבר הבטחת כושר פירעון של מבטחים Solvency II, פורסמה בנובמבר 2009 טיוטת חוזר גופים מוסדיים - הרכב הון עצמי מוכר של מבטח. הטיוטה קובעת כללים למבנה הון עצמי מוכר של מבטח, וכן מסגרת עקרונות להכרה ברכיבי הון שונים ולסיווגם לרובדי ההון השונים. החברה לומדת את הוראות הטיוטה ואינה יכולה להעריך בשלב זה את השלכותיה, בין היתר, בגלל חוסר בהירות ביחס להשלכות הטיוטה על ההון הראשוני והמשני הקיים בחברה. בין חברות הביטוח והפיקוח צפויים להתקיים דיונים בנושא.

באור 4: - הון עצמי ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

5. בחודש יוני 2009 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת), התשס"ט – 2009 וכן טיוטת חוזר בדבר דרישות ההון מחברות מנהלות (להלן – ההוראות). בהתאם להוראות מוצע להרחיב את דרישות ההון מחברות מנהלות. דרישות ההון החדשות תכלולנה דרישות הון בהתאם להיקף הנכסים המנוהלים אך לא פחות מהון עצמי התחלתי בסך 10 מליון ש"ח. כמו כן נקבעו דרישות הון בגין נכסים בלתי מוחשיים לרבות בגין הוצאות רכישה נדחות. בהתאם להוראות, חברה מנהלת שקיבלה רישיון לפני יום פרסום חוזר זה והונה העצמי ביום הפרסום קטן מההון העצמי המינימלי הנדרש כאמור, תגדיל את הונה העצמי לכל הפחות במחצית מהסכום הנדרש עד ליום 31 במרס, 2010 ואת יתרת הסכום עד ליום 31 בדצמבר, 2010. לעניין השלכת טיוטת ההוראות על ההון העצמי הנדרש ממבטחים פנסיה ועל מנורה ביטוח, ראה סעיף 6 להלן. למועד הדוחות הכספיים טרם הושלמו הליכי כניסת ההוראות לתוקף.

6. על פי אומדן ראשוני שביצעו החברות המאוחדות מנורה ביטוח, שומרה ביטוח, מבטחים פנסיה, מבטחים גמל ומנורה מהנדסים בהתייחס לאמור בסעיפים 4 ו-5 לעיל, אזי נכון לתאריך הדוח:

דרישת ההון במנורה ביטוח תגדל ב- 673 מיליוני ש"ח לעומת ההון הנדרש (ללא תוספת הון מינהלית) ערב תיקון התקנות. בהתחשב בהון הקיים, נדרשת מנורה ביטוח להגדיל את הונה העצמי בסך של 32 מיליוני ש"ח.

דרישת ההון בשומרה ביטוח תגדל ב- 74 מיליוני ש"ח לעומת ההון הנדרש ערב תיקון התקנות. בהתחשב בהון הקיים, נדרשת שומרה ביטוח להגדיל את הונה העצמי בסך של 25 מיליוני ש"ח.

דרישת ההון במבטחים פנסיה תגדל ב- 48 מיליוני ש"ח לעומת ההון הנדרש ערב תיקון התקנות. בהתחשב בהון הקיים של מבטחים פנסיה, היא לא תידרש להשלמת הון.

דרישת ההון במבטחים גמל תגדל ב- 26 מיליוני ש"ח לעומת ההון הנדרש ערב תיקון התקנות. בהתחשב בהון הקיים, נדרשת מבטחים גמל להגדיל את הונה העצמי בסך של 4 מיליוני ש"ח, במידה ומיישמים את חלופת הפקדת הכספים אצל נאמן.

דרישת ההון במנורה מהנדסים תגדל ב- 9 מיליוני ש"ח לעומת ההון הנדרש ערב תיקון התקנות. בהתחשב בהון הקיים, נדרשת מנורה מהנדסים להגדיל את הונה העצמי בסך של 9 מיליוני ש"ח.

7. ביום 25 בינואר, 2009 פרסם המפקח מכתב בדבר הקלה בהון הנדרש מחברות ביטוח לעניין שיעור ההון המשני ולעניין חריגה פאסיבית כדלקמן:

בגין כל גידול בהון הראשוני שנוצר כתוצאה מהזרמת כספים לחברת הביטוח על ידי בעלי השליטה בה החל מיום 1 בדצמבר, 2008 ועד ליום 30 ביוני, 2009 (להלן – ההגדלה) תהיה חברת הביטוח רשאית לכלול במסגרת ההון העצמי המוכר הון משני בשיעור של 75% מסך ההגדלה, ולא בשיעור של 50% כפי שנקבע בתקנות ההון, וזאת עד לתקרה של 60% מסך ההון הראשוני. הגדלת שיעור ההון המשני כאמור לעיל תופחת בקו ישר החל מיום 30 ביוני, 2009 ועד ליום 30 ביוני, 2010.

נכס המוחזק בניגוד לתקנות ההשקעה (נכס לא מוכר), לא ייחשב ככזה, וזאת בכפוף לכך שהחריגה מהמגבלות והתנאים נוצרה לאחר יום 1 באוקטובר, 2008, ועקב שינוי בשווי השוק של נכסי ההשקעה, או עקב קיטון בסך הערך הנקוב של נייר ערך סחיר, או עקב ירידת דירוג נייר ערך או דירוג מבטח משנה, או עקב שינוי בהתחייבויות המבטח או עקב שינוי בהון העצמי של המבטח, אך בכל מקרה לא בשל השקעה חדשה בנכס השקעה בכפוף לאישור מראש של המפקח.

8. היתר שליטה לבעלי השליטה בגופים המוסדיים:

בהיתר שנתן המפקח לבעל השליטה במנורה ביטוח ובחברות המאוחדות, אשר נכנס לתוקף ביום 16 בדצמבר, 2007 (להלן - היתר השליטה), התחייבה החברה, בהיותה בעלת השליטה, במישרין או בעקיפין, במנורה ביטוח, במבטחים פנסיה, בשומרה ביטוח (להלן - הגופים המוסדיים), להשלים בכל עת את ההון העצמי של הגופים המוסדיים עד לסכום הקבוע בתקנות הפיקוח או כל תקנה או דין אחר שיבואו במקומו.

באור 4: - הון עצמי ודרישות הון (המשך)

ניהול ודרישות הון (המשך)

8. (המשך)

תקרת ההתחייבות כאמור לעיל, לא תעלה על הנמוך מבין 50% מההון הנדרש או- 846 מיליוני ש"ח לעניין מנורה ביטוח, ועל הנמוך מבין 50% מההון הנדרש או- 32 מיליוני ש"ח לעניין שומרה ביטוח (הסכומים צמודים למדד שפורסם בחודש יולי 2007).

ההתחייבות תמומש רק כאשר ההון העצמי של הגופים המוסדיים יהיה שלילי, ובגובה סכום ההון השלילי, ובלבד שסכום ההשלמה לא יעלה על תקרת ההתחייבות כאמור. התחייבות זו היא בלתי הדירה, ותהיה תקפה כל עוד החברה שולטת במישרין או בעקיפין בגופים המוסדיים בכפוף לאמור להלן.

ההתחייבות כאמור לעיל, תפוג מאליה במועד המוקדם בו יתקיימו אחד משני התנאים המפורטים להלן:

1. להונה העצמי של מנורה ביטוח יוזרמו 300 מיליוני ש"ח נוספים ממקורות חיצוניים ובנוסף, לא יפחת ההון העצמי הקיים במנורה ביטוח מ-120% מההון העצמי הנדרש ממנורה ביטוח לפי תקנות ההון (להלן - תוספת הון מנהלית).

2. מנורה ביטוח ושומרה ביטוח יעמידו את מלוא ההון העצמי הנדרש לפי טיטת תקנות ההון החדשות כפי שיאושרו (ראה סעיף 4 לעיל).

ביום 1 ביוני, 2008 פגה ההתחייבות, וזאת לאחר שהתקיים התנאי בסעיף 1 לעיל. מנורה ביטוח נדרשת להמשיך ולעמוד בתנאי לפיו לא יפחת ההון העצמי הקיים במנורה ביטוח מ-120% מההון העצמי הנדרש ממנה לפי תקנות ההון, וזאת עד למועד כניסתן לתוקף של תקנות ההון החדשות ועמידת מנורה ביטוח בהוראות התקנות כאמור.

לאור ההפסדים שנגרמו למנורה ביטוח במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2008 (בעיקר בשל המשבר בשוק ההון), ולאור העובדה שמנורה ביטוח לא עמדה בדרישה לתוספת ההון המנהלית כאמור, פנתה מנורה ביטוח למפקח בהתאם לתנאי היתר השליטה בבקשה להסיר את הדרישה האמורה על רקע המשבר. בהמשך לאמור הודיעה מנורה ביטוח למפקח כי בכוונתה לפנות לחברה בבקשה לשקול הפקדה מחדש של כתב ההתחייבות הנ"ל אשר יבטל את דרישת תוספת ההון המנהלית. בחודש מרס 2009, אישר דירקטוריון החברה את מתן כתב התחייבות האמור וכתוצאה מכך בוטלה דרישת תוספת ההון המנהלית. כתב ההתחייבות החדש ניתן בהתאם ובכפוף לתנאי היתר השליטה ובפרט לענין התנאים אשר בהתקיימם יפוג מאליו תוקף כתב ההתחייבות החדש כמפורט לעיל. לדוח הכספי ליום 31 במרס, 2009 עמדה מנורה ביטוח בתנאי כתב ההתחייבות לרבות בתוספת ההון המנהלית (ראה סעיף ג2), ולפיכך פג תוקף כתב ההתחייבות. נכון למועד הדוח, תוספת ההון המינהלית נותרה בעינה עד לכניסת תיקון תקנות ההון לתוקף, ראה סעיף 4 לעיל.

9. ביום 30 במרס, 2009 פרסם המפקח חוזר לפיו החל מהדוחות הכספיים לשנת 2008 ועד ליום 30 בדצמבר, 2010, חברת ביטוח וחברה מנהלת לא תחלק דיבידנד אלא באישורו המוקדם של המפקח. על פי החוזר, ככלל לא תאושר חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 25% מהרווח המותר לחלוקה. ביום 10 במאי, 2009 קיבלה מבטחים פנסיה אישור מהמפקח לחלק עד 150 מיליוני ש"ח דיבידנד למנורה ביטוח. טרם התקבלה החלטה בדירקטוריון מבטחים פנסיה על חלוקת הדיבידנד.

באור 5: - התחייבויות תלויות

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות

התובענות הייצוגיות והבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות בסעיפים 1-21, 23 ו-24 להלן, אשר בהן, להערכת הנהלת מנורה ביטוח וכן הנהלת שומרה (לעניין תובענות 8, 12, 13, 15, 19 ו-24) המתבססת בין היתר, על חוות דעת משפטיות שקיבלו, יותר סביר ("More likely than not") כי טענות ההגנה של מנורה ביטוח ושומרה תתקבלנה והבקשות לאישור התובענות כייצוגיות תדחנה, לא נכללה הפרשה בדוחות הכספיים. בבקשות לאישור תובענות כייצוגיות בהן, ביחס לתביעה, כולה או חלקה, יותר סביר כי טענות ההגנה של מנורה ביטוח ידחו, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי מנורה ביטוח ו/או שומרה.

להערכת הנהלת מנורה ביטוח, המתבססת בין היתר על חוות דעת משפטיות שקיבלה, במקום בו נדרשו הפרשות, נכללו בדוחות הכספיים הפרשות נאותות לכיסוי החשיפה המוערכת על-ידי מנורה ביטוח ושומרה. הפרשות שכללה מנורה ביטוח ושומרה הינן בסכומים לא מהותיים.

בבקשה לאישור תובענה כייצוגית המפורטת בסעיף 22 להלן, אשר הוגשה לאחרונה, לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ולפיכך לא נכללה בדוחות הכספיים הפרשה בגין תובענה זו.

להלן פירוט הבקשות בגין תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות:

1. ביום 21 בספטמבר, 2004 הוגשה כנגד מנורה ביטוח וסוכנות ביטוח הפועלת עימה תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק הפיקוח. לטענת התובע הטענה מנורה ביטוח, כמו גם סוכנות הביטוח, את מבוטחיה בביטוח כלי שייט, בכך שהנפיקה פוליסות לביטוח כלי שייט בלא שהיה בידיה רישיון מבטח בענף זה. במסגרת התביעה, מבקש התובע להשיב את הפרמיות ששולמו למנורה ביטוח על ידו ועל-ידי מבוטחים אחרים כאמור, במהלך שבע השנים שקדמו להגשת כתב התביעה. סכום התביעה האישית של התובע עומד על סך של 330 דולר. סכום התובענה הייצוגית לא כומת על-ידי התובע, והוא מבקש לכמתו לאחר קבלת פרטים ממנורה ביטוח.

ביום 23 בינואר, 2009, ניתנה החלטה הדוחה את בקשת האישור ככל שהיא מתייחסת לעילת ההטעיה בנזיקין ועילת הפרת חובה חקוקה אך מאשרת את התובענה כייצוגית ככל שהיא מתייחסת לעילת עשיית עושר ולא במשפט, כאשר הסעד הנתבע הוא השבה או פיצוי עד לגובה הפרמיה ששולמה עבור כל אחת מן הפוליסות בתקופה הרלבנטית בה לא היה בידי מנורה ביטוח היתר בענף בכפוף להפחתות בהתאם לעקרונות ההשבה. מנורה ביטוח הגישה כתב הגנה ובקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית. במקביל הגישה מנורה ביטוח לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור ולבית המשפט המחוזי בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה. בהמשך לקדם משפט שהתקיים בתיק, הגישו הצדדים בחודש יולי 2009 בקשה לאישור הסכם פשרה עליו חתמו ושעיקריו הם: מתן פיצוי לכל מי שנמנה על הקבוצה הייצוגית בסך של 42.5 ש"ח בגין כל פוליסה לביטוח כלי שייט שנרכשה בתקופה הרלבנטית לתובענה. הסכם הפשרה מותנה בתנאי מתלה והוא אישורו הבלתי מותנה של ההסכם על כל מרכיביו על ידי בית המשפט בפסק דין חלוט. בהתאם, פרסמה מנורה ביטוח ביום 29 ביולי, 2009 הודעה מתאימה בעיתונות. ביום 1 בנובמבר, 2009 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי אינו מוצא לנכון להביע עמדתו ביחס להסכם הפשרה המתוקן ומותיר ההחלטה בעניין אישור הסכם הפשרה לשיקול דעתו של בית המשפט.

2. ביום 19 בדצמבר, 2004 הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה כנגד מנורה ביטוח ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). עניינה של התביעה הינה טענה של הטעיה צרכנית במכירת הרחבות לפוליסת דירה ללא בקשת המבוטח ו/או הסכמתו.

הסעד העיקרי המבוקש בתובענה הינו להשיב לתובעים את דמי הביטוח שנגבו בגין ההרחבות כאמור במהלך שבע השנים שקדמו למועד הגשת התובענה. מנורה ביטוח הגישה תשובה לבקשה. התובע הגיש בקשה לתיקון הבקשה והתביעה. בקשה זו לתיקון התביעה והבקשה התקבלו ועל כך הגישה מנורה ביטוח ערעור שנדחה. בהתאם, הגיש התובע בקשה מתוקנת ומנורה ביטוח הגישה את תגובתה לבקשה המתוקנת. ביום 19 במאי, 2008 התקיים דיון והצדדים הגישו סיכומיהם בכתב.

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

3. ביום 21 בנובמבר, 2005 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - בקשת האישור). עניינה של התובענה הוא בפרשנות נספח לפוליסות ביטוח חיים המתייחס לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית (להלן - נספח נכות תאונתית). הטענה המרכזית בתובענה הינה כי מנורה ביטוח מסייגת את חבותה בכל הקשור לכיסוי ביטוחי בגין נכות תאונתית הכלול בנספח נכות תאונתית, וזאת דרך חישוב תגמולי הביטוח שלא בהתאם להוראות הנספח, ולפיכך מפרה מנורה ביטוח את חובת הגילוי הקבועה בחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו מכוחו, פעולה שהינה, לפי הטענה, גם בבחינת הטעיה לאחר קרות האירוע הביטוחי בנוגע להיקף הכיסוי הביטוחי ובניגוד להוראות החוק האמור.

הסעד המבוקש על-ידי התובע הינו תשלום הפער בין סכום הפיצוי המגיע לו לטענתו לפי פרשנותו את הפוליסה ובין סכום הפיצוי ששולם לו בפועל לפי פרשנות מנורה ביטוח את הפוליסה, וזאת לגבי כלל המבוטחים שהיו זכאים לפיצוי על-פי נספח נכות תאונתית והתשלום בוצע בשבע השנים האחרונות. סכום התביעה האישית של התובע הועמד על סך של 17,599 ש"ח, בעוד שלגבי כלל חברי הקבוצה אין בידי התובע נתונים המאפשרים עריכת אומדן של הנזק הכולל. מנורה ביטוח הגישה את תגובתה לבקשה בחודש אפריל, 2006.

התלונה בעניין העולה בתובענה שהגיש המבקש למפקח נמצאה מוצדקת, ובהחלטת סגנית המפקח מיום 17 במאי, 2006 (להלן - ההכרעה) נקבע, כי על מנורה ביטוח לחשב ממועד ההכרעה ואילך, את תגמולי הביטוח על-פי הפוליסה בדרך שנקבעה בהכרעה ולא בדרך בה נהגה מנורה ביטוח לחשב את תגמולי הביטוח. על הכרעה זו הגישה מנורה ביטוח ערעור ביום 30 באוקטובר, 2006. מנורה ביטוח הגישה בקשה לעיכוב הליכים בערעור עד להכרעת ביהמ"ש העליון בבקשת רשות הערעור כמפורט להלן. ביום 29 ביולי, 2009 עיכב ביהמ"ש המחוזי את ההליכים. המדינה הגישה בקשה להאריך המועד להגשת בקשת רשות ערעור על החלטה זו.

ביום 11 בינואר, 2009, ניתנה החלטה המאשרת את בקשת האישור בהתאם לעילות ולסעדים כמפורט בהחלטה. כן נקבע כי על מנורה ביטוח להגיש כתב הגנה ולפרסם מודעה בעיתון. מנורה ביטוח הגישה לבית המשפט המחוזי בקשה לדחית מועד בירור התובענה ובית המשפט המחוזי דחה את בקשת מנורה ביטוח ("החלטת הדחייה"). מנורה ביטוח הגישה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאישור התובענה כייצוגית ועל החלטת הדחייה. בית המשפט העליון קבע בהחלטה מיום 13 במאי, 2009 כי בשלב זה לא יוגשו כתבי הגנה ולא תפורסם מודעה בעיתון. הדיון בבקשת רשות הערעור על ההחלטה המאשרת את התובענה כייצוגית קבוע בפני הרכב.

4. ביום 3 באפריל, 2006 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תביעה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכוח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התביעה והבקשה בגבייה, לפי הנטען, של תשלומים בלתי חוקיים, לכאורה, אשר גבתה מנורה ביטוח מציבור מבוטחיה שהתקשרו עימה בפוליסת ביטוח בריאות או פוליסת ביטוח חיים. לטענת התובעים, מנורה ביטוח עושה לעצמה מנהג בעת התקשרותה עם מבוטחיה בפוליסה חדשה וכן בעת ביצוע שינויים ו/או הרחבות בפוליסה קיימת, לחייב את המבוטחים, ובכללם התובעים, בפרמיה למן ה-1 בחודש בו התקשרו עם מנורה ביטוח או הרחיבו את הכיסוי הביטוחי (לפי העניין) וזאת גם באותם מקרים בהם ההתקשרות בוצעה לאחר ה-1 בחודש ולעתים אף בסוף החודש. לטענת התובעים אין חולק כי בגין כל התקופה שמה-1 בחודש הרלבנטי ועד למועד בו התקשר המבוטח עם מנורה ביטוח, לא ניתן הכיסוי הביטוחי נשוא הפוליסה החדשה או ההרחבה.

לטענת התובעים, במעשיה הנטענים, הטעתה מנורה ביטוח את ציבור לקוחותיה תוך הפרת חובת תום הלב כלפיהם וכי הם והקבוצה אותה הם מבקשים לייצג זכאים להשבה של החלק העודף של הפרמיה שנגבתה מהם שלא כדין. הנזק האישי של התובעים הועמד על ידם על סך של 389 ש"ח. הצדדים ניהלו מגעים לסיום המחלוקת ביניהם בדרך של פשרה. ביום 16 באוקטובר, 2007 חתמו הצדדים על הסכם פשרה אשר הוגש לבית המשפט בצירוף בקשה לאישורו.

ביום 28 בנובמבר, 2007 התקיים דיון מקדמי, במסגרתו הורה בית המשפט לצדדים למסור לו שמות של מומחים מוצעים בלתי תלויים. ביום 12 בדצמבר, 2007 מינה בית המשפט מומחה אשר בחן את סבירותו של הסכם הפשרה. התיק נקבע לדיון בחודש יוני 2008. הצדדים הגישו בקשה לדחיית מועד הדיון עד להשלמת הבדיקה של המומחה. ביום 22 באוקטובר, 2008 הגישו הצדדים הסכם פשרה מתוקן ובמסגרת הדיון שהתקיים התבקש המומחה להגיש חוות דעת משלימה. לאחר הגשת חוות הדעת המשלימה הורה בית המשפט על פרסום הסכם הפשרה והעברת עותק ממנו ליועץ המשפטי לממשלה. ביום 19 במרס, 2009 הגיש היועץ המשפטי לממשלה עמדתו בתיק. בהמשך לדיון והערות בית המשפט הגישו הצדדים לאישור הסכם פשרה מתוקן נוסף.

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

5. ביום 25 באפריל, 2006 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. ענינה של התובענה בפוליסת אובדן כושר עבודה (להלן-הפוליסה) של מנורה ביטוח. לטענת התובעים, בפוליסה קבוע תנאי שעניינו "תקופת המתנה" (בת שלושה חודשים), שמשמעותו היא כי תגמולי ביטוח בגין אירוע ביטוחי בתקופת הפוליסה ישולמו רק החל מתום תקופת המתנה ובתנאי שהמבוטח עדיין חסר כושר עבודה במועד זה וכל עוד נמשך אי הכושר. לטענת התובעים, מנורה ביטוח (כמו גם חברות ביטוח נוספות הנתבעות בתובענה, להלן ביחד - הנתבעות) גובה דמי ביטוח גם בשלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הביטוח וזאת למרות שלפי תנאי הפוליסה, מבוטחים לא יהיו זכאים לקבלת תגמולי ביטוח לפי הפוליסה במידה ומקרה הביטוח יארע בשלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הביטוח בשל תקופת המתנה הנזכרת.

על בסיס האמור טוענים התובעים כי הנתבעות הטעו אותם, פעלו בחוסר תום לב, הפרו חובות שבדין, פעלו ברשלנות, הפרו חובות חקוקות ועשו עושר ולא במשפט וכי התנאי בדבר "תקופת המתנה" הינו תנאי מקפח בחוזה אחיד.

הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו, אישור התובענה הייצוגית, מתן צו המחייב את הנתבעות להפסיק ולגבות דמי ביטוח בגין תקופת שלושת החודשים האחרונים שלפני תום תקופת הפוליסה וכן חיוב הנתבעות להשיב את דמי הביטוח שגבו מחברי הקבוצה בגין התקופה האמורה. לטענת התובעים ובהתבסס על חוות דעת שצורפה לתובענה מטעמם, הנזק הכולל של הקבוצה לשנים 2004 - 1998 מוערך באופן ראשוני בסך של 47.6 מליון ש"ח לכלל הנתבעות ומתוכו (על-פי חוות הדעת) סך של 5.4 מליון ש"ח כנגד מנורה ביטוח. מנורה ביטוח הגישה תשובתה ביום 6 בנובמבר, 2006. התיק נקבע לסיכומים בכתב אשר הוגשו על-ידי הצדדים. ביום 3 בפברואר 2009, ניתן פסק דין המאשר את בקשת האישור בעילות של הטעיה, הפרת חובה חקוקה, הפרת תום לב, תנאי מקפח בחוזה אחיד ועשיית עושר ולא במשפט. כן נקבע כי על מנורה ביטוח להגיש כתב הגנה. מנורה ביטוח הגישה בקשה לדחיית מועד בירורה של התביעה הייצוגית, לדחיית מועד הגשת כתב הגנה ולדחיית מועד פרסום המודעה, וזאת עד להכרעת בית המשפט העליון בבקשת רשות ערעור שהגישה מנורה ביטוח על ההחלטה לאשר את התובענה כייצוגית. במקביל, הורה בית המשפט המחוזי על דחיית מועד בירור התובענה הייצוגית עד להכרעה בבקשת רשות הערעור הנ"ל. התובע הגיש בקשת רשות ערעור על החלטת הדחייה. ביום 24 בנובמבר, 2009, דחה בית המשפט העליון את הבקשה.

6. ביום 20 באוגוסט, 2007 הוגשה כנגד מנורה ביטוח כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. ענינה של התובענה הוא דרישה להחזר מלוא תשלומי פרמיות חודשיות ראשונות ששולמו על-ידי מבוטחים חדשים שהצטרפו לביטוח בריאות ו/או "ביטוח ניתוח" (להלן - פוליסות בריאות) של הנתבעות, בגין תקופת אכשרה בת 3 חודשים שתחילתה במועד תחילת תוקפן של פוליסות הביטוח (להלן - תקופת אכשרה). לטענת התובעים, מכיוון שעל-פי תנאי פוליסות הבריאות מקרה ביטוח שחל במהלך תקופת האכשרה לא מוכר כמקרה שלגביו חל כיסוי ביטוחי, אזי לכאורה המבוטח משלם דמי ביטוח עבור מוצר ו/או שירות שאיננו מסופק לו משך תקופת האכשרה, ומכאן שגביית דמי הביטוח בתקופה זו הינה שלא כדין. הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו החזר מלא של דמי הביטוח ששולמו על-ידי מבוטחים בפוליסות הנ"ל במהלך תקופת האכשרה והפסקת גביית דמי ביטוח בגין תקופה אכשרה בעתיד. הנזק האישי של התובע שהינו מבוטח מנורה ביטוח הועמד על סך של 280 ש"ח (משוערך ליום הגשת התביעה) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (לרבות בגין פוליסות שבוטלו בעבר) חושב והוערך על-ידי התובעים בסך של כ- 731 מליון ש"ח. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. ביום 14 בספטמבר, 2009, הגישו התובעים בקשת הסתלקות מן התובענה והבקשה לאישורה. ביום 29 באוקטובר, 2009 הורה בית המשפט על מחיקת התובענה והבקשה לאישורה כייצוגית.

7. ביום 8 באוגוסט, 2007 הוגשה כנגד מנורה ביטוח תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. ענינה של התובענה היא הפחתת תגמולי ביטוח בקרות מקרה ביטוח של אובדן גמור או אובדן גמור להלכה בביטוח רכב, וזאת, על-פי הטענה, שלא כדין ובניגוד להנחיית המפקח לפיה על מבטח לפרט בפני המבוטח בשלב הצעת הביטוח פירוט של המשתנים המיוחדים שבמחירון העשויים להשפיע על ערך הרכב לצורך חישוב תגמולי הביטוח במקרי ביטוח כאמור וזאת תוך ביצוע הטעיה, הפרת חוזה והתעשרות שלא כדין. הסעד המבוקש בתובענה הינו השבה של ההפרש בין סכום תגמולי הביטוח ללא השפעת המשתנים הנ"ל לבין סכום תגמולי הביטוח שמנורה ביטוח שילמה בפועל. הנזק האישי לתובע על-פי התובענה הועמד על סך של 4,550 ש"ח, בעוד שהנזק המצרפי לכלל חברי הקבוצה הוערך על-ידי התובע בסך של 87 מליון ש"ח. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

8. תובענה דומה לזו המפורטת בסעיף 7 לעיל, הוגשה ביום 22 ביולי, 2007, כנגד שומרה. הנזק המצרפי לכלל חברי הקבוצה הוערך על-ידי התובע בסך של 60 מיליון ש"ח. שומרה טרם הגישה תגובתה לבקשה.

9. ביום 3 בינואר, 2008, הוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר סכומים שנטען כי נגבו ביתר ושלם כדין בגין מרכיב תשלום בפוליסות המכונה "תת שנתיות". על-פי הטענה, הגביה ביתר נובעת הן מגביה בשיעור העולה על השיעור המותר, הן בשל גביית מרכיב התת שנתיות בגין חלקים או תשלומים בפוליסה שהתשלום אינו אמור לחול עליהם (כגון בגין חלק החיסכון בפוליסה או בגין תשלום המכונה "גורם פוליסה") וכן בשל גביית המרכיב האמור בפוליסות שאינן פוליסות ביטוח חיים, והכל בניגוד להנחיות המפקח. עילות התביעה העיקריות הנטענות הן: הפרת הוראות חוק הפיקוח, תקנות הפיקוח וחוזרי המפקח, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו החזר סכום התת שנתיות שנגבה שלא כדין כמתואר בתובענה, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של כל התובעים ביחד הוערך על-פי העולה מכתב התביעה בסך כולל של כ- 1,683 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת) בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של 7 השנים האחרונות) חושב והוערך על-ידי התובעים בסך של כ- 2.3 מיליארד ש"ח, מתוכם יוחס למנורה ביטוח סך נזק כולל של כ- 229 מיליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.

10. ביום 3 בינואר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמו-גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הוא בדרישה להחזר הסכומים שנטען כי נגבו ביתר ושלם כדין בגין מרכיב דמי הניהול בפוליסות ביטוח חיים מסוג "משתתף ברווחים", בניגוד לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאים בחוזי ביטוח), התשמ"ב-1981 (להלן - תקנות הפיקוח). על-פי הטענה, הגביה שלא כדין הינה בשתי דרכים: (א) גביית דמי ניהול קבועים בשיעור גבוה מהמותר (למעלה משיעור של 0.05% לחודש מהשווי המשוער של תיק ההשקעות) ו- (ב) גביית דמי ניהול משתנים מדי חודש במקום לגבות את דמי הניהול בסוף השנה. עילות התביעה הנטענות הן: הטעיה ומצג שווא, הפרת הוראות חוק הפיקוח, תקנות הפיקוח וחוזרי המפקח, חוסר תום לב ועשיית עושר ולא במשפט. הסעד המבוקש על-ידי התובעים הינו החזר סכום דמי הניהול העודפים שנגבו על-פי הטענה שלא כדין או התשוואה שהפסידו כמתואר בתובענה, וכן מתן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן כמתואר לעיל. הנזק האישי של התובע שהינו מבוטח של מנורה ביטוח הועמד על סך של 5.45 ש"ח (בגין שנת ביטוח אחת), בעוד שסכום התביעה הכולל כנגד כל הנתבעות (בגין תקופה של 7 השנים האחרונות) חושב והוערך על-ידי התובעים בסך של כ- 244 מיליון ש"ח, מתוכם יוחס למנורה ביטוח סך נזק כולל של כ- 18 מיליון ש"ח, והכל בהתבסס על הערכות והנחות שהניחו התובעים לענין זה. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.

11. ביום 18 בפברואר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, כמו גם כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן - חברות הביטוח הנוספות, וביחד - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית (להלן - הבקשה). הבקשה הוגשה מכוח חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006. עניינה של התובענה הינה הטענה לפיה הנתבעות אינן משלמות, כביכול, כחלק מתשלום תגמולי ביטוח בביטוחי רכב רכוש וביטוח רכב צד ג' למבטוחים או ניזוקים שהינם "עוסקים" לפי חוק מס ערך מוסף, את רכיב המע"מ בגין עלות תיקוני הרכב, ירידת ערך הרכב ועלות חוות דעת השמאים, אשר בעלות תשלוםם נשאו התובעים, וזאת שלא כדין, באופן בו תקבולי הביטוח שולמו, לכאורה, בחסר, מאחר ולטענת התובעים, על-פי הדין אין באפשרותם של בעלי הרכבים המסחריים לנכות באופן מלא את תקבולי המע"מ ששילמו. התובעים טוענים (כנגד חברות הביטוח הנוספות בלבד) כי הן אינן כוללות את רכיב המע"מ במסגרת חישוב ירידת ערך הרכב, על אף כי החל מחודש יולי 2005, אוסרות תקנות מס ערך מוסף, על "עוסק" לנכות את רכיב המע"מ לצורכי מס התשומות בגין רכישה או יבוא של "רכב פרטי", אפילו הרכב משמש או נועד לשמש את העוסק אך ורק לצרכי עסקו. הנזק האישי לתובע מס' 2, בגין האירוע המיוחס למנורה ביטוח, מוערך על ידו, כנזכר בתביעה, בסך של 108 ש"ח, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. התובעים אומדים את סכום התביעה כנגד כל הנתבעות, בשם כל הקבוצה אותם הם מבקשים לייצג בסך של 100 מיליון ש"ח.

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

11. (המשך)

הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה - כל אדם ו/או תאגיד, אשר לא קיבל החזר מע"מ (מלא או חלקי) מהנתבעות במסגרת קבלת תקבולי ביטוח (על תיקונים, חוות דעת שמאי וירידת ערך הרכב), אשר התקבלו במשך שבע השנים שקדמו להגשת הבקשה, ו/או כל אדם ו/או תאגיד, אשר בתחשיב הפיצוי שקיבל מהנתבעות בגין ירידת ערך הרכב לא הובא בחשבון רכיב המע"מ על ערך הרכב במועד הרלבנטי לעריכת התחשיב הנ"ל, וזאת החל מיום 10 ביולי, 2005 ואילך. התובעים מציינים, כי בשלב זה אין באפשרותם לדעת את המספר המדויק של יחיד הקבוצה המיוצגת. עילות התביעה הנתבעות הן: הטעיה והפרת חובת גילוי על-פי הוראות חוק הגנת הצרכן, הפרת חובה חקוקה לרבות חוק חוזה ביטוח, התנהגות שלא בתום לב ושלא בדרך מקובלת בניגוד לחוק החוזים (חלק כללי) ועשיית עושר ולא במשפט. הסעדים המבוקשים על-ידי התובעים הינם: מתן פסק דין עשה/הצהרתי לפיו על הנתבעות להביא בחשבון את רכיב המע"מ בכלל החישוב לירידת ערך הרכב, מתן פסק דין עשה/הצהרתי לפיו על כל אחת מהנתבעות לשלם במסגרת תקבולי הביטוח, בגין תיקון הרכב, שמאות וירידת ערך הרכב, את אותו חלק המע"מ אשר על-פי הדין לא ניתן לנכותו באמצעות מס תשומות; להורות לכל אחת מהנתבעות לשלם ליחיד הקבוצה המיוצגת (ובכללם לתובעים) את המע"מ על תקבולי הביטוח בגין תיקונים לרכב, בדיקת ודו"ח שמאי (וירידת ערך הרכב מיום 10 ביולי, 2005 ואילך), בשיעור אותו חלק המע"מ שאינו ניתן לניכוי במס תשומות על-פי הדין, וזאת לשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור, בתוספת ריבית מיוחדת לפי סעיף 28א' לחוק חוזה ביטוח, או הפרשי הצמדה וריבית כדין. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.

12.

ביום 20 בפברואר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, וכנגד שומרה, כמו גם כנגד חברות ביטוח נוספות, וכנגד תאגיד נוסף שאיננו מבטח (להלן ביחד - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה, הינה, לפי הטענה, בהטעיה, באי גילוי ובהתעשרות שלא כדין של הנתבעות באמצעות גביית דמי ביטוח בפוליסת ביטוח מקיף לרכב, בגין כיסוי ביטוחי נוסף [ריידר] מפני גניבה ו/או החלפה של מערכת שמע לרכב בדגמי רכבים בהם מורכבת מערכת שמע אינטגראלית מקורית (להלן - מערכת שמע אינטגראלית). לטענת התובעים, מדובר בגביית שווא, שכן בפועל, הנתבעות לא נדרשות לממש הכיסוי ו/או שהן נדרשות לממשו בהיקף כה זניח, עד כי לא ראוי לחייב בגינו בדמי ביטוח בסכום כלשהו או בסכום השווה לזה הנגבה על ידן בפועל. כמו כן, טוענים התובעים כי הנתבעות לא יידעו ו/או גילו למבוטחיהן כי ניתן להסיר מפוליסת הביטוח את הכיסוי הביטוחי של מערכת השמע האינטגראלית. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר רכש פוליסת ביטוח מקיף ו/או מנוי לכיסוי ביטוחי של חבילה ספציפית מאת הנתבעות, ואשר שילם בשבע השנים האחרונות, במסגרת פוליסת ביטוח מקיף לרכב, דמי ביטוח ו/או דמי מנוי עבור כיסוי ביטוחי למערכת שמע אינטגראלית.

התובעים מעמידים את הנזק האישי לכל אחד מחברי הקבוצה על סך של כ- 50 ש"ח, בממוצע. התובעים טרם אמדו את הנזק לקבוצה, אך מעריכים כי מדובר בעשרות רבות של מיליוני ש"ח. עילות התביעה הינן מכוח חוק החוזים (חלק כללי), חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), חוק הגנת הצרכן, חוק המכר, פקודת הנזיקין (נוסח חדש), וחוק עשיית עושר ולא במשפט. הסעדים העיקריים המבוקשים על-ידי התובעים הינם ביטול ההוראה בפוליסה הנוגעת לכיסוי ביטוחי למערכת שמע אינטגרלית ברכב, מתן צו עשה כנגד הנתבעות שיורה על החזר דמי הביטוח בגין כיסוי למערכת שמע אינטגרלית, או לכל הפחות החלק היחסי מדמי הביטוח כאמור (המשקלל את שיעור הסיכון בפועל), שנגבו על-ידי הנתבעות, על-פי הטענה, שלא כדין וכן בקשה להמצאת מסמכים לצורך בירור וכימות הנזק הנתבע וזיהוי באור מדויק של הקבוצה. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה. בהמשך לבקשת הסתלקות שהגישו התובעים בתיק זה, אישר בית המשפט ביום 30 ביוני, 2009, את בקשת ההסתלקות ובהתאם מחק את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ודחה את התביעה האישית של התובעים.

13.

ביום 23 במרס, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח וכנגד שומרה (ביום 16 ביוני, 2008) (להלן - הנתבעות), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של סעיף 28(א) לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א - 1981 ותקנה 27(ז) לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו - 1986, המורות כי מקום בו מוגשת תביעה לתגמולי ביטוח, והכספים משולמים לתובע בחלוף 30 ימים מאת הגשת התביעה, על המבטח להוסיף לתגמולי הביטוח ריבית שנתית בשיעור 4% בעבור התקופה שמחלוף 30 יום ממועד הגשת התביעה ועד למועד התשלום בפועל. לטענת התובע, הנתבעות נמנעות מתשלום תוספת הריבית כאמור ומחתימות את התובעים על כתבי סילוק. בכך, לטענת התובע, מתעשרות הנתבעות שלא כדין.

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

13. (המשך)

הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג כוללת כל אדם אשר, במשך 7 השנים הקודמות להגשת התובענה, קיבל מהנתבעות תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי, בין אם היה מבוטח אצל הנתבעות בביטוח מקיף ובין אם קיבל תגמולי ביטוח כצד ג' (נפגע), מקום בו שולמו לאותו אדם תגמולי הביטוח בחלוף 30 יום ומעלה מיום הגשת התביעה לנתבעות וללא שצורפה לכספי תגמולי הביטוח ריבית שנתית בגובה 4% כמתחייב מהוראות הדין. הנזק האישי לו טוען התובע הינו כ- 14 ש"ח, והוא מעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 19.3 מיליון ש"ח. עילות התביעה הן: הפרת חובות חקוקות מכוח חוק חוזה ביטוח ותקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי) וכן עשיית עושר ולא במשפט. מנורה ביטוח ושומרה הגישו תגובתן לבקשה. בהמשך לדין מקדמי שהתקיים בתיק בכוונת הצדדים להגיש לבית המשפט מתווה מוצע לפשרה.

14. ביום 14 באפריל, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח בבית הדין לעבודה (להלן - הנתבעת) תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה הוא, לפי הטענה, בהפליה לרעה של נשים במסגרת פוליסות המכונות "ביטוחי מנהלים", שהופקו לפני שנת 2001. על-פי הטענה, הנתבעת נוהגת לזכות נשים מבוטחות, בהגיען לגיל הפרישה, בגמלה חודשית נמוכה מזו שמקבל מבוטח גבר בעל נתונים זהים, בנימוק כי תוחלת החיים של נשים גבוהה יותר. לעומת זאת, לפי הטענה, הנתבעת גובה מנשים פרמיית "ריסק" בשיעור זהה לזה שהיא גובה מגברים, על אף ששיעורי התמותה של נשים הינם נמוכים בהרבה. בכך, לטענת התובעת, יש משום הפליה אסורה מאחר והנתבעת מבחינה בין המגדרים כאשר ההבחנה פועלת לטובתה.

הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כלל הנשים אשר רכשו מהנתבעת פוליסות המכונות "ביטוח מנהלים" בהן נערכה הבחנה בין גברים לנשים לעניין תשלום הגמלא אך לא נעשתה הבחנה בין המינים לעניין פרמיית ריסק. התובעת איננה מציינת את הנזק האישי שנגרם לה, לטענתה. התובעת טוענת כי לאור היקף הקבוצה (המוערך על ידה בעשרות אלפי נשים) הנזק שנגרם לכלל חברות הקבוצה מוערך במאות מיליוני ש"ח. עילות התביעה הן: הפליה בניגוד לחוק איסור הפליה במוצרים, בשירותים, בכניסה למקומות בידור ולמקומות ציבוריים (להלן: "חוק איסור הפליה"); הפרת הוראות חוק הפיקוח; עשיית עושר ולא במשפט; הפרת חוק הגנת הצרכן וקביעת "תנאי מקפח" בחוזה אחיד כמשמעותו בחוק החוזים האחידים. הסעדים העיקריים המבוקשים על-ידי התובעת הינם כי בית הדין יקבע ו/או יורה כי: א) ההפליה בה נוהגת הנתבעת, לפי הטענה, מנוגדת לדין, וכל הוראה בפוליסה ו/או כל פעולה מכוחה של הפליה זו - בטלות ומבוטלות; ב) בידי התובעת ויתר חברות הקבוצה הזכות לבחור בין החלופות הבאות: 1) להשוות את מקדמי הגמלה למבוטחת אישה לאלה הנוהגים למבוטח גבר באותו גיל, ולהורות כי במקרה של תשלום חד פעמי במקום גמלא יוגדל הסכום החד פעמי למבוטחת אישה בהתאם ליחס שבין מקדם הגמלא למבוטח גבר למקדם הגמלה למבוטחת אישה בגיל הרלבנטי. 2) הפחתה רטרואקטיבית ופרוספקטיבית של סכומי הריסק שנגבו מהתובעת בפוליסה נשוא התובענה ויתר המבוטחות בפוליסה מסוג זה, והעמדתם על סכומי הריסק הראויים למבוטחת אישה, כאשר הסכומים שיופחתו יצורפו לסכומי הצבירה לחיסכון של התובעת. כמו כן, התובעת מבקשת מבית הדין להתיר פיצול סעדים כך שניתן יהיה לתבוע בנפרד את הפיצוי ללא הוכחת נזק כקבוע בחוק איסור הפליה. מנורה ביטוח הגישה בקשה לסילוק התובענה על הסף בשל העדר סמכות עניינית של בית הדין לעבודה לדון בתובענה. בית הדין התיר למנורה ביטוח לא להגיש את תגובתה לגוף התובענה והבקשה עד להכרעה בבקשה לסילוק. ביום 2 באוקטובר, 2008, נעתר בית הדין לבקשת הסילוק הנ"ל. על החלטה זו הוגש ערעור לביה"ד הארצי ובחודש ינואר 2009 הוגשו סיכומים מטעם מנורה ביטוח במסגרת ערעור זה. ביום 17 בספטמבר, 2009 קיבל ביה"ד הארצי את הערעור וקבע כי לביה"ד האזורי סמכות לדון בתובענה, למעט בעילות הנזיקיות.

15. ביום 30 ביולי, 2008 הוגשה כנגד שומרה תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה הינה, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של סעיפים 65, 67, 56 (א) ו-56 (ג) לחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, סעיף 12(א) לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 והוראה של המפקח על הביטוח, המורים כי מקום בו מוגשת תביעת צד ג' לתגמולי ביטוח, על המבטח לשלם לידי צד ג' את מלוא הסכומים שהמבוטח צריך היה לשלם בשל מקרה הביטוח, לרבות את שכר טרחת השמאי. לטענת התובע, שומרה נמנעת מלשלם ו/או להשיב לצד ג' את מלוא שכר טרחת השמאי. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל אדם אשר היה זכאי לקבל משומרה, כצד ג', כספים ו/או תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב במהלך 7 השנים האחרונות, ושומרה לא השיבה ו/או שילמה לידי, את מלוא הסכום ששילם בגין שכר טרחת השמאי ו/או חלק ממנו.

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

15. (המשך)

התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 150 ש"ח, ומעריך את הנזק הכולל לקבוצה בכ- 6.8 מיליוני ש"ח. עילות התביעה הנטענות הן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. שומרה טרם הגישה תגובתה לבקשה.

16. ביום 3 באוגוסט, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן - התובענה). עניינה של התובענה, לפי הטענה, באי תשלום שיפוי למבוטחי הנתבעת בביטוחי רכב, בגין הנזק שנגרם לאמצעי המיגון שהותקן ברכב על-פי דרישתה תוך הפרת הוראות סעיף 1 לתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 (להלן - הפוליסה התקנית). הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מבוטח אשר זכה, החל מיום 1 באפריל, 2004 לקבל ממנורה ביטוח תגמולי ביטוח בשל נזק לרכב פרטי או מסחרי עד 4 טון, לרבות בשל אובדן גמור, אובדן להלכה או גניבה עת היה מבוטח אצל מנורה ביטוח בביטוח לפי פרק א' לפוליסה התקנית ולא קיבל את כל ו/או חלק מתגמולי הביטוח בגין אובדן או נזק שנגרם לאמצעי המיגון כאמור.

התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 550 ש"ח ובהסתמך על נתונים מדוחותיה הכספיים של מנורה ביטוח ועל חישובים שביצע לעניין זה, העריך את הנזק הכולל לקבוצה כהגדרתה לעיל בכ- 23 מיליון ש"ח. עילות התביעה הנטענות הינן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.

17. תובענה דומה לזו המפורטת בסעיף 15 לעיל, הוגשה ביום 2 בנובמבר, 2008 כנגד מנורה ביטוח. התובע מעמיד את נזקו האישי על סך של 1,350 ש"ח, ומעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 20 מיליוני ש"ח. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.

18. ביום 9 בנובמבר, 2008 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התובענה"). עניינה של התובענה הינו, לפי הטענה, בהפרה לכאורה של הוראות שונות בחוק חוזה ביטוח, התשמ"א-1981, בתוספת לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח רכב פרטי), התשמ"ו-1986 וכן הוראות המפקח לעניין מנגנון שמאות בביטוח רכב, המורים כי מקום בו מוגשת תביעת צד ג' לתגמולי ביטוח, על המבטח לשלם לידי צד ג' את מלוא הסכומים שהמבוטח צריך היה לשלם בשל מקרה הביטוח עד לסכום הנקוב במפרט הפוליסה. לטענת התובע, הנתבעת נמנעת מלשלם את מלוא הסכומים שהמבוטח על-פי הפוליסה צריך היה לשלם לצד ג' הנפגע בשל מקרה הביטוח, בגין ירידת ערך הרכב. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל אדם ו/או אישיות משפטית אחרת, אשר היה זכאי לקבל מהנתבעת, כצד ג', כספים ו/או תגמולי ביטוח בשל נזק של ירידת ערך לרכב במהלך 7 השנים הקודמות למועד הגשת תובענה זו, והנתבעת לא העבירה לידי מלוא הכספים שהיו מגיעים לו בגין ירידת הערך של הרכב. עילות התביעה הן הפרת חובה חקוקה ועשיית עושר ולא במשפט. התובע העמיד את נזקו האישי על סך של 1,500 ש"ח, והוא מעריך את סך הנזק לקבוצה כולה, בהתבסס על הנחות וחישובים שונים, בכ- 50 מיליוני ש"ח. מנורה ביטוח הגישה תגובתה לבקשה.

19. תובענה דומה לזו המפורטת בסעיף 18 לעיל, הוגשה ביום 25 בינואר, 2009 כנגד שומרה. התובע מעמיד את נזקו האישי על סך של 1,012 ש"ח, ומעריך את סך הנזק לקבוצה כולה בכ- 11 מיליוני ש"ח. שומרה הגישה תגובתה לבקשה.

20. ביום 1 באפריל, 2009 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התובענה" ו"הבקשה לאישור"). עניינה של התובענה הינו פוליסות ביטוח בריאות הכוללות זכות לקבלת מחצית ערכו של "טופס 17" מטעם קופת החולים במקרים בהם המבטח לא השתתף במימון ניתוח המכוסה על-פי הפוליסה. הטענה המרכזית בתובענה הינה כי בכל הקשור לכיסוי הנ"ל הנתבעת מחשבת את תגמולי הביטוח באופן המפחית את סכום התגמולים המגיע לתובעת ולחברי הקבוצה לפי הבנתה וזאת תוך הטעיה של המבוטחים והפרת חוזה הביטוח בניגוד לדין. הקבוצה אותה מבקשת התובעת לייצג הינה כל מבוטח בפוליסת בריאות הכוללת כיסוי כאמור שנותחו בניתוח שלא מומן על-ידי הנתבעת ב- 7 השנים שקדמו להגשת התביעה ולחילופין ב- 3 השנים שקדמו להגשת התביעה (להלן - חברי הקבוצה). עילות התביעה הן הטעיה והפרת חוזה הביטוח. הסעדים העיקריים המבוקשים הינם חיוב הנתבעת להשיב לכל חברי הקבוצה סכום השווה למחצית ערכו של טופס התחייבות של קופת חולים לכיסוי עלות

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

20. (המשך)

הניתוח ו/או הטיפול שניתן, צו המורה לנתבעת לחשב מעתה ואילך את הסכום המגיע למבוטחים לעניין זה לפי עמדת התובעת וכן מתן סעד הצהרתי הקובע כי הנתבעת הפרה את ההוראות הרלבנטיות בפוליסה או לחילופין מטעה את חברי הקבוצה כמבואר בתביעה. התובעת מעמידה את נזקה האישי על סך של 2,420 ש"ח ומעריכה את סך הנזק לקבוצה כולה בסך העולה על 10 מיליון ש"ח. מנורה ביטוח הגישה תשובתה לבקשה לאישור.

21. ביום 14 ביולי, 2009 התקבלה במשרדי מנורה ביטוח, תביעה כנגדה כמו גם כנגד חברות ביטוח אחרות (להלן: "הנתבעת" ו-"הנתבעות", בהתאמה), וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התביעה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה הינו, לטענת התובע, תשלום בחסר של פיצויים המשולמים לנהגי מוניות על ידי הנתבעות בתביעות רכב (צד ג') בגין ימי עמידה (השבתה) של מוניות שנפגעו בתאונת דרכים. הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל נהגי המוניות שרכבם היה מעורב בתאונת דרכים ואשר הגישו עקב כך, במהלך שבע השנים שקדמו למועד הגשתה של התובענה, תביעות צד ג' כנגד הנתבעות, מכוחן שולמו להם על ידי הנתבעות (כ"פשרה" ושלא במסגרת פסק דין) כספים עבור "ימי עמידה" שמקורם בנזק רכוש (להלן: "חברי הקבוצה"). עילות התביעה הנטענות הן רשלנות, הפרת חובות חקוקות וחוסר תום לב במו"מ. הסעדים העיקריים המבוקשים על ידי התובע הינם: לחייב הנתבעות בהשבת הפרש הסכומים אותם נמנעו מלשלם שלא כדין; לחייב הנתבעות לשלם, מעתה ואילך, לחברי הקבוצה בגין ימי עמידה סכומים שיבטאו את נזקיהם של חברי הקבוצה בפועל; לאסור על המשיבות להתנות את תשלום יתר רכיבי הנזק כתוצאה מתאונה, שאינם שנויים במחלוקת בין הצדדים, בחתימתם של חברי הקבוצה על כתב "קבלה ושחרור" וכן להורות על כל סעד אחר לטובת חברי הקבוצה, כפי שימצא בית המשפט לנכון. התובע מעמיד את נזקו האישי (הנובע מהתובענה האישית כנגד הנתבעת) על סך של 470 ש"ח, ומעריך את סך הנזק לקבוצה כולה וכנגד כלל הנתבעות, בסך העומד על כ- 132 מיליון ש"ח. התובע לא אמד את חלקה של הנתבעת מתוך הנזק הכולל לקבוצה.

22. ביום 8 בספטמבר 2009 הוגשה כנגד מנורה ביטוח, תובענה ובקשה לאישורה כייצוגית על פי חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התביעה" או "הבקשה"). עניינה של התובענה, כנטען בה, בהלוואות שנתנה מנורה ביטוח, בתיווך שתי סוכנויות ביטוח עיקריות, ללא בטחונות במועד מתן ההלוואה ותוך סיכון כספי ציבור מבוטחי ביטוח החיים של מנורה ביטוח. המבקש הינו מבוטח בביטוח חיים של מנורה ביטוח ומבקש במסגרת תובענתו לייצג קבוצת מבוטחים, שהם בעלי "פוליסות ביטוח חיים משתתפות ברווחים" של מנורה ביטוח בתקופה שבין אוקטובר 2004 עד סוף מרס 2007. הסעד המרכזי המבוקש הינו לחייב את מנורה ביטוח להשיב את סכומי ההלוואות הנ"ל בסך כולל של כ- 153 מיליון ש"ח, או למצער סכום ההלוואות שמנורה ביטוח הצהירה לגביו כי המדובר בחוב מסופק וזאת בסך של כ- 62 מיליון ש"ח או סכום אחר שיתברר שלא יוחזר. כן מבוקש לחייב את מנורה ביטוח לפצות את חברי הקבוצה בגין הרווחים שהיו נצברים לזכותם בגין סכומי ההלוואות הנ"ל אילו לא היו מוענקות ללקוחותיה. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.

23. ביום 10 בספטמבר, 2009 התקבלה במשרדי מנורה ביטוח, תביעה כנגדה וכנגד חברות ביטוח אחרות וכן כנגד חברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה (להלן: "הנתבעת" ו-"הנתבעות", בהתאמה), וכן בקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התביעה" או "הבקשה"). על פי התביעה, הנתבעות משקיעות חלק מכספי חברי הקבוצה בתעודות סל ומשיתות את העלויות והתשלומים השונים (כגון דמי ניהול), הכרוכים בהשקעה בתעודות הסל (להלן, כמוגדר בתביעה - "עלות אפקטיבית") על חברי הקבוצה, לפי הטענה, בניגוד לדין וללא גילוי מתאים לעמיתים. הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל מי שהינו (או היה) עמית או מבוטח באיזה מהחברות המנהלות או המבטחות, אשר חלק מהכספים המנוהלים על ידן, הושקעו בתעודות סל בתקופה שמיום 10 בנובמבר, 2005 ועד למועד הגשת הבקשה (לעיל ולהלן: "חברי הקבוצה" ו-"תקופת התביעה"). עילות התביעה הנטענות הן הפרת הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, הפרת הוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981, הפרת חובה חקוקה, הפרת חובות זהירות והפרת חוק הגנת הצרכן, התשמ"א - 1981. הסעדים העיקריים המבוקשים על ידי התובעים הינם להורות לנתבעות להשיב לחברי הקבוצה את סך העלויות האפקטיביות, אשר נוכה, על פי הנטען, שלא כדין מכספי חברי

באור 5: - התחייבויות תלויות (המשך)

א. תובענות ייצוגיות ובקשות לאישור תובענות כייצוגיות (המשך)

23. (המשך)

הקבוצה, והנובע מהשקעתן בתעודות סל, בתקופת התביעה. כמו כן, לקבוע כי הנתבעות לא יהיו רשאיות לנכות מכספי הפנסיה של חברי הקבוצה, את העלות האפקטיבית בגין השקעת כספיהם בתעודות סל גם בעתיד, ובכפוף לדין. הנזק הנטען לקבוצה כולה הועמד על סך של כ- 214 מיליון ש"ח, מתוכם יוחס לנתבעת סך של כ- 6.3 מיליון ש"ח. מנורה ביטוח טרם הגישה תגובתה לבקשה.

24. ביום 10 בספטמבר, 2009 הוגשה כנגד מנורה ביטוח ושומרה (להלן: "החברות הבנות") וכן כנגד חברות ביטוח נוספות (להלן, ביחד: "הנתבעות"), תובענה ובקשה לאישורה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "התביעה" ו"הבקשה"). על פי הנטען בתביעה, הנתבעות גבו מהתובעים, אשר רכשו תעודת ביטוח רכב חובה, תוספת תשלום עבור הרחבת הכיסוי הביטוחי, בגין נתוני גילו וותק נהיגתו של משתמש מורשה ונוסף מטעמים של התובעים ברכב המבוטח (להלן: "הרחבת הכיסוי"), אשר כביכול לא בוצעה. לטענת התובעים, אין כל נפקות לגיל הנהג או לוותק נהיגתו בקביעת הכיסוי הביטוחי. הקבוצה אותה מבקשים הנתבעים לייצג הינה כל אותם מבוטחים מהם נגבתה, עבור תעודות ביטוח רכב חובה, תוספת תשלום עבור הרחבת הכיסוי בתקופה שמתחילת שנת 2004 ועד מועד הגשת התביעה (להלן: "חברי הקבוצה"). לטענת התובעים, בהתבסס על נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הקבוצה מונה 269,535 איש. עילות התביעה העיקריות הנטענות הן עשיית עושר ולא במשפט, הטעיה, אי גילוי, מצג שווא, רשלנות והפרת חובה חקוקה. הסעדים העיקריים המבוקשים על ידי התובעים הינם להורות לנתבעות להשיב לחברי הקבוצה את תשלומי היתר שנגבו מהם, כביכול, שלא כדיון, מתחילת שנת 2004 ועד מועד הגשת התובענה ופיצוי בגין פגיעה באוטונומיה של חברי הקבוצה, שנגרמה, לטענת התובעים, ממעשיהן ומחדליהן של הנתבעות. הנזק הנטען לקבוצה כולה עומד על סך של כ- 1.3 מיליארד ש"ח. התובעים לא אמדו את חלקן של מנורה ביטוח ושומרה מתוך הנזק הכולל הנטען של הקבוצה. ביום 30 בספטמבר 2009, הגישו התובעים מיוזמתם בקשה להסתלקות מהתובענה הייצוגית ומהבקשה לאישורה. ביום 9 בנובמבר, 2009 אישר בית המשפט את בקשת ההסתלקות ובהתאם דחה את תביעתם האישית של התובעים.

ב. תביעות

בחודש דצמבר 2003, הוגשה לבית המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו תביעה (להלן - התביעה) בסך 6.5 מיליוני ש"ח כנגד מנורה ביטוח, ממלא מקום המנהל הכללי שלה לשעבר ואחרים על-ידי סוכני ביטוח ואחרים (להלן - התובעים). עניינה של התביעה הוא חדירה שבוצעה לפני מספר שנים, למאגר המידע של מנורה ביטוח על-ידי מתחרים עסקיים של התובעים וטענה, כי בעקבות חדירה זאת, הושג מידע אשר שימש את המתחרים לפגוע בעסקי התובעים. מנורה ביטוח הגישה תביעה שכנגד, בגין חוב של עמלות עודפות ששולמו לתובעים בסך של 4.7 מיליוני ש"ח. הסיכוי לגבות מהתובעים סכום זה נראה קלוש. להערכת הנהלת מנורה ביטוח, בהסתמך על חוות דעת יועציה המשפטיים, היקף הנזקים הנתבע על-ידי התובעים נראה בשלב זה כמוזגם, ובכל מקרה, תעמוד למנורה ביטוח זכות קיזוז של חוב העמלות העודפות. לאור האמור לעיל, לא נרשמה הפרשה בדוחות הכספיים. ביום 8 ביולי, 2007 ועל רקע העובדה כי התובעים בתובענה האמורה לא התייצבו ולא יצרו קשר עם פרקליטם שוחרר הפרקליט מייצוג ובית המשפט הורה על הפסקת התובענה וקבע כי חידוש התובענה יעשה רק אם תוגש בקשה לא יאוחר מ- 24 חודש מיום ההחלטה ובאם לא תוגש תימחק התובענה ללא צורך בהחלטה נוספת. מאידך, התובענה שכנגד תיוותר על כנה. ביום 2 בדצמבר, 2007. ובהמשך להחלטת בית המשפט מיום 8 ביולי, 2007, קבע בית המשפט כי לאור העובדה שהתובעים לא הגישו תצהירים ולא התייצבו במסגרת התובענה שכנגד, זכאית מנורה ביטוח ליטול פסק דין נגד הנתבעים שכנגד (התובעים בתביעה העיקרית). לאור האמור, ובשל מעבר תקופת 24 החודשים הנ"ל, התובענה נמחקה מאליה.

באור 6: - מסים על ההכנסה

א. שיעורי המס החלים על הקבוצה

בהתאם לאישור הכנסת בחודש יוני 2009, פורסם ברשומות ביום 1 ביולי, 2009 צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (הוראת שעה), התשס"ט – 2009, לפיו בתקופה שמיום 1 ביולי, 2009 ועד ליום 31 בדצמבר, 2010 יהא שיעור מס השכר ומס הרווח המוטל על מוסדות כספיים 16.5% במקום 15.5% (להלן – התיקון).

בנוסף, ביום 23 ביולי, 2009, פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום התכנית הכלכלית לשנים 2010 – 2009), התשס"ט 2009, אשר קבע בין היתר, הפחתה הדרגתית של המס על הכנסתו החייבת של חבר בני אדם ועל רווח הון ריאלי עד ל- 18% בשנת 2016 ואילך.

להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על החברה ועל מוסדות כספיים בקבוצה בעקבות השינויים האמורים:

שנה	שעור מס חברות	שעור מס רווח %	שעור מס כולל במוסדות כספיים
2009	26	16.0 (*)	36.21
2010	25	16.5	35.62
2011	24	15.5	34.20
2012	23	15.5	33.33
2013	22	15.5	32.47
2014	21	15.5	31.60
2015	20	15.5	30.74
2016 ואילך	18	15.5	29.00

(*) שיעור מס ממוצע.

השפעת השינוי כאמור על יתרות המסים הנדחים הביאה לגידול ברווח הנקי לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009 בסך של כ- 9.2 מיליוני ש"ח, אשר נזקק לסעיף מסים על ההכנסה.

לשינוי בשיעור מס הרווח לא היתה השפעה מהותית על הרווח לתקופות של תשעה ושלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר, 2009.

ב. בחודש אוגוסט 2009 פרסמה רשות המסים את דוח הוועדה לבחינת ההשלכות המס הכרוכות ביישום המלצות ועדת בכר. מטרת הוועדה הייתה לקבוע כללים אחידים למיסוי עסקאות רכישה של קופות גמל, קרנות פנסיה וקרנות נאמנות הן למוכרים והן לרוכשים. המלצות הוועדה אומצו על ידי מנהל רשות המיסים. להמלצות הוועדה תתכן השפעה על תוצאות המס של חברות הקבוצה. להערכת הנהלת החברה ההשפעה על הדוחות הכספיים בהנחה שההמלצות הוועדה ייושמו אינה מהותית.

ג. בין התאחדות חברות הביטוח לבין שלטונות המס, קיים הסכם מיסוי ענפי, המסדיר את הטיפול בנושאים ייחודיים לענף הביטוח. ההסכם הקיים הינו בתוקף עד וכולל שנת 2007. הצדדים מנהלים דיונים בקשר להארכת ההסכם לשנת המס 2008 ובכלל זה התייחסות לשינויים בהון העצמי, בעקבות המעבר ליישום כללי ה-IFRS, לרבות בנושא הטיפול בהפרשים ליום המעבר ואופן פריסתם למס בגין: ניירות ערך סחירים, השלמת עתודה לגמלה בביטוח חיים, הוצאות עקיפות ליישוב תביעות בביטוח כללי ותיקון חישוב עתודת עודף הכנסות על הוצאות בביטוח כללי לפי תשואה ריאלית קבועה של 3%, וכן באופן ההכרה ברווחים מניירות ערך באופן שוטף. בשלב זה טרם נחתם הסכם לשנת המס 2008.

ד. שומות מס במחלוקת

1. למנורה ביטוח הוצאו שומות לפי מיטב שפיטה לשנות המס 2004 ו- 2005. הסוגיה שבמחלוקת הינה בקשר להתרת ההוצאה בגין הפחתת המוניטין שנבע למנורה ביטוח ברכישת מנורה מבטחים פנסיה בע"מ (להלן - מבטחים פנסיה). מנורה ביטוח חולקת על עמדת פקיד השומה והגישה השגות על השומות. למנורה ביטוח אין חשיפה כספית בגין השומות כאמור.

2. בחודש יולי 2009 הוצאו למבטחים פנסיה שומות מס, לפי מיטב השפיטה, לשנות מס 2005-2007, שמהותן היוון הוצאות רכישה בגין עמיתים חדשים. לטענת פקיד השומה אין להתיר את ההוצאות הנ"ל בשנת היווצרותן אלא בדרך של פריסה לתקופה של 15 שנים.

באור 6: - מסים על ההכנסה (המשך)

ד. שומות מס במחלוקת (המשך)

2. (המשך)

מבטחים פנסיה חולקת על טענות פקיד השומה המהוות בסיס לדרישה האמורה והגישה השגות בהתאם. מבטחים פנסיה לא הפרישה בגין השומות לפי מיטב השפיטה שכן יש לטענתה סיכויים טובים שהשגותיה יתקבלו.

3. בחודש אוגוסט 2009 זומנה מבטחים פנסיה לפקיד שומה להליך שימוע לגבי כוונת מנהל רשות המסים לפתוח את שומת מבטחים פנסיה לשנת המס 2004 לפי סעיף 145 לפקודת מס הכנסה. עילת ההליך, כפי שנמסר למבטחים פנסיה, הינה הוצאת שומה חלופית במסגרת דיוני שומה המתנהלים עם מנורה ביטוח בקשר לדרישתה להתרת הוצאה בגין הפחתת המוניטין שנבע בגין רכישת מבטחים פנסיה. לאחר תאריך המאזן הודיעה רשות המסים למבטחים פנסיה על הארכת תקופת ההתיישנות של שומת המס לשנת 2004 עד ליום 31 בדצמבר, 2009, וזאת בהתאם לסמכות שניתנה למנהל רשות המסים לפי סעיף 145(א)(2) לפקודת מס הכנסה. בשלב זה, רשות המסים טרם הודיעה למבטחים פנסיה את ההשלכות הנובעות מאי התיישנות השומה לשנה זו, אם בכלל, ולפיכך אין מבטחים פנסיה יכולה להעריך את השפעת ההחלטה.

באור 7: - אירוע מהותי בתקופת הדוח

בתקופה המדווחת נרשמו עליות ניכרות בשווקי ההון בארץ, בפרט במדדי המניות ואגרות החוב הקונצרניות, עלייה במדד המחירים לצרכן וריבית מוניטרית נמוכה. העליות בשווקי ההון נמשכו אף לאחר תאריך המאזן.

בפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים, בשל התשואה השלילית המצטברת שהושגה משנת 2008 ועד למועד הדוח, מנורה ביטוח לא גבתה דמי ניהול משתנים אלא דמי ניהול קבועים בלבד, וזאת על אף התשואה החיובית שהושגה בתיק ההשקעות זה בתקופה המדווחת. כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לחובת המבוטחים עד כה, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים.

אומדן דמי הניהול שלא ייגבו בשל התשואה השלילית עד לאחר השגת תשואה חיובית מצטברת כאמור, הסתכם ליום 30 בספטמבר, 2009 בסך של 60.8 מיליון ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2008 הסתכם האומדן האמור בסך של כ- 321.9 מיליון ש"ח). ליום 31 באוקטובר, 2009 הסתכם האומדן בכ- 30.3 מיליון ש"ח.

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

להלן פירוט הנכסים המוחזקים כנגד חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה, המוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד:

ליום	ליום 30 בספטמבר		
31 בדצמבר	2008	2009	
2008	2008	2009	
מבוקר	בלתי מבוקר		
	אלפי ש"ח		
2,571,014	2,698,145	3,384,362	השקעות פיננסיות:
2,412,110	2,740,016	2,893,730	נכסי חוב סחירים
1,354,933	1,917,499	2,287,330	נכסי חוב שאינם סחירים
797,952	850,656	927,600	מניות
			השקעות פיננסיות אחרות
7,136,009	8,206,316	9,493,022	סך הכל השקעות פיננסיות
425,016	217,565	222,029	מזומנים ושווי מזומנים
143,330	154,247	149,209	אחר
<u>7,704,355</u>	<u>8,578,128</u>	<u>9,864,260</u>	סך הכל נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

ב. השקעות פיננסיות אחרות

ליום 30 בספטמבר, 2009					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח					
2,906,342	-	2,584,181	322,161	ג	נכסי חוב סחירים
4,703,289	4,703,289	-	-	ד	נכסי חוב שאינם סחירים
208,330	-	189,429	18,901	ה	מניות
285,751	-	98,362	187,389	ו	אחרות
<u>8,103,712</u>	<u>4,703,289</u>	<u>2,871,972</u>	<u>528,451</u>		סה"כ
ליום 30 בספטמבר, 2008					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
בלתי מבוקר אלפי ש"ח					
2,194,274	-	1,869,358	324,916	ג	נכסי חוב סחירים
4,718,355	4,718,355	-	-	ד	נכסי חוב שאינם סחירים
183,303	-	171,602	11,701	ה	מניות
233,985	-	85,830	148,155	ו	אחרות
<u>7,329,917</u>	<u>4,718,355</u>	<u>2,126,790</u>	<u>484,772</u>		סה"כ
ליום 31 בדצמבר, 2008					
סה"כ	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	מוצגים בשווי הוגן דרך רווח והפסד	פירוט בסעיף	
מבוקר אלפי ש"ח					
1,780,139	-	1,553,520	226,619	ג	נכסי חוב סחירים
4,624,934	4,624,934	-	-	ד	נכסי חוב שאינם סחירים
120,979	-	114,252	6,727	ה	מניות
229,265	-	89,826	139,439	ו	אחרות
<u>6,755,317</u>	<u>4,624,934</u>	<u>1,757,598</u>	<u>372,785</u>		סה"כ

ג. נכסי חוב סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2009		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
1,301,234	1,219,002	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,585,574	1,537,059	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
19,534	21,360	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>2,906,342</u>	<u>2,777,421</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
<u>49,078</u>		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2008		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
בלתי מבוקר	אלפי ש"ח	
912,960	891,660	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
1,252,848	1,392,191	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
28,466	31,602	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>2,194,274</u>	<u>2,315,453</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
<u>53,208</u>		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2008		
הערך בספרים	עלות מופחתת	
מבוקר	אלפי ש"ח	
920,092	867,575	אגרות חוב ממשלתיות
		<u>נכסי חוב אחרים:</u>
840,402	1,044,273	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה
19,645	30,232	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה
<u>1,780,139</u>	<u>1,942,080</u>	סך הכל נכסי חוב סחירים
<u>63,047</u>		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ד. נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 30 בספטמבר, 2009	
הערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

אגרות חוב ממשלתיות

2,712,947	2,271,720
2,532,165	2,431,569
5,245,112	4,703,289
	88,502

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2008	
הערך בספרים	שווי הוגן
בלתי מבוקר	
אלפי ש"ח	

אגרות חוב ממשלתיות

2,537,936	2,281,438
2,420,730	2,436,917
4,958,666	4,718,355
	52,449

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2008	
הערך בספרים	שווי הוגן
מבוקר	
אלפי ש"ח	

אגרות חוב ממשלתיות

2,570,236	2,247,291
2,311,041	2,377,643
4,881,277	4,624,934
	64,172

אג"ח מיועדות

נכסי חוב אחרים:

נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים

ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ה. מניות

ליום 30 בספטמבר, 2009		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
207,403	196,113	מניות סחירות
927	2,143	מניות שאינן סחירות
208,330	198,256	סך הכל מניות
51,341		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2008		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
182,011	239,967	מניות סחירות
1,292	2,094	מניות שאינן סחירות
183,303	242,061	סך הכל מניות
58,725		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2008		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
120,409	225,866	מניות סחירות
570	667	מניות שאינן סחירות
120,979	226,533	סך הכל מניות
86,335		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2009		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
222,154	216,567	השקעות פיננסיות סחירות
63,597	92,826	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
285,751	309,393	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
12,247		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 30 בספטמבר, 2008		
הערך בספרים	עלות	
בלתי מבוקר		
אלפי ש"ח		
140,358	149,238	השקעות פיננסיות סחירות
93,627	119,595	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
233,985	268,833	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
9,035		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר, 2008		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		
אלפי ש"ח		
165,632	196,234	השקעות פיננסיות סחירות
63,633	70,429	השקעות פיננסיות שאינן סחירות
229,265	266,663	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות
10,995		ירידות ערך קבועות שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בתעודות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.